

การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในงานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของ นายเมธา บุญนาค ศิลปิน
แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในงานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของ นาย
เมธา บุณนาค ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔

โดย
นางสาวนฤทัย สุวัฒน์นนท์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

CONSERVATION OF THE THAI CULTURAL HERITAGE AS A CREATIVE PROCESS
IN ARCHITECTURE OF MATHAR BUNNAG, NATIONAL ARTIST OF THAILAND
2011.

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (ART HISTORY)
Department of Art History
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในงานสร้างสรรค์
สถาปัตยกรรมของ นายเมธา บุญนาค ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช
๒๕๕๔

โดย นฤทัย สุวัฒน์นนท์

สาขาวิชา ประวัติศาสตร์ศิลปะ แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร. สีโรตม์ ภูมิกานต์ธีร)

57107315 : ประวัติศาสตร์ศิลปะ แผน ข ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย, สถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค, ศิลปินแห่งชาติ

นางสาว นฤทัย สุวัฒน์นนท์: การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในงานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของ นายเมธา บุณนาค ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์

นายเมธาบุณนาคเป็นสถาปนิกชั้นนำของประเทศไทยที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผลงานเหล่านั้นเป็นสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่า ได้รับรางวัลทั้งในประเทศและต่างประเทศมากมาย ส่งผลให้ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรม) พ.ศ. ๒๕๕๔

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค ในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้มาสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ พร้อมทั้งวิเคราะห์ เปรียบเทียบ แรงจูงใจ แนวคิด หลักการและกระบวนการในการนำมรดกทางวัฒนธรรมไทยมาสืบทอดและสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ให้มีความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน จากผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ที่ได้สร้างในประเทศไทย ๓ แห่ง

จากการศึกษา พบว่านายเมธา บุณนาค มีความรัก ความเคารพและความสนใจในมรดกทางวัฒนธรรมไทย มีความตั้งใจที่จะสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านสถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ด้วยการสร้างสรรค์ ประยุกต์ พลิกแพลงและผสมผสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านแนวคิด รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อให้ได้สัมผัสถึงสุนทรียภาพไทยอย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัว มีจุดเด่นในการสร้างบรรยากาศและประสบการณ์ให้กับผู้มาเยือน เพื่อให้เกิดความสงบและเบิกบานใจหรือเป็นที่น่าจดจำ สามารถนำลักษณะไทยจากมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมให้มีคุณค่าและแก่นสารเข้ากับบริบทของยุคสมัย งดงามและไร้กาลเวลา

57107315 : Major (ART HISTORY)

Keyword : Conservation of the thai cultural heritage, Architecture of marthar bunnag, National artist of thailand

MISS NARUETAI SUWATTANANONT : CONSERVATION OF THE THAI CULTURAL HERITAGE AS A CREATIVE PROCESS IN ARCHITECTURE OF MATHAR BUNNAG, NATIONAL ARTIST OF THAILAND 2011. THESIS ADVISOR : PROFESSOR SAKCHAI SAISINGHA, Ph.D.

Mr. Marthar Bunnag is a leading architect in Thailand, who has been well known for his architectural creativity works in both domestic and international recreational and leisure facilities. Those are valuable architecture works that received numerous national and international awards. He was named a National Artist in Thailand in Visual Arts (Architecture) in 2011

The research aims to study the architectural creativity works of Mr. Marthar Bunnag which conserve the tangible and intangible Thai cultural heritage by creating various elements for recreational architectures. This study also includes the comparative analysis of his motivation, concepts, principles and processes in carrying on Thai cultural heritage to create the unity architectural works. His three recreational and leisure facilities built in Thailand are used in this study.

The study has found that Mr. Marthar Bunnag has love, respect and interest in Thai cultural heritage. He intends to conserve Thai cultural heritage through his architectural works. The works are created with creativity, adaptation and integration of Thai cultural heritage via the concepts, styles and creative processes for the unity to perceive the consciousness of unmistakably Thai. The works also have prominent features that provide the atmosphere and embodied experience for visitors to be calm and cheerful or memorable. Moreover, it is able to convey the characteristics of tangible and intangible Thai cultural heritage to create the valuable and substantial architectural works, which are in harmony with the modern era, beautiful, and timeless.

กิตติกรรมประกาศ

งานค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดีของศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง กรรมการสอบงานค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และให้แนวคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ดร. สิโรตม์ ภินันท์รัชต์ธร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สละเวลาในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่อง ตรวจทานความถูกต้องของภาษา และพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา

ขอขอบคุณ นายเมธา บุณนาท ที่กรุณาให้เนื้อหาข้อมูลโรงแรมทั้ง ๓ แห่ง และเอื้อเพื่อข้อมูลภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ศาสตราจารย์พิเศษเสนอ นิลเดช รองศาสตราจารย์สมคิด จิระทัศนกุล และอาจารย์สุดสาคร ชายเสม ที่กรุณาให้คำชี้แนะในเรื่องสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม

ขอขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร หลวงพีเบิร์ด พีเล็ก ใฝ่ แน่ท เอ อินเตอร์ ต้องและเพื่อนๆ ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ที่ให้การช่วยเหลือและสนับสนุน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ คุณค่า ความดีงามและประโยชน์ทั้งหลายที่ได้รับจากงานค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทีแต่บิดามารดา บุรพจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นฤทัย สุวัฒน์นนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ ๑ บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
สมมติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตและขั้นตอนของการศึกษา	4
วิธีการศึกษา	4
แหล่งข้อมูล.....	5
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ ๒ ประวัติความเป็นมาและผลงานของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค)	7
ประวัติความเป็นมาของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค).....	7
ผลงานสถาปัตยกรรมสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค).....	17
บทที่ ๓ บทวิเคราะห์การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในสถาปัตยกรรมของ ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค)	43

บทที่ ๔ สรุปผลการวิเคราะห์การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย ในสถาปัตยกรรมของศิลปิน
 แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค) 101

รายการอ้างอิง 103

ประวัติผู้เขียน 107

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 นายเมธา บุณนาค ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔.....	7
ภาพที่ 2 พื้นที่ชุมชนแออัด (Dagat-Dagatan) ในกรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์.....	9
ภาพที่ 3 แผนผังเส้นเดินน้ำและจุดที่ตั้งโรงเรียนโบสถ์และสวนหย่อม (ตำแหน่งวงกลม).....	10
ภาพที่ 4 แบบก่อสร้างบ้านและสาธารณูปโภค.....	10
ภาพที่ 5 นาข้าวและเดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	17
ภาพที่ 6 ผังแม่บท (Master Plan) โรงแรมโพรซีชันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่.....	18
ภาพที่ 7 แนวความเข้มสีเขียวแต่ละแนวแสดงถึงการเติบโตของป่าสักและป่าดงตึงในอีก ๗-๙ ปี...19	
ภาพที่ 8 เดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	20
ภาพที่ 9 ภาพร่างเดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	21
ภาพที่ 10 แบบก่อสร้าง เดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	21
ภาพที่ 11 ภาพขณะก่อสร้าง เดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	22
ภาพที่ 12 ภาพขณะก่อสร้าง.....	22
ภาพที่ 13 ภาพขณะก่อสร้าง.....	22
ภาพที่ 14 ผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม เดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	23
ภาพที่ 15 ผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม เดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	23
ภาพที่ 16 ผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม เดอะ เรสซิเดนท์ โพรซีชันส์ เชียงใหม่.....	24
ภาพที่ 17 ภาพร่างล้านนาสปา.....	25
ภาพที่ 18 ภาพร่างล้านนาสปา.....	25
ภาพที่ 19 แบบแปลนชั้นที่ ๑ ล้านนาสปา.....	25
ภาพที่ 20 แบบแปลนชั้นที่ ๓ ล้านนาสปา.....	25

ภาพที่ 21 ล้านนาสปา.....	26
ภาพที่ 22 ล้านนาสปา.....	26
ภาพที่ 23 องค์ประกอบตกแต่งจริงล้านนาสปา	26
ภาพที่ 24 เครื่องเรือนภายในล้านนาสปา	26
ภาพที่ 25 สระน้ำ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน	27
ภาพที่ 26 ห้องสปาทรีตเมนต์ โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน	28
ภาพที่ 27 ภาพร่างโรงแรมเดอะบาราย	29
ภาพที่ 28 ภาพร่างโรงแรมเดอะบาราย	29
ภาพที่ 29 แบบแปลนศาลารายและทางเข้า โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน	30
ภาพที่ 30 แบบแปลน โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน	30
ภาพที่ 31 แบบแปลน โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน	31
ภาพที่ 32 ทางเข้าสู่ศาลารายและสระน้ำ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน.....	31
ภาพที่ 33 ทางเข้าสู่ศาลารายและสระน้ำ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน.....	31
ภาพที่ 34 ศาลารายและสระน้ำ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน	32
ภาพที่ 35 ทางเดินสู่ห้องสปาทรีตเมนต์ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน.....	32
ภาพที่ 36 ทางเดินสู่ห้องสปาทรีตเมนต์ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน.....	32
ภาพที่ 37 ทางเดินสู่ห้องสปาทรีตเมนต์ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน.....	32
ภาพที่ 38 ลานแทรงควิลิตี้ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน.....	33

ภาพที่ 39 บ้านแมคฟาร์แลนด์ ซึ่งถูกปรับปรุงซ่อมแซมเป็นบาร์และเลานจ์แบบเปิดโล่งริมทะเล
โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน.....34

ภาพที่ 40 ห้องพักบาราย สวีท โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน...35

ภาพที่ 41 ผังแม่บท โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ.....36

ภาพที่ 42 แบบแปลนด้านข้างอาคารที่พักแบบวิลล่า โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ ..37

ภาพที่ 43 ภูมิทัศน์ภายในบริเวณโรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ 37

ภาพที่ 44 ศาลาต้อนรับแขก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ 38

ภาพที่ 45 รูปจำลองเพื่อศึกษาอาคารที่พัก.....39

ภาพที่ 46 รูปจำลองเพื่อศึกษาอาคารที่พัก.....39

ภาพที่ 47 อาคารที่พักโรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ.....39

ภาพที่ 48 ทางเข้าและภูมิทัศน์ภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ.....40

ภาพที่ 49 ทางเข้าและภูมิทัศน์ภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ.....40

ภาพที่ 50 ทางเข้าและภูมิทัศน์ภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ.....40

ภาพที่ 51 งานเชื่อมต่อพื้นที่ภายในอาคารที่พักกับสวนส่วนตัว โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน
รีเซิร์ฟ 40

ภาพที่ 52 เพลิดเพลินอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ.....41

ภาพที่ 53 สถาปัตยกรรมภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ 41

ภาพที่ 54 สถาปัตยกรรมภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ 42

ภาพที่ 55 สถาปัตยกรรมภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ 42

ภาพที่ 56 การตกแต่งภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ 42

ภาพที่ 57 โรงแรมเดอะ ดาราเทวี จังหวัดเชียงใหม่ 48

ภาพที่ 58 อาคารหันหลังให้เขา – หันหน้าให้น้ำ 50

ภาพที่ 59 หลังคาโรงแรมที่แสดงความเบาและลอยตัว 50

ภาพที่ 60 แบบก่อสร้างแสดงหลังคาทรงระฆังคุ่มอาคารสูง.....52

ภาพที่ 61 หอระฆัง วัดแสนปางหรือวัดแสนฝั่ง	52
ภาพที่ 62 บัวเชิงผนังด้านนอกอาคารที่พัก	53
ภาพที่ 63 ฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย	53
ภาพที่ 64 บังเงาไม้อาคารที่พัก	54
ภาพที่ 65 โถงคิ้ว วิหารวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร	54
ภาพที่ 66 กรอบล่างของฝาปะกน	55
ภาพที่ 67 คอสอง วิหารจามเทวี วัดปรางค์	55
ภาพที่ 68 หน้าต่างลูกกรง	56
ภาพที่ 69 หน้าต่างลูกมะหวด วัดพันเตา	56
ภาพที่ 70 แบบแกะสลักคันทวย	57
ภาพที่ 71 นาคตัน วิหารน้ำแต้ม วัดพระธาตุลำปางหลวง	57
ภาพที่ 72 ช่องเปิดประดับประติมากรรมงูใหญ่	58
ภาพที่ 73 นาคสะดุ้งพระอุโบสถ วัดภูมินทร์	58
ภาพที่ 74 กรอบประตูตัวหงา	59
ภาพที่ 75 ช่องประตูโขง วัดภูมินทร์	59
ภาพที่ 76 จิตรกรรมตกแต่งภายใน	60
ภาพที่ 77 จิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถ วัดภูมินทร์	60
ภาพที่ 78 จิตรกรรมฝาผนังสป่า	61
ภาพที่ 79 ลายคำ วิหารน้ำแต้ม วัดพระธาตุลำปางหลวง	61
ภาพที่ 80 วิธีชีวิตชาวนาภายในโรงแรม	62
ภาพที่ 81 วิธีชีวิตชาวบ้านภายในโรงแรม	62
ภาพที่ 82 บังแดดไม้แกะสลัก	63
ภาพที่ 83 ลายคำประดับบานประตูสป่า	63

ภาพที่ 84 การร้องรำทำเพลงในนาข้าวภายในโรงแรม.....	64
ภาพที่ 85 กำแพงดาวทางเดิน.....	68
ภาพที่ 86 ระเบียงรอบสระน้ำ.....	68
ภาพที่ 87 กำแพงสูงล้อมสระน้ำ.....	68
ภาพที่ 88 แสงจากภายนอก.....	69
ภาพที่ 89 แสงภายนอกแต่ละห้อง.....	69
ภาพที่ 90 แสงจากภายนอก.....	69
ภาพที่ 91 ลวดบัวภายในสระน้ำ.....	70
ภาพที่ 92 ลูกฟักกลางประกอบกรอบเซ็ดหน้า.....	70
ภาพที่ 93 ผังแม่บทแสดงพื้นที่ต่างๆ ภายในโรงแรม.....	71
ภาพที่ 94 ลักษณะพื้นที่ว่างภายในสปา.....	72
ภาพที่ 95 ลักษณะคูหาปราสาทหิน วัดกำแพงแลง.....	72
ภาพที่ 96 สระน้ำภายในโรงแรม.....	73
ภาพที่ 97 บาราย ปราสาทหินเมืองต่ำ.....	73
ภาพที่ 98 ระเบียงทางเดินรอบสระน้ำ.....	74
ภาพที่ 99 พระระเบียงคด วัดพุทไธสวรรย์.....	74
ภาพที่ 100 ประตูหลอก.....	75
ภาพที่ 101 ประตูหลอกด้านทิศเหนือ ปราสาทนารายณ์เจงเวง.....	75
ภาพที่ 102 วงกรอบประตูภายในสปา.....	76
ภาพที่ 103 กรอบเซ็ดหน้าของหน้าต่าง ปราสาทพนมรุ้ง.....	76
ภาพที่ 104 หน้าต่างลูกมะหวดในสปา.....	77
ภาพที่ 105 เสาดินลูกมะหวด ปราสาทพนมรุ้ง.....	77
ภาพที่ 106 ช่องเปิดนัยน์ตาสตรี.....	78

ภาพที่ 107 ภาพกระซิบรัก พระอุโบสถวัดภูมินทร์	78
ภาพที่ 108 ประติมากรรมนูนสูง ทรงก้นหอยบนผนัง	79
ภาพที่ 109 เม็ดพระศกเศียร พระพุทธชินราช	79
ภาพที่ 110 ประติมากรรมนูนต่ำลายน้ำ	80
ภาพที่ 111 จิตรกรรมลายน้ำไทย วัดคงคาราม	80
ภาพที่ 112 ประติมากรรมนูนสูงผ้านุ่งสตรี	81
ภาพที่ 113 การแต่งกายแบบไทยประเพณี	81
ภาพที่ 114 แบบก่อสร้างศาลาต้อนรับ โรงแรมภูเลยย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ	87
ภาพที่ 115 ศาลาต้อนรับ	88
ภาพที่ 116 วิหารจามเทวี วัดปงยางคก	88
ภาพที่ 117 ซุ้มทางเข้า	90
ภาพที่ 118 ซุ้มประตูเรือนไทย	90
ภาพที่ 119 แผงกันแดด	91
ภาพที่ 120 พะไล หรือ พาไล	91
ภาพที่ 121 ค้ายัน	92
ภาพที่ 122 เ้าแขนค้ายันชายคาบ้าน	92
ภาพที่ 123 แผงกรองแสงฉลุลวดลาย	93
ภาพที่ 124 รั้วชะหรีง จังหวัดปัตตานี	93
ภาพที่ 125 จิตรกรรมฝาผนังหนุ่มสาวชาวล้านนา	94
ภาพที่ 126 จิตรกรรมฝาผนังวัดช้างใหญ่	94
ภาพที่ 127 แบบก่อสร้างและโมเดลอาคารศาลาต้อนรับ	97

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ จวบถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตย เมื่อประเทศไทยได้หันไปรับศิลปวัฒนธรรมและการศึกษาแบบตะวันตกเพื่อพัฒนาบ้านเมือง รักษาเอกราชและราชอาณาจักรไว้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ค่านิยมของยุคสมัยและปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) ความทันสมัย (Modernization) และความเป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) ทำให้วัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทั้งในเมืองและชนบท มรดกทางวัฒนธรรมไทยที่แสดงเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของประเทศไทยที่สืบเนื่องมาอย่างยาวนานกำลังถูกกลืนให้หายไปในกระแสโลกาภิวัตน์

รูปแบบสถาปัตยกรรมแนวตะวันตกได้ถูกนำเข้ามาใช้ในประเทศไทยและมีพัฒนาการไปตามกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งส่งผลให้กับสถาปัตยกรรมในประเทศไทย อาทิสถานทูตราชการ บ้านเรือน ร้านค้า เป็นการก่อสร้างตามแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก เนื่องจากรูปแบบและแนวคิดโดยรวมของกระแสนสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในระดับสากล คือ การสร้างงานสถาปัตยกรรมแบบใหม่ที่สะท้อนยุคสมัยใหม่ด้วยการตัดขาดจากจารีตประเพณี ดังนั้นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในกระแสสมัยใหม่เหล่านี้จะมีลักษณะร่วมกันอย่างกว้างๆ คือ ไม่ยึดติดกับรูปแบบประเพณีทางสถาปัตยกรรมโบราณ หลงใหลและชื่นชมในสุนทรียภาพของเครื่องจักรอันเป็นภาพตัวแทนของความก้าวหน้าและยิ่งใหญ่ของมนุษย์¹ จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาสถาปัตยกรรมที่มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานโดยการอนุรักษ์ สืบสานและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมไทย เพื่อดำรงอัตลักษณ์ เอกลักษณ์และวิถีไทยให้คงอยู่สืบไปในสังคมไทยปัจจุบัน

นายเมธา บุณนาค ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรม) พุทธศักราช ๒๕๕๔ เป็นสถาปนิกที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ จบการศึกษาปริญญาตรีสถาปัตยกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยศิลปากร ปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยมานิโทบา (University of Manitoba) ประเทศแคนาดาและมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) จากประเทศสหรัฐอเมริกา ผ่านการทำงานทั้งทางด้านวิชาชีพและการสอนในต่างประเทศมาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี มีผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวคิดและการสร้างสรรค์ผลงานมีจุดมุ่งหมายว่า “สถาปัตยกรรมคือศิลปกรรม” ที่แสดงออกเฉพาะเจาะจงของแต่ละสถานที่

¹ ชาตรี ประภิตนทการ, ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร, (กรุงเทพฯ : มติชน ๒๕๕๒), ๑๒

สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม และต้องเป็นสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับความเป็นอยู่ปัจจุบัน² โดยผลงานสถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค จะเน้นเป็นสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งในประเทศไทย ได้แก่ ๑. โรงแรมโฟร์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ (Four Seasons Resort Chiangmai) อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ๒. โรงแรมเดอะบารายสปา (The Barai Spa) อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ ๓. โรงแรมภูเลยเบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเสิร์ฟ (Phulay Bay – A Ritz Carlton Reserve) อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

จากการสัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค ถึงแนวคิดในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยเริ่มจากปีที่แล้วเสร็จ ได้แก่

๑. โรงแรมโฟร์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. ๒๕๓๙) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนใจที่ผู้ใช้จะได้อยู่ใกล้ชิดธรรมชาติ ดังนั้นนอกจากป่าต้นสักโดยรอบแล้ว ยังได้มีการทำนาข้าวภายในบริเวณโรงแรม เพื่อเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงวัฒนธรรมการเกษตรกรรมของประเทศไทย และเพื่อให้เกิดคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรม จึงได้นำมรดกทางวัฒนธรรมไทยมาสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่ยังคุณค่าทางด้านสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒. โรงแรมเดอะบาราย สวิต แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนท์ หัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (พ.ศ. ๒๕๕๐) เป็นการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่ต้องการให้ความสงบและเบิกบานใจ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายแบบคนตะวันออก โดยการนำธรรมชาติรอบๆ ตัว เช่น แสง เงา ลมและความนิ่งของน้ำ เข้ามาสร้างความรู้สึกให้กับผู้มาใช้ ทั้งยังได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมจากปราสาทวัดกำแพงแลง จังหวัดเพชรบุรี และปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา

๓. โรงแรมภูเลย เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเสิร์ฟ อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ด้วยมีแรงบันดาลใจที่อยากให้ภาคใต้ของประเทศไทยได้ชมความงามของศิลปะและสถาปัตยกรรมล้านนา จึงได้ออกแบบศาลารับแขก เป็นศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา ด้วยการนำหลังคาคลุมเหมือนกับการสร้างวัดไทยในอดีต ในขณะที่เดียวกันก็ได้สร้างสรรค์องค์ประกอบย่อยทางสถาปัตยกรรมเพื่อให้เกิดความรู้สึกเฟื่องฟู ถึงศิลปะอิสลามในภาคใต้³

จะเห็นได้ว่าผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ได้มีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้ (Tangible Thai Cultural Heritage) และมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Thai Cultural Heritage) มาสร้างสรรค์ให้กลมกลืนเป็นหนึ่งกับผลงานสถาปัตยกรรมของตน เพื่อให้สื่อความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของพื้นที่หรือท้องถิ่นนั้นแบบที่สามารถระบุได้ด้วยตาหรือประจักษ์ได้ด้วยความรู้สึกของผู้มาใช้ (Unmistakably Thai) ดังนั้นการอนุรักษ์สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยซึ่งถือเป็นรากฐานของ

² คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, (๒๕๕๔), เมธา บุณนาค, สันทนาหน้าพระลาน, ๕๐

³ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ศิลปวัฒนธรรมและสังคมไทย มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ความเป็นไทย จึงเป็นประเด็นที่ควรจะศึกษาและนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ด้วยการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ทั้ง ๓ แห่ง กับมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้ และที่จับต้องไม่ได้ เพื่อหาแนวคิด แนวทางและวิธีการสร้างสรรค์ด้วยการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยมาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการศึกษา

๑. เพื่อศึกษาผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค ในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยทั้งในรูปแบบที่จับต้องได้และรูปแบบที่จับต้องไม่ได้มาสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบต่างๆ ก่อให้เกิดสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (Resort)

๒. เพื่อค้นคว้ารูปแบบทางสถาปัตยกรรม โครงสร้างและองค์ประกอบต่างๆ ของมรดกทางวัฒนธรรมไทยทั้งในรูปแบบที่จับต้องได้และรูปแบบที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญของศิลปวัฒนธรรมไทย

๓. เพื่อวิเคราะห์ เปรียบเทียบ แนวคิด หลักการและแรงจูงใจในการนำมรดกทางวัฒนธรรมไทยมาสืบทอดและสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ให้มีความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน

สมมติฐานของการศึกษา

ผลงานสถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค เป็นผลงานที่ถูกสร้างขึ้นจากจินตนาการความรู้สึกของสถาปนิกอย่างอิสระ มีรูปแบบและแนวคิดในการผสมผสานมรดกทางวัฒนธรรมไทย โดยตีความหมายจากความรู้สึกและความคิดซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของชาวตะวันออกและเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ด้วยหลักการและวิชาการที่ได้ศึกษามาจากชาวตะวันตกให้เป็นสิ่งที่จับต้องได้ แล้วนำมารวมกันเพื่อสร้างสรรค์สัดส่วน รูปทรง โครงสร้าง องค์ประกอบต่างๆ ทางสถาปัตยกรรมให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมเฉพาะตนไม่ซ้ำกับผู้อื่นและสิ่งๆ ที่ตนเองเคยทำมาก่อน ทั้งสามารถตอบสนองประโยชน์ด้านการใช้สอยในปัจจุบัน และให้ความสงบและเบิกบานใจ รวมไปถึงการอนุรักษ์สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยซึ่งสะท้อนเอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสุนทรียภาพไทยที่เจืออยู่อย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัว (Unmistakably Thai) ในบริบททางสังคมของยุคปัจจุบัน

ขอบเขตและขั้นตอนของการศึกษา

ศึกษางานมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏอยู่ในผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ที่ได้สร้างในประเทศไทย ได้แก่ ๑. โรงแรมโฟร์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ (Four Seasons Resort Chiangmai) อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ๒. โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี่ หัวหิน (The Barai Suites and Spa at Hyatt Regency Hua Hin) อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ ๓. โรงแรมภูเลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ (Phulay Bay – A Ritz Carlton Reserve) อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยนำมาศึกษาเปรียบเทียบและเทียบเคียงกับงานมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่สามารถค้นคว้าได้จากหลักฐานทางเอกสารและจากสถานที่จริง เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ถึงรูปแบบ พัฒนาการและแนวความคิดในรูปแบบที่จับต้องได้และในรูปแบบที่จับต้องไม่ได้ที่ต้องการสื่อถึงมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านสัดส่วน รูปทรงและองค์ประกอบต่างๆ ทางสถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค ท่ามกลางอิทธิพลทางวัฒนธรรมตะวันตก ความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยีในสังคมยุคปัจจุบัน

วิธีการศึกษา

๑. ศึกษาผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ในประเทศไทยจากสถานที่จริงและเอกสารต่างๆ เช่น บทความ วารสาร สูจิบัตรแสดงงาน และหนังสือ เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่ศึกษาในเบื้องต้น
๒. ศึกษาค้นคว้างานมรดกทางวัฒนธรรมไทยจากหลักฐานทางเอกสารและข้อมูลภาคสนามตามที่นายเมธา บุณนาค ได้นำมาสีบทอดและสร้างสรรค์ในสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลอ้างอิงประกอบการวิเคราะห์
๓. สัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค ถึงแนวคิด รูปแบบและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการทางความคิดและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน
๔. ศึกษา วิเคราะห์และเปรียบเทียบ ข้อมูลเอกสาร ข้อมูลภาคสนามและบทสัมภาษณ์ ที่ได้รับรวบรวมมาทั้งหมด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาพร้อมภาพประกอบเพื่อความชัดเจน
๕. สรุปและแสดงผลการศึกษา

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. ข้อมูลทางเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ หนังสือ ผลงานวิจัย ฯลฯ เช่น

- ห้องสมุดตามมหาวิทยาลัยต่างๆ
- อินเทอร์เน็ต

๒. ข้อมูลภาคสนาม ได้แก่

- สัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค
- สถาปัตยกรรมประเภทพักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ๓ แห่ง

ได้แก่ ๑. โรงแรมโพธิ์ชันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ๒. โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี่ หัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ ๓. โรงแรม ภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

- เปรียบเทียบรูปแบบมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่นำมาใช้ในสถาปัตยกรรมประเภทพักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

๑. อุปกรณ์การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางเอกสาร ได้แก่

๑.๑ กระดาษ เครื่องเขียน อุปกรณ์บันทึกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และ

ดิจิทัล

๑.๒ เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมออกแบบงานศิลปะ

๒. อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่

๒.๑ อุปกรณ์บันทึกเสียง

๒.๒ อุปกรณ์บันทึกภาพ

๒.๓ แบบบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ของนายเมธา บุณนาค บนพื้นฐานการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย

๒. รูปแบบและกระบวนการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ของนายเมธา บุณนาค บนพื้นฐานการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย

๓. แนวทางการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมไทย ณ ปัจจุบันสมัย ภายใต้อิทธิพลกระแสโลกาภิวัตน์ ผ่านการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย

นิยามศัพท์

มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) หมายถึง เป็นสิ่ง ที่แสดงให้เห็นได้ทางกายภาพ โดยครอบคลุมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุเคลื่อนที่ได้ และวัตถุ เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน

มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) หมายถึง ความรู้ ทักษะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือแนวปฏิบัติทุกรูปแบบ ทั้งที่เป็นสากลและของท้องถิ่น ที่ถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือวิธีการอื่นใด ผ่านช่วงระยะเวลาหนึ่ง มี การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้โดยกระบวนการสั่งสมความรู้และการประยุกต์ใช้

สุนทรียภาพไทย (Unmistakably Thai) หมายถึง ความรู้สึกและการรับรู้ได้ถึง ความงดงามของความเป็นไทยและลักษณะไทยที่เกิดจากการสร้างสรรค์อย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัว อาจระบุ ได้ด้วยตาในขณะที่เห็น หรือรู้สึกได้เมื่อได้รับประสบการณ์ผ่านสภาพการณ์และความสัมพันธ์ของ อารมณ์ (Emotions) และจิตใจ (Mind)

สถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (Resort) หมายถึง สถานที่มีไว้เพื่อ การพักผ่อนหย่อนใจ เป็นสถานที่พักผ่อนมักตั้งอยู่ในบริเวณทำเลที่สมบูรณ์ตามเขตชานเมือง หรือตาม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเหมาะสมทั้งทิวทัศน์ ธรรมชาติ สภาพอากาศ โดยภายใน รีสอร์ทจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ครบครัน รวมถึงการบริการดูแลเอาใจใส่ ความหรูหรา นันทนาการ ความบันเทิง ช่วยให้ผู้มาใช้บริการสามารถหลีกเลี่ยงจากความเครียดที่เกิดขึ้นได้ใน ชีวิตประจำวัน

ผังแม่บท (Master Plan) หมายถึง การออกแบบและสร้างสรรค์ต้นแบบของ โครงการทั้งหมดในภาพรวม ประกอบด้วยผังย่อยๆ หลายๆ ส่วนมาประกอบเข้าด้วยกัน มีการระบุ ขอบเขตพื้นที่ ทิศทาง จำนวน จุดที่ตั้ง ระยะห่าง การเชื่อมต่อและประโยชน์การใช้สอยของภูมิ สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายในทั้งหมด สถาปนิกที่เป็นออกแบบและ สร้างสรรค์ผังแม่บทจะต้องทำให้ผังแม่บทนั้นสามารถมองเห็นภาพของโครงการโดยรวม รวมถึง องค์ประกอบปลีกย่อยพร้อมรายละเอียดเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสมบูรณ์

บทที่ ๒

ประวัติความเป็นมาและผลงานของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค)

ประวัติความเป็นมาของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค)

ภาพที่ 1 นายเมธา บุญนาค ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔

นายเมธา บุญนาค (เล็ก) เป็นผู้ก่อตั้งบริษัท บุญนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด จบการศึกษาศาสนาบัณฑิตยศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศิลปากรในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ระหว่างศึกษาในระดับปริญญาตรีได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนเยาวชนไทยไปร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาจากทั่วโลกที่ประเทศไต้หวัน เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคมของเยาวชนปัจจุบันและได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนนักศึกษาเข้ารับพระราชทานปริญญาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นผู้มีความสนใจในเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรมของไทยนับแต่เด็ก ได้เขียนไว้ในหนังสือ “สถาปัตยกรรม คือ ศิลปกรรม” ในงานปาฐกถาศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ ๑๗ ว่า

“เมื่อได้ฟังคุณแม่เล่าเรื่องราวเกียรติระหว่างเดินดูจิตรกรรมฝาผนังรอบวัดพระแก้ว ในช่วงเวลาบ่ายๆ เย็นๆ บรรยากาศความเงียบที่เต็มไปด้วยความงามจากแสงที่สะท้อนจากพื้นภายนอกกระเบื้องคดขึ้นมาใต้หลังคาภายใน ทำให้เห็นภาพเขียนบนกำแพง เห็นแสงสีทองอัน วูบวาบ ความรู้สึกสนุก ลึกลับ ความไม่รู้ แต่เบิกบานใจ ความอยากรู้อยากเห็นว่าจะจัดการกับทัศนียภาพอย่างไร เมื่อไม่มีดวงใจอยู่ในร่าง แล้วทัศนียภาพจะเอากล่องดวงใจไปซ่อนไว้ที่ไหน และ ณ เวลานั้นจะผ่านมา

นานแต่ในวันนี้ยังเป็นความทรงจำที่เต็มไปด้วยภาพและจินตนาการแห่งศิลปวัฒนธรรมในท่ามกลางแสงแดด เงาม ความสงบเรียบง่ายเรื่องราวได้อย่างดีเยี่ยม”⁴

และเมื่อได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใต้การสอนของคณาจารย์ในคณะ ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและเป็นผู้วางรากฐานวงการสถาปัตยกรรมไทย ทั้งได้รับการเชิดชูเกียรติเป็นบูรพศิลปิน และศิลปินแห่งชาติ บุคคลเหล่านี้ยิ่งทำให้ความรักในมรดกทางวัฒนธรรมไทยของนายเมธา บุณนาค เพิ่มมากขึ้น จนนายเมธา บุณนาค เปรียบเป็นชีวิตของตนเอง ดังที่ได้เขียนไว้ในหนังสือ “สถาปัตยกรรม คือ ศิลปกรรม” ในงานปาฐกถาศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ ๑๗ ว่า

“มรดกทางวัฒนธรรม ที่งดงามมีชีวิตชีวาของไทยเหล่านี้ได้ถูกส่งผ่านเข้ามาให้ข้าพเจ้าอย่างสวยงาม สมบูรณ์ เต็มไปด้วยความรัก ความยินดี ข้าพเจ้ารู้ว่า ดีใจ พอใจ ซึ้งใจ ที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง โดยไม่มีการต่อต้านแต่อย่างใด เช่นเดียวกับพระพุทธศาสนา พระพุทธทาส พระปัญญา นันทภิกขุ มหาวิทยาลัยศิลปากร ท่านอาจารย์ อาทิ อ.ฤทัย ใจจงรัก อ.ชม้อย อุดมศิลป์ อ.เสนอ นิลเดช อ.หลวง วิศาลศิลปกรรม ในดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์ด้วยศิลปะอันเป็นที่รัก ถึงพร้อมในการสร้างความเป็นศิลปิน ข้าพเจ้าได้รับของขวัญที่ทำให้ข้าพเจ้าสุขใจอย่างยิ่ง ทุกครั้งที่นึกถึงก็เต็มไปด้วยความขอบคุณและความกตัญญูในหัวใจตลอดมา”

“ความงามที่ไม่มีสิ้นสุดของมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้เข้ามาเป็นตัวของตัวเองข้าพเจ้าเป็นชีวิตของข้าพเจ้าอย่างเต็มเปี่ยม”⁵

ดังนั้นหัวข้อที่เลือกทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี คือ “ปากคลองตลาด” ซึ่งถือเป็นหนึ่งพื้นที่ของวิถีชีวิตและบริบททางสังคมบนบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้นายเมธา บุณนาค ได้ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโท สถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาความคิดทางสถาปัตยกรรม (Architectural Ideology) ณ มหาวิทยาลัยมานิโทบา (University of Manitoba) ในประเทศแคนาดาที่สงบและเรียบง่าย หลังจากทำงานที่บริษัท DP Architects จำกัดประเทศสิงคโปร์เป็นเวลา ๑ ปี ซึ่งกล่าวในบทสัมภาษณ์ของหนังสือ “สนทนาหน้าพระลาน” ว่า

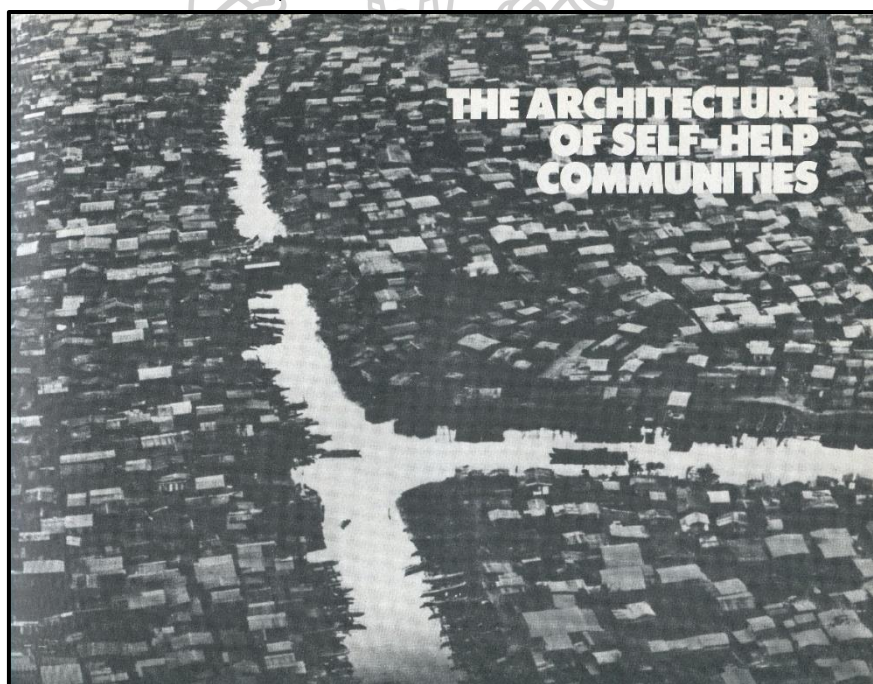
“ในสมัยผม ที่คณะสถาปัตย์ฯ มีวิชาเสริมบางวิชาซึ่งขณะนั้นผมยังไม่เข้าใจว่าเรียนไปเพื่ออะไร เช่น วิชาปรัชญา, วิชาสังคมวิทยา และวิชา Music Appreciation ซึ่งท่าน อ.สมภาพ ภิรมย์ คณบดี เป็นผู้เริ่มต้น เพราะว่าไม่มีใครอธิบายให้ผมรู้ว่าเรียนไปเพื่อจุดประสงค์อะไรจะเกี่ยวข้อง หรือจะใช้ให้เป็นประโยชน์กับการออกแบบสถาปัตยกรรมอย่างไร แต่พอเวลาผ่านไปเมื่อผม

⁴ เมธา บุณนาค, สถาปัตยกรรม คือ ศิลปกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๕), ๙.

⁵ เรื่องเดียวกัน, ๙.

ได้รับการศึกษา และทำงานจริงเพิ่มขึ้น ผมจึงรู้ว่าวิชาเหล่านั้นสำคัญมากในการพัฒนาความรู้สึก ความคิดและการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมอย่างยิ่งเช่น วิชาปรัชญา จะช่วยให้เราเข้าใจความงาม, ความน่าเกลียด, วิเคราะห์, ความรู้สึก, ความคิดเหตุผลและคำถามในการสร้างสรรค์ของเราได้จึงเป็น วิชาที่สำคัญอย่างยิ่งกับอาชีพสถาปนิกและศิลปินเพราะเราต้องเกี่ยวข้องกับความงาม และความคิด สร้างสรรค์เสมอทุกวันตลอดชีวิต”⁶

เนื้อหาหลักในการศึกษาระดับปริญญาโท เรื่องความคิดทางสถาปัตยกรรม เป็นการ เรียนรู้ที่เปิดมุมมองความคิดทางสถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาคให้กว้างขึ้นไปจากเดิม คือสิ่ง ต่างๆ รอบๆตัว สามารถนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นงานสถาปัตยกรรมได้ ไม่ว่าจะเป็น ดนตรี ชีววิทยา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ หรือแม้แต่สิ่งที่จับต้องไม่ได้เช่น ความรู้สึก จนนายเมธา บุณนาค มักกล่าว เสมอว่า “ไม่มีอะไรเกิดจากความไม่มีอะไร” ระหว่างที่ศึกษานั้นนายเมธา บุณนาค ได้ร่วมกับ ศาสตราจารย์อีริค ไคน์ (Professor Eric Lye Kum-Chew) และเพื่อนชาวญี่ปุ่น (Hiroshi Okamoto) ส่งประกวดแบบเกี่ยวกับชุมชนแออัดตาเกตตากะตัง (Dagat-Dagatan Self-Help Communities) ที่ตั้งอยู่ในหนองน้ำ (Swamp) ในกรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

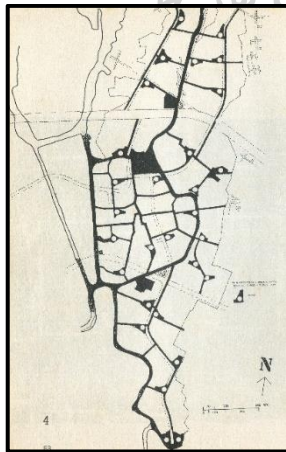

ภาพที่ 2 พื้นที่ชุมชนแออัด (Dagat-Dagatan) ในกรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์
ที่มา: Michael Y.Seelig, The Architecture of Self-Help Communities, ๑

⁶ ต้นข้าว ปาณินท์และคณะ, สนทนาหน้าพระลาน, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔), ๕๔

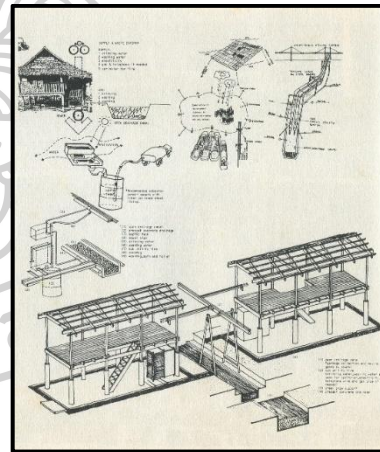
การออกแบบบ้านให้กับชุมชนแออัดบนภูมิประเทศแบบหนองน้ำและอากาศแบบเขตร้อนชื้น (Tropical Climate) บริเวณกว้างและประสพภัยธรรมชาติได้ง่าย ทำให้ต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง หากแต่เมื่อเป็นชุมชนแออัดทำให้ค่าใช้จ่ายเป็นตัวแปรหลักที่ต้องให้ความสำคัญ ผวนวก็เข้าก็วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนบนลุ่มแม่น้ำ นายเมธา บุณนาค จึงได้ออกแบบรากฐานบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยใช้เสาเพียงต้นเล็กๆ วางบนฐานดินเปิดที่รองรับด้วยบล็อกคอนกรีตสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก และตรึงด้วยเชือกลงมาจากหลังคาถึงฐานมีลักษณะเหมือนเรือนแพ เพื่อรองรับภัยจากการเกิดแผ่นดินไหวบนพื้นที่ในลักษณะหนองน้ำมีการจัดทำผังแม่บท (Master Plan) ให้กับชุมชนแออัดดังกล่าว และสิ่งที่น่าสนใจคือพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ โบสถ์ โรงเรียนและสวนหย่อม โดยสร้างบนเนินที่เกิดจากการขุดลอกนำเอาดินโคลนจากหนองน้ำมาก่อนให้สูง ซึ่งการขุดลอกดินโคลน นอกจากจะช่วยในการขจัดขยะ ยังสามารถรองรับปริมาณน้ำที่จะเข้ามาในหน้าน้ำทำให้มีพื้นที่น้ำไหลผ่านมากขึ้น เกิดน้ำท่วมน้อยลง และหากเกิดวาตภัยและอุทกภัยฉับพลัน ประชาชนในชุมชนแออัดสามารถทิ้งบ้านเรือนขึ้นไปอาศัยอยู่ที่โบสถ์ และโรงเรียนบนเนินได้อย่างรวดเร็วและทันที่ด้วยตนเอง เนื่องจากในการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะผู้ใหญ่หรือเด็กทุกคนต้องไปโบสถ์และโรงเรียน ดังนั้นจึงเป็นเส้นทางที่ทุกคนย่อมรู้จักดี อีกทั้งยังวางแผนผังแม่แบบให้เส้นทางน้ำเชื่อมต่อกันในแต่ละชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อไปมาหาสู่กันด้วยทางเรือ⁷

ภาพที่ 3 แผนผังเส้นเดินน้ำและจุดที่ตั้ง

โรงเรียนโบสถ์และสวนหย่อม (ตำแหน่งวงกลม)

ที่มา : Michael Y.Seelig, *The Architecture of Self-Help Communities*, ๘๘

ภาพที่ 4 แบบก่อสร้างบ้านและสาธารณูปโภค

ที่มา: Michael Y.Seelig, *The Architecture of Self-Help Communities*, ๘๘

⁷ Michael Y. Seelig, *The architecture of self-help communities*, (New York: McGraw-Hill, c1978), ๘๕-๘๙

แบบประกวดดังกล่าวได้ลำดับที่ ๘ จากจำนวนผู้ส่งประกวดแบบทั้งสิ้น ๔๘๐ ทีมทั่วโลก และได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือขององค์กรสหประชาชาติ พร้อมการจัดนิทรรศการแสดงผลงานดังกล่าวในการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยขององค์กรสหประชาชาติ ณ เมืองเวเนซุเอลา ประเทศแคนาดา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ และภายหลังกายเมธา บุนนาค ได้นำโครงการดังกล่าวมาต่อยอดเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาโทเรื่อง “The Architecture of Self-Help Communities” Further investigation on the research and proposal initiated for the Manila International Competition. และจากการประกวดแบบจะเห็นได้ว่านายเมธา บุนนาค ได้สร้างสรรค์แบบประกวดงานสถาปัตยกรรมขึ้นนี้บนพื้นฐานของการนำเอาธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมบริเวณลุ่มน้ำของคนตะวันออกมาใช้ผสมเข้ากับวัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ แสดงถึงความช่างสังเกต มีความเข้าใจสามารถนำเอาสิ่งต่างๆ รอบตัว มาปรับใช้และสร้างสรรค์ให้เกิดความสอดคล้องและเหมาะสมกับชีวิตปัจจุบันของผู้คนเป็นอย่างดี

เมื่อจบการศึกษาปริญญาโท ณ ประเทศแคนาดา นายเมธา บุนนาค ได้เดินทางท่องเที่ยวจากประเทศเยอรมนีถึงประเทศอินเดีย และประเทศเนปาลโดยทางบก รวมระยะเวลาการเดินทางประมาณ ๗ เดือน เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพทางด้านมุมมองและจินตนาการด้วยประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เห็นจริงด้วยตนเอง การเดินทางครั้งนี้จึงเป็นครั้งสำคัญที่สุดและมีอิทธิพลต่อการศึกษา การสร้างสรรค์ การพัฒนาทางความรู้สึกและความคิดทางด้านสถาปัตยกรรมที่ได้ให้สัมภาษณ์ในหนังสือ “สนทนาหน้าพระลาน” ว่า

“อีกด้านหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาของผมคือ การเดินทางท่องเที่ยวอย่างสงบ เพราะผมคิดว่าการศึกษาสถาปัตยกรรม คือการฝึกฝนการใช้สายตาอย่างยั่งยืนด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้น การเห็นความจริง (real image) จากประสบการณ์จริงด้วยตนเอง จึงจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดใน การศึกษาสถาปัตยกรรม ผมเคยเดินทางจากประเทศเยอรมนี ถึงเนปาล กับพี่มานพ ภาคอินทรีย์ การที่ได้เห็นวัฒนธรรมหลายชนิดหลายสถานที่ เช่น จากการเดินทางช่วง Zagreb, Sofia, Istanbul, Izmir, Anatolia, Cappadocia, Kayseri, Erzurum, Van, Diyarbakir, Tehran, Shiraz ถึง Afghanistan, India ทำให้ผมเห็นความบริสุทธิ์ของรูปทรงเรขาคณิตของ Ancient Islamic Art และ Architecture ซึ่งเป็นความงามที่ประทับใจผมมากจนถึงปัจจุบัน ผมจำได้ว่าเทือกเขาฮินดูกูชเหมือนรูปทรงเรขาคณิต ที่ทำด้วยเหล็กเป็นสนิมทั้งแท่งที่คมแข็งแกร่งและบริสุทธิ์ที่สุดยาวเหยียดสุดลูกหูลูกตาในทะเลทรายแล้วค่อยๆ กลายเป็นความโค้ง เนียนนุ่มนวลเขียวชอุ่ม เต็มไปด้วยหมอกฝนของเทือกเขาหิมาลัยการเดินทางแบบนี้ ช่วยให้การศึกษาทฤษฎีในห้องเรียนกลายเป็นความจริงขึ้นมา ไม่ได้อยู่ในหนังสือเล่มไหนอีกต่อไป”⁸

⁸ ต้นข้าว ปาณินท์และคณะ, สนทนาหน้าพระลาน, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔), ๕๘

จากนั้นนายเมธา บุณนาค ได้เข้าทำงานทางด้านวิชาชีพ ณ ประเทศสิงคโปร์และประเทศฮ่องกง นอกจากการทำงานทางด้านวิชาชีพแล้ว ที่ประเทศฮ่องกง นายเมธา บุณนาค ยังได้สอนวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยฮ่องกง (University of Hong Kong) โดยการเชื้อเชิญของศาสตราจารย์ อิริค โคน์ ซึ่งย้ายมาจากมหาวิทยาลัยมานิโทบามาเป็นคณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยฮ่องกง เมื่อมีโอกาสจึงได้ศึกษาหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับปรัชญาอังกฤษและตะวันออก โดยเน้นปรัชญาของ Ludwig Wittgenstein นักปรัชญาชาวอังกฤษเกี่ยวกับตรรกวิทยาและคำสอนของพุทธศาสนาในยุคแรกเริ่ม (Early Buddhist Form)

หลังพำนักและทำงานในประเทศฮ่องกงเป็นเวลา ๕ ปี จึงได้รับทุนจากบริษัท DP Architects จำกัด ในประเทศสิงคโปร์ เพื่อศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านการอนุรักษ์ผังเมือง (Master of Architecture in Urban Design–Urban Conservation) ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard, Graduate School of Design) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเมื่อส่งแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ได้ระบุในวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อว่ามีความต้องการศึกษากับศาสตราจารย์เกียรติคุณเอ็ดเวิร์ด เซกเลอร์ (Professor Emeritus Edward Sekler) ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมวางผังเมืองกาฐมาณฑุ (Kathmandu) ในประเทศเนปาลให้กับองค์การยูเนสโก และต่อมาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกในปี ๒๕๒๒ เนื่องจากได้เห็นการวางผังเมืองกาฐมาณฑุในช่วงที่เดินทางทางบกจากประเทศเยอรมันจนถึงประเทศเนปาล อีกทั้งหลักสูตรของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดยังเป็นหลักสูตรที่เน้นเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติวิชาชีพของสถาปัตยกรรม และเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้การยอมรับจากบุคลากรและหน่วยงานต่างๆ ทั่วโลก

เมื่อได้เข้าศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด นอกเหนือจากวิชาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์แล้ว นายเมธา บุณนาค ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของจิตวิทยา ศาสนาและจิตวิญญาณ เพื่อให้เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์และอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม โดยมีศาสตราจารย์เกียรติคุณเอ็ดเวิร์ด เซกเลอร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ดังนั้นเพียงประโยคสั้นๆ จากอาจารย์ท่านนี้ เช่น Imageability alone is not enough. (ความงามเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต้องมีแก่น (Core) ในงานนั้นๆ ด้วย)^๙ ก็เป็นแรงบันดาลใจและหลักการในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งความรู้และประสบการณ์เหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดในวิทยานิพนธ์เรื่อง การอนุรักษ์ความหมายทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมตกทอด (Conservation of Meaning) ที่เกาะรัตนโกสินทร์ และกระบวนการการพัฒนาด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค ในเวลาต่อมา ดังบทสัมภาษณ์ว่า

“ผมขอเสริมหลังจากทำงานสถาปัตยกรรมมาหลายปีว่า วิชาซึ่งสำคัญยิ่งยวดขึ้นไปอีก ในการศึกษาพัฒนาทั้งด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะเราเป็นคนไทย คนตะวันออก

^๙ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

คือ วิชาด้าน Spirituality เป็นการศึกษาเกี่ยวกับจิต (mind), ใจ (heart), ความรู้สึก (feeling), อารมณ์, ชีวิต และศาสนา ฯลฯ ซึ่งที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด Harvard มีคนสอนเป็นคณะแยกเฉพาะต่างหากเรียกว่า Divinity School ซึ่งมีประโยชน์กับผมมาก ในการนำมาใช้นับสนุนความรู้สึก และความคิดให้ลึกซึ้งขึ้นโดยเฉพาะตอนผมทำวิทยานิพนธ์เรื่อง Conservation of Meanings ซึ่งจำเป็นจะต้องเข้าใจพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมากขึ้น”

“การศึกษาทาง Spirituality จะช่วยให้เราเป็นอิสระ และเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับความรัก, ตัวเราเอง และวัฒนธรรมของเรามากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์โดยตรงกับการศึกษา และการสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมของเรา อีกวิชาหนึ่งที่สำคัญรองลงมาคือ จิตวิทยาซึ่งช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมของคนลึกซึ้งขึ้น เป็นการศึกษาแบบตะวันตก เริ่มและจบลงที่ Sigmund Freud และ Carl Gustav Jung”¹⁰

และในวันสุดท้ายของการสอบที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด นายเมธา บุนนาค ได้รับจดหมายเชิญจากรัฐบาลประเทศสิงคโปร์ ให้เข้าสอน ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (The National University of Singapore) โดยได้รับการสัมภาษณ์งานกับสำนักงาน ไอ.เอ็ม.เพ (I. M. Pei – Ieoh Ming Pei) หรือ เป่ย์ ยิว หมิง สถาปนิกชาวอเมริกันเชื้อสายจีน ผู้ได้รับรางวัลพริตซ์เกอร์ ซึ่งเป็นรางวัลสูงสุดระดับโลกของสถาปัตยกรรมในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (RIBA-Royal Institute of British Architect)

นายเมธา บุนนาค จึงได้กลับมาพำนักและทำงานในประเทศสิงคโปร์ทั้งทางด้านวิชาการให้กับมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์และทางด้านวิชาชีพเพื่อค้ำคูณเล่าเรียนให้กับบริษัท DP Architects จำกัด ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ นายเมธา บุนนาคได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดแบบ Urban Conservation at China Town ประเทศสิงคโปร์ จาก Singapore Tourism Authority จากนั้นได้ย้ายกลับไปประเทศฮ่องกง เพื่อสอนสถาปัตยกรรม และได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์กิตติมศักดิ์ (Honorary Lecturer) ที่มหาวิทยาลัยฮ่องกง จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๑ จึงได้หยุดงานด้านวิชาการ

ในระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๓๐ นายเมธา บุนนาค ได้อุปสมบท ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี โดยมีพระพรหมมังคลาจารย์ หลวงพ่อปัญญา นันทภิกขุ (ป็น ปัญญานันโท) เป็นพระอุปัชฌาย์ และได้เดินทางไปศึกษาธรรมกับพระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินทปัญโญ) ณ วัดสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้เข้าใจในหลักคำสอนของพุทธศาสนาจากการปฏิบัติจริง และสามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์และ

¹⁰ ต้นข้าว ปาณินท์และคณะ, สนทนาหน้าพระลาน, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔), ๕๔-๕๖

พัฒนางานสถาปัตยกรรมในองค์กรที่นายเมธา บุณนาค ได้กล่าวในงานปาฐกถาศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ ๑๗ ว่า “สถาปัตยกรรม คือ ศิลปกรรม” ดังนั้นหลวงพ่อบุณนาคและพระพุทธรักษาภิกขุ จึงเป็นครูผู้ให้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานแก่นายเมธา บุณนาค ด้วย

สำหรับการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพ นายเมธา บุณนาค ได้ผ่านการทำงานจากหลายบริษัทใหญ่ในประเทศแคนาดา ประเทศสิงคโปร์ และประเทศฮ่องกง จนในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้ก่อตั้งสำนักงานสถาปนิก บริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด (Bunnag Architect International Consultants Co., Ltd.) ขึ้น ณ ประเทศไทยและได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน มีผลงานสถาปัตยกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศมากมาย สำหรับผลงานสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค เป็นที่กล่าวขานถึงและได้รับรางวัลมากมายจากในประเทศและต่างประเทศ อาทิ Best Hotel from the Indonesian Institute of Architects จากผลงาน Novotel Bukittinggi ในเกาะสุมาตราตะวันตก ประเทศอินโดนีเซีย และรางวัลอนุรักษ์สถาปัตยกรรมจากสมาคมสถาปนิกสยาม จากผลงาน Four Seasons Resort Chiangmai จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และรางวัล Design for Asia Award 2009-DFA Merit Recognition ในประเภท Hospitality and Leisure จาก Hong Kong Design Centre (HKDC) ประเทศฮ่องกง จากผลงาน The Barai at Hyatt Regency Hua Hin ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๒¹¹ และจากผลงานสถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์มาตลอดเวลา ทำให้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรม) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ด้วยเป็นศิลปินผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวประกาศเกียรติคุณว่า

“นายเมธา บุณนาค มีแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน คือการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น มีความเหมาะสมและทันสมัยกับความเป็นอยู่ของปัจจุบัน สร้างสรรค์สถาปัตยกรรมทุกชิ้นงานให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไม่ซ้ำกับผู้อื่นหรือซ้ำกับที่ตนเองทำมาก่อน งานสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นนั้นนอกจากความต้องการต่างๆ ทางด้านประโยชน์ใช้สอยความน่าอยู่น่าสบายแล้ว ผู้เข้าไปใช้อาคารจะต้องเกิดความเบิกบานใจและความสงบ ดังนั้นงานสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นแล้วต้องดูสบายตา สบายใจ เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความแปลกใจ ความลึกลับ และความเข้มข้นทางศิลปกรรม อีกทั้งยังใช้ธรรมชาติสนับสนุนสถาปัตยกรรม เช่น พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว ลมและเส้นขอบฟ้าในการออกแบบอีกด้วย จึงมีผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับในวงการสถาปนิก เช่น Phulay Bay, A Ritz-Carlton Reserve จังหวัดกระบี่ The Barai หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”¹²

¹¹ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชซิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๕), ๗๖-๗๘

¹² เรื่องเดียวกัน, ๕๖

นายเมธา บุณนาค มีขั้นตอนในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม เริ่มจากการออกแบบงานวางผังแม่บท (Master Plan) งานสถาปัตยกรรม และงานสถาปัตยกรรมภายใน ซึ่งจะทำเฉพาะในงานสถาปัตยกรรมที่ทางบริษัทเป็นผู้ออกแบบเท่านั้น รวมถึงการสร้างสรรค์งานภูมิสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอกอาคาร พร้อมทั้งงานศิลปกรรมต่างๆ เช่น จิตรกรรมและประติมากรรม โดยงานออกแบบของนายเมธา บุณนาค จะเน้นไปทางการออกแบบสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (Resort) และสถาปัตยกรรมในเมืองที่ต้องการความเป็นอยู่ใกล้ธรรมชาติเท่านั้น และดนตรีก็ถือเป็นงานศิลปะอีกแขนงที่มีความสำคัญ ซึ่งนายเมธา บุณนาค ได้พยายามส่งเสริมให้เจ้าของโครงการนำมาใช้เพื่อให้เหมาะกับสถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น จึงเป็นความพยายามในการนำศิลปกรรมทุกแขนงรวมเข้าด้วยกัน ถือเป็นเทคนิควิธีสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่คล้ายคลึงกับการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมไทยแต่ดั้งเดิมในอดีต

และเนื่องจากนายเมธา บุณนาค มีหลักความคิดในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมด้วยการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม (Culture Heritage) ตลอดทั้งสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นและผู้คนที่อยู่ ณ ที่แห่งนั้นๆ ให้เหมาะสมและทันสมัยกับความเป็นอยู่ของปัจจุบัน มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไม่ซ้ำกับผู้อื่น ดังนั้นทั้งนายเมธา บุณนาค สถาปนิกและศิลปินที่ทำงานร่วมกันจะต้องเดินทางไปศึกษาค้นคว้า ณ สถานที่จริงในประเทศและต่างประเทศด้วยตนเอง เพื่อให้ได้เห็นและได้สัมผัสให้เกิดประสบการณ์ตรงและความรู้สึกจริงจากสถานที่ดังกล่าว โดยเฉพาะการศึกษาสถานที่ที่เป็นตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรม (Culture Heritage) ของประเทศและท้องถิ่นที่จะทำการออกแบบ เช่น UNESCO Site หรือเทียบเท่า ตลอดจนพิพิธภัณฑ์ของสถานที่นั้นๆ เพื่อให้เข้าถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ได้ตกทอดต่อกันมาในสังคม ด้วยการวาดหรือถ่ายภาพมาเพื่อจัดเก็บในระบบ Digital Visual Library โดยแบ่งหมวดหมู่ตามระบบและวิธีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์จากใหญ่ไปเล็ก ดังนี้

- ขนาดผังเมืองและกลุ่มอาคาร เช่น เมืองสุโขทัย เมืองศรีสัชนาลัย เมืองกาฐมาณฑุ (Kathmandu) ประเทศเนปาล อาคารที่จัตุรัสดูร์บาร์ (Durbar Square)

- ขนาดสถาปัตยกรรมหรืออาคารเดี่ยว เช่น วัดศรีชุม วัดปรางค์กู่ วัดต้นเกว๋น ทัชมาฮัล ประเทศอินเดีย เป็นต้น

- ขนาดการออกแบบภายในรวมถึงงาน Art Works และ Accessories ทุกชนิด เช่น ลายคำที่วัดพระธาตุลำปางหลวง การออกแบบแก้ว ซ้อนซ้อน ต่างหู รูปเขียนที่กำแพงที่วัดช้างใหญ่ จังหวัดอยุธยา เป็นต้น¹³

¹³ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๕), ๖๘.

ด้วยพื้นฐานความรักมรดกทางวัฒนธรรมไทย ภายใต้การสอนของคณาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร บนพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์ในยุครัตนโกสินทร์ และการศึกษาแนวคิดทางสถาปัตยกรรมของตะวันตก ประกอบกับการทำงานทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ การท่องเที่ยว เพื่อการศึกษาในสถานที่ต่างๆ ทำให้นายเมธา บุนนาค แบ่งโครงสร้างมรดกทางวัฒนธรรมไทยเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑. มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และ ๒. มรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้ ตามหลักการองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

สำหรับมรดกทางวัฒนธรรมของไทย (Thai Cultural Heritage) คือ มรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงสัญลักษณ์ของความเป็นชาติ ได้แก่ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โบราณสถาน วรรณกรรม ศิลปหัตถกรรม นาฏศิลป์ และดนตรี ตลอดจนการดำเนินชีวิตและคุณค่าประเพณีต่างๆ อันเป็นผลผลิตร่วมกันของผู้คนในแผ่นดิน ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา¹⁴

มรดกทางวัฒนธรรมไทย เป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และมีคุณค่าซึ่งเกิดขึ้นในอดีตและได้รับการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง มรดกทางวัฒนธรรมบางอย่างกลายเป็นแบบแผนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและเป็นความภาคภูมิใจของคนในสังคมสืบเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศอนุสัญญาระหว่างประเทศในด้านการปกป้องรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding Intangible Cultural Heritage) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงทำให้ขอบเขตของมรดกทางวัฒนธรรมชัดเจนขึ้นแบ่งออกเป็น

๑. มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage: TCH) ซึ่งยังสามารถแบ่งย่อยออกได้เป็นแบบเคลื่อนย้ายได้ (Movable) เช่น ภาพวาด รูปปั้น เฟอร์นิเจอร์ เหริย และแบบเคลื่อนย้ายไม่ได้ (Immovable) เช่น แหล่งโบราณคดี อนุสาวรีย์

๒. มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage: ICH) เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ แนวการปฏิบัติ สุนทรียภาพ ความเชื่อทางจิตวิญญาณ การ

¹⁴ ภัคภิญญา สว่างวงศ์, “ปริทรรศน์หนังสือ: อนุรักษ์มรดกไทย,” วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี ๘, ๔ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๕): ๑๓๑

แสดงออกทางศิลปะ ภาษา และลักษณะอื่นๆ ที่มนุษย์กระทำตลอดจนหัตถกรรมที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยการสังเกตและลงมือปฏิบัติ เช่น การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา¹⁵

ผลงานสถาปัตยกรรมสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุนนาค)

๑. โรงแรมโฟร์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. ๒๕๓๙)

ภาพที่ 5 นาข้าวและเดอะ เรสซิเดนท โฟร์ซีซั่นส์ เชียงใหม่

ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ตั้งอยู่บนพื้นที่ ๖๔ ไร่ ในเขตอำเภอแมริม มีสภาพพื้นที่เป็นเนินเขาและพื้นราบ ซึ่งเป็นพื้นที่เมืองเก่าของจังหวัดเชียงใหม่ เดิมชื่อโรงแรมเดอะรีเจนท์ เชียงใหม่ ต่อมาเครือโรงแรมโฟร์ซีซั่นส์ ได้ซื้อกิจการของเครือโรงแรมรีเจนท์ และเปลี่ยนชื่อเป็นโฟร์ซีซั่นส์ทั่วโลก เครือโรงแรมโฟร์ซีซั่นส์จะบริหารจัดการแต่โรงแรมระดับหรู (luxury) เพียงอย่างเดียว สำหรับโรงแรมโฟร์ซีซั่นส์รีสอร์ท เชียงใหม่ ถูกจัดอยู่ในระดับต้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงแรมในเครือทั่วโลก และถือเป็นโรงแรมที่สร้างกระแสแนวคิดในการผสมผสานธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เข้ากับธุรกิจท่องเที่ยวของเชียงใหม่¹⁶ เป็นจุดเริ่มต้นของโรงแรมบูติกในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแนวคิดนี้ได้กลายมาเป็นกระแสนิยมในเวลาต่อมา

¹⁵ วิศปต์ ชัยช่วย, “สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม: แนวคิดและประเด็นการวิจัย,” วารสารสารสนเทศศาสตร์ ๓๕, ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๓๓

¹⁶ อวรรณ บัณฑิตกุล, *Four Seasons* ต้นแบบ Magnet ส่านนา (Online), มิถุนายน ๒๕๔๘. แหล่งที่มา <http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=33391>

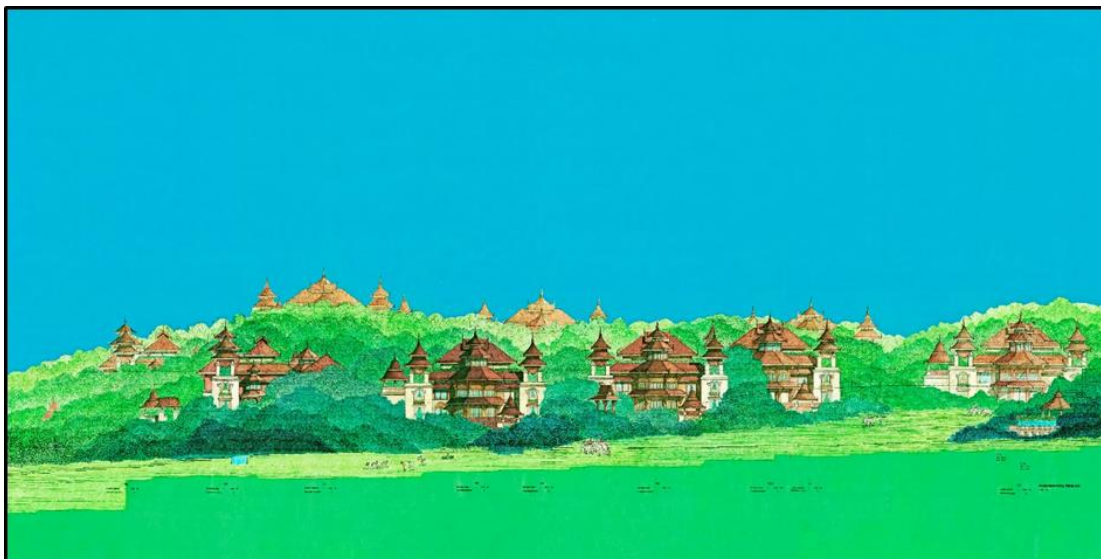
แม้เวลาจะผ่านไปกว่า ๒๐ ปี แต่โรงแรมแห่งนี้ก็ยังคงได้รับความนิยมจากชาวไทยและชาวต่างชาติมาอย่างต่อเนื่อง

การสร้างสรรค์ของนายเมธา บุณนาค เริ่มจากผังแม่บทเพื่อให้เห็นภาพรวมของจินตนาการและความรู้สึกที่ต้องการสร้างสรรค์พื้นที่บริเวณนี้ซึ่งเป็นป่าร้อนชื้น มีต้นสักและต้นตองตั้งกระจายอยู่รอบพื้นที่ ตรงกลางเป็นดินลูกรังและเป็นหลุมใหญ่มาก มีการนำน้ำจากธารน้ำธรรมชาติบนเนินเขาเข้าสู่บ่อกักน้ำก่อนปล่อยน้ำเพื่อหล่อเลี้ยงทุ่งนาชั้นบันไดบริเวณพื้นที่ตรงกลางตามลักษณะภูมิประเทศ และต้นไม้พืชพรรณนานาชนิด ทำให้เกิดระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์สร้างความเขียวชะอุ่มและความร่มรื่นตลอดทั้งปี มีชาวนาและควายทำนาดำจริงทั้งปี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักและสัมผัสกับวิถีชีวิตแบบล้านนา มีการนำขี้ข้าว หอกลอง และศาลาโบราณ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นล้านนาที่ยังสามารถใช้งานได้จริงเข้ามาผสมผสาน เพื่อให้ได้เห็นได้สัมผัสและเข้าถึงแก่นของวัฒนธรรมการเกษตรของคนไทย รวมไปถึงการสร้างสรรค์ภูมิทัศน์สถาปัตยกรรมให้ผสมผสานและกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติอันสูงใหญ่ของป่าสักและป่าตองตั้ง

ภาพที่ 6 ผังแม่บท (Master Plan) โรงแรมโพธิ์ชินส์ รีสอร์ท เชียงใหม่
 สร้างสรรค์ โดยบริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด
 และบริษัท เบนสเลย์ ดีไซน์กรุ๊ป อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด
 ที่มา: บริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

การสร้างสรรค์ผังแม่บทจึงได้มีการคำนวณการเติบโตของป่าสักและป่าตองตั้งในอีก ๗-๙ ปี เพื่อแสดงให้เห็นความงามในภาพรวมของการผสมผสานระหว่างอาคารสถาปัตยกรรมที่แทรกตัวในป่าสักและป่าตองตั้งซึ่งลดหลั่นไปตามขอบไหล่เนิน

ภาพที่ 7 แนวความเข้มสีเขียวแต่ละแนวแสดงถึงการเติบโตของป่าสักและป่าตองตั้งในอีก ๗-๙ ปี
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

มีการสร้างสรรค์จัดวางอาคารสถาปัตยกรรมกระจายเป็นลักษณะรูปเกือกม้ารอบนาข้าว โดยหันด้านโค้งของเกือกม้าไปทางเนินเขา กำหนดตำแหน่งและทิศของโครงการไม่ให้ตรงกับทิศทางตะวันตกโดยตรง แต่ให้เอียงไปทิศทางตะวันตกเล็กน้อย เพื่อให้เกิดเงา (Silhouette) และแสงด้านข้าง (Side Light) จากแสงอาทิตย์ทางทิศตะวันตกเล็กน้อย สร้างความงามและความรู้สึกโรแมนติกมากกว่าการวางตำแหน่งของโครงการตรงกลางทิศตะวันตก นอกจากการสร้างสรรค์ภูมิสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายในของผังแม่บทแล้ว การสร้างสรรค์ผังแม่บทให้สอดคล้องกับผังเมือง ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เพราะในทุกพื้นที่เมื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจเข้าถึงย่อมต้องมีความเป็นเมือง จึงได้ทำเนินดินถมสูง ๓-๔ เมตร ขึ้นมา เพื่อบังไม่ให้เห็นถนนและป้องกันการรบกวนจากเสียงถนนด้านหน้าตลอดแนวขอบที่ดินของโครงการ ทำให้ผู้มาพักไม่สามารถมองเห็นถนนและรถที่วิ่งพลุกพล่าน แต่จะมองเห็นเป็นภูมิทัศน์ของรีสอร์ทที่เชื่อมต่อกับเนินเขาที่ห่างไกลออกไป เมื่อผังแม่บทได้ถูกสร้างสรรค์และยอมรับโดยเจ้าของโครงการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการพัฒนาสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน เครื่องเรือนและเครื่องตกแต่ง เขียนแบบก่อสร้างและควบคุมงานจนเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเดอะ เรสซิเดนซ์ โพรซีซันส์ เชียงใหม่และล้านนาสปา

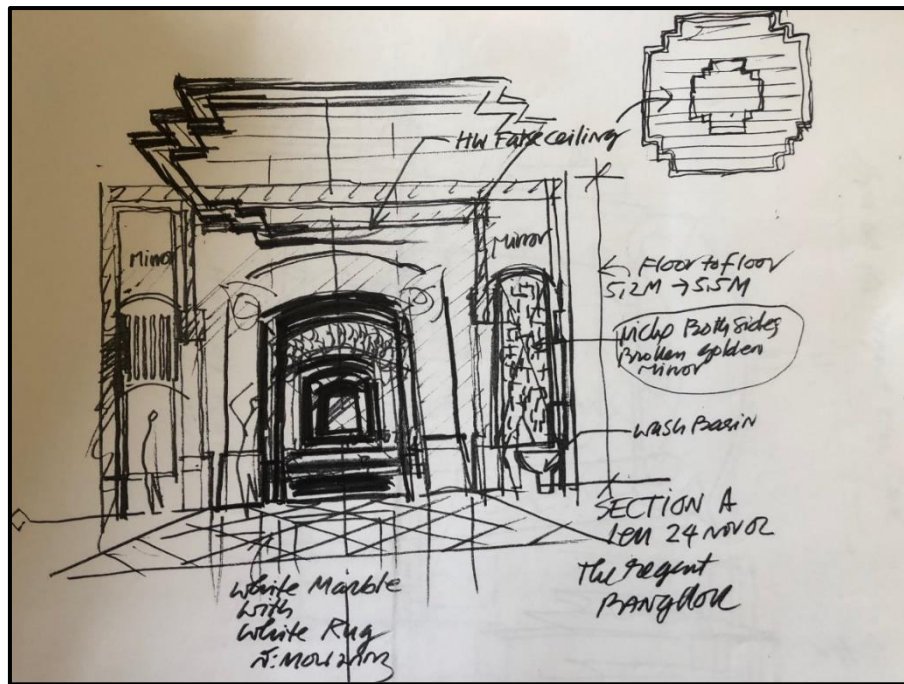

ภาพที่ 8 เดอะ เรสซิเดนซ์ โพรซีชั่นส์ เชียงใหม่

ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

เดอะ เรสซิเดนซ์ โพรซีชั่นส์ เชียงใหม่ ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมอาคารสูง ๑๐ หลัง ห้องพัก ๒๔ ยูนิต เป็นอาคารสูง ๓ ชั้น แบ่งชั้นล่างเป็นห้องพัก ๑ ยูนิต ชั้นบนเป็นเพนท์เฮาส์ ๑ ยูนิต แยกทางเข้าออกจากกัน มีห้องนั่งเล่นเป็นอาคารสถาปัตยกรรมสูงหลังคาแป้นเกล็ดทรงระฆังขนาดด้านข้างอาคารอย่างสมมาตร หันหน้าเข้าหาทุ่งนา ส่วนอาคารสูง ๔ ชั้น ตั้งอยู่หลังแนวเขาเพื่อให้ป่าได้เจริญเติบโต แบ่งออกเป็น ๓ ยูนิต มีการลงพื้นที่จัดวางทิศทางตำแหน่งของอาคารแต่ละหลังเพื่อเก็บรักษาต้นสักและต้นตองตั้งที่ขึ้นในพื้นที่ไว้เช่นเดิม ตำแหน่งของอาคารสถาปัตยกรรมกระจายไปตามธรรมชาติที่ลดหลั่นไปตามขอบเนินกลมกลืนไปกับนาข้าวขั้นบันได ภูมิทัศน์และธรรมชาติ สอดแทรกองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมไทยล้านนา เพื่อให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสถึงสุนทรียภาพไทยล้านนา

ภายในอาคารสถาปัตยกรรมทุกยูนิต มีการจัดสรรพื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วยห้องนอน ห้องน้ำ ห้องนั่งเล่น ห้องรับประทานอาหาร ครั้วเปิด สระว่ายน้ำส่วนตัว และห้องพักผ่อนจัดวางตำแหน่งเครื่องเรือน และพื้นที่พักผ่อนภายนอกให้มีความสอดคล้องกับความงดงามของธรรมชาติ ผสมผสานกับความทันสมัยของสิ่งอำนวยความสะดวกในปัจจุบัน ใช้สีโทนอ่อนช่วยสร้างความสมดุลระหว่างแสงแดดที่ส่องเข้ามาในห้อง ปูพื้นไม้และพรมขนาดใหญ่แสดงถึงความโอ่อ่าสง่างาม โดยสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายในถูกสร้างสรรค์ให้รวมเป็นหนึ่งเดียวกันกับประติมากรรมและจิตรกรรม รวมถึงการประดับตกแต่งและจัดวางด้วยงานศิลปะไทยล้านนา

ภาพที่ 9 ภาพร่างเดอะ เรสซิเดนท โพรซีซันส์ เชียงใหม่
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 10 แบบก่อสร้าง เดอะ เรสซิเดนท โพรซีซันส์ เชียงใหม่
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 11 ภาพขณะก่อสร้าง เดอะ เรสซิเดนท โพรซีจันส์ เชียงใหม่
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 12 ภาพขณะก่อสร้าง
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 13 ภาพขณะก่อสร้าง
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 14 ผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม เดอะ เรสซิเดนซ์ โฟร์ซีซั่นส์ เชียงใหม่
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

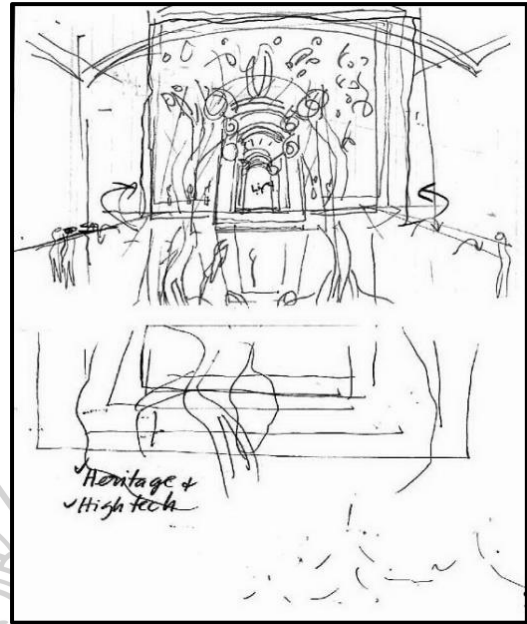

ภาพที่ 15 ผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม เดอะ เรสซิเดนซ์ โฟร์ซีซั่นส์ เชียงใหม่
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 16 ผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม เดอะ เรสซิเดนซ์ โพรซีชั่นส์ เชียงใหม่
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

สำหรับลานนวดสปา ได้สร้างสรรค์ให้อยู่ในอาคารสถาปัตยกรรมสูง ๓ ชั้น ของเดอะ เรสซิเดนซ์ โพรซีชั่นส์ เชียงใหม่ หันหน้าเข้าหาทุ่งนา มีพื้นที่สำหรับสปาจำนวน ๖ ห้อง ชั้นที่ ๑ จำนวน ๔ ห้อง มีทางเข้าส่วนตัวของแต่ละห้องจากสวน โดยไม่ต้องผ่านแผนกต้อนรับซึ่งอยู่ชั้น ๒ ทุกห้องสปาโอบล้อมด้วยสวนส่วนตัวและอ่างน้ำหินขนาดใหญ่สำหรับแช่ตัว เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มาเยือนได้ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ ในส่วนของชั้น ๒ และชั้น ๓ มีบันไดแยกขึ้นมาโดยไม่ผ่านชั้น ๑ เพื่อความเป็นส่วนตัว สีที่ใช้ทาในอาคารเป็นการผสมผสานระหว่างโทนสีขาวกับสีแดงนำหมากของไทย มีการเปิดเพื่อให้แสงจากภายนอกผ่านเข้ามา และสร้างสรรค์แสงภายในเพื่อให้รู้สึกสงบและเบิกบานใจ และเพื่อความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันของงานทั้งหมดที่ได้สร้างสรรค์ตั้งแต่ผังแม่บท จึงได้มีการศึกษางานศิลปวัฒนธรรมล้านนาที่ยังดำรงและคงเห็นได้ในชีวิตประจำวันทุกวันมาเป็นแรงบันดาลใจ เพื่อประยุกต์และสร้างสรรค์รวมอาคารสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายใน ด้วยปูนปั้นตัวเหงาล้านนาประดับช่องประตู หน้าต่าง เตาผิง หัวก๊อกน้ำ และจิตรกรรมบนบานประตูและหน้าต่าง เครื่องเรือนทุกชิ้นถูกสร้างสรรค์ให้มีขนาดใหญ่กว่าทั่วไป เพื่อให้ผู้มาเยือนรู้สึกสบายและผ่อนคลาย นอกจากนี้ยังมีการนำดอกไม้และใบไม้ที่ปลูกภายในพื้นที่รีสอร์ทส่วนหนึ่งมาใช้ เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกสัมพันธ์กับสถานที่ (Sense of Place)

ภาพที่ 17 ภาพร่างล้านนาสปา
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

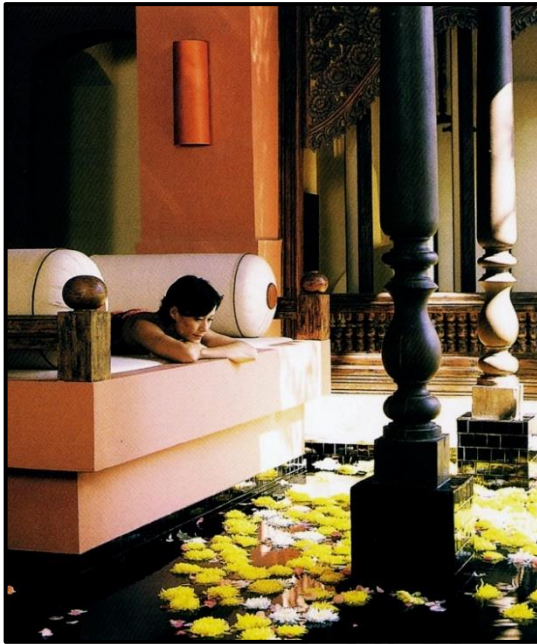
ภาพที่ 18 ภาพร่างล้านนาสปา
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 19 แบบแปลนชั้นที่ ๑ ล้านนาสปา
ที่มา: บริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

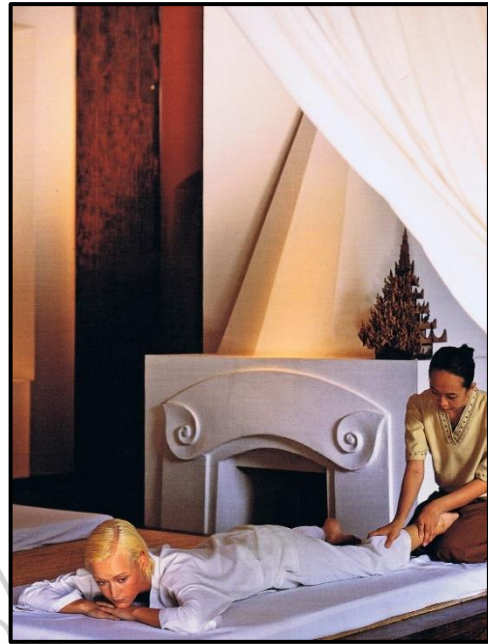
ภาพที่ 20 แบบแปลนชั้นที่ ๓ ล้านนาสปา
ที่มา: บริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 21 ล้วนนาสปา

ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 22 ล้วนนาสปา

ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 23 องค์ประกอบตกแต่งจริง
ล้วนนาสปา

ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

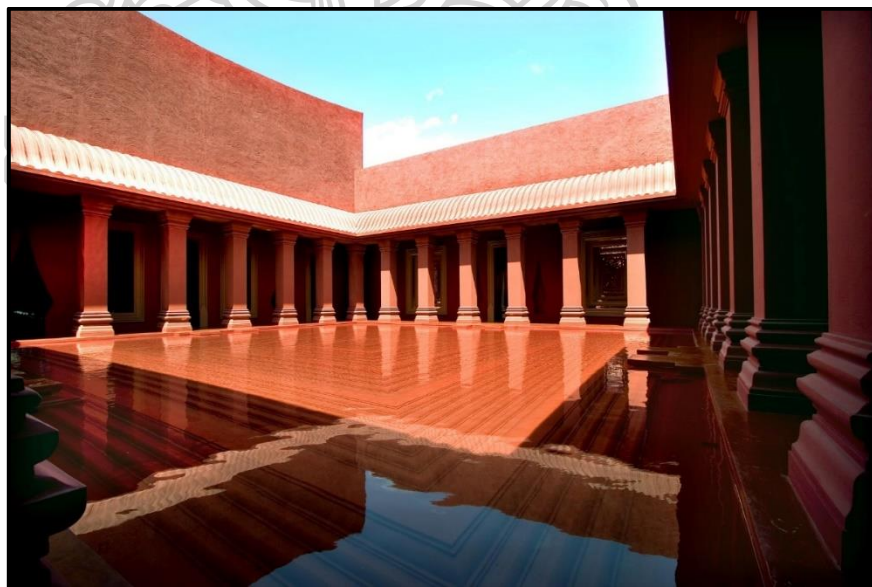
ภาพที่ 24 เครื่องเรือนภายในล้วนนาสปา

ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

นอกจากการสร้างสรรค์ผังแม่บท ภูมิสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายในให้กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวแล้ว สิ่งที่ขาดไม่ได้เลย คือ การสร้างชีวิตและลมหายใจ

ให้กับโรงแรมโพธิ์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ ผ่านวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมด้วยการสร้างประสบการณ์ ในช่วงเช้า มีการนำควายคู่หนึ่งเดินไปมาในทุ่งนา มีพนักงานแต่งกายชุดเสื้อฝ้ายอ่อนพวยเรือไปมาใน บึงช่วงบ่าย และมีขบวนร้องรำทำเพลงกลางทุ่งนาในเวลา ๑๗.๐๐ น. สร้างความตื่นเต้นให้กับผู้มา เยือน ทำให้ต้องมองจากระเบียงห้องพักซึ่งเห็นทัศนียภาพกว้างทั้งหมดที่ถูกออกแบบสร้างสรรค์นับแต่ วางผังแม่บท ถือเป็น การสร้างประสบการณ์ทางด้านสุนทรียภาพไทยล้านนาให้แก่ผู้เข้าพัก เพื่อให้ทุก สิ่งที่อยู่ภายในโรงแรมโพธิ์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ เกิดขึ้นและดำรงอยู่ตามความรู้สึกและการ สร้างสรรค์ของนายเมธา บุณนาค ที่ต้องการให้ “สถาปัตยกรรมมีชีวิต” การสร้างสรรค์ศิลปกรรมทุก ชนิดประกอบเข้าด้วยกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความหมายสำหรับการสร้างสรรค์ อนุรักษ์และสืบทอด ให้ดำรงอยู่ได้กับปัจจุบันกาล เป็นการสร้างงาน สร้างความภูมิใจและมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนและสังคม

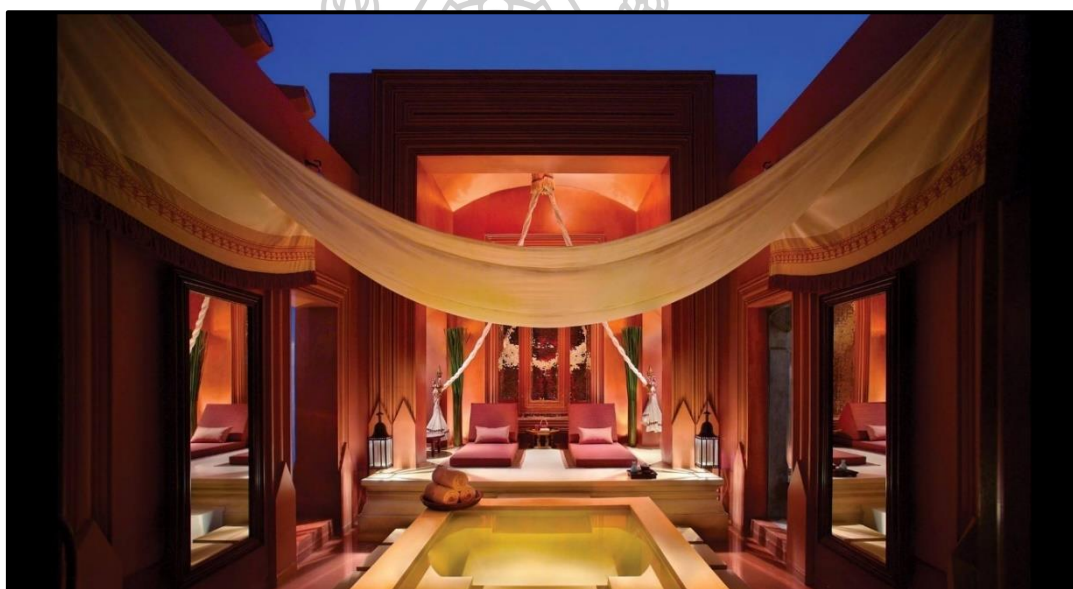
๒. โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (พ.ศ. ๒๕๕๐) ตั้งอยู่บนพื้นที่ประมาณ ๑๑ ไร่ เป็นส่วนหนึ่งของโรงแรม ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน ถนนหัวหิน-เขาตะเกียบ ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับรางวัลทั้งในประเทศและต่างประเทศนับตั้งแต่สร้างเสร็จเมื่อพ.ศ. ๒๕๕๐ จนถึง พ.ศ. ๒๕๖๑ รวม ๒๐ รางวัล

ภาพที่ 25 สระน้ำ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน
ที่มา: บริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

คำว่า “สปา” มาจากภาษาลาติน ว่า “Sanus per Aquam” หรือ Sanitas per aquas แปลว่าสุขภาพจากสายน้ำ การบำบัดด้วยน้ำ การดูแลสุขภาพโดยการใช้น้ำ ทั้งนี้จากความเชื่อ

และแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอาจสรุปความหมายกว้างๆ ได้ว่า สปา คือ การบำบัดด้วยน้ำภายใต้การดูแลของนักบำบัด แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงเป็นสถานที่พักผ่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพองค์รวมที่ดี¹⁷ ส่วนคำว่า “บาราย” เป็นภาษาเขมร หมายถึง บ่อน้ำขนาดใหญ่รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สร้างขึ้นตามคติความเชื่อในศาสนาฮินดู โดยมักสันนิษฐานว่าถูกสร้างขึ้นเพื่อจำลองจักรวาล คือ เป็นตัวแทนแห่งมหาสมุทร หรือทะเลที่ล้อมรอบแกนกลางของจักรวาล ในขณะเดียวกันก็ถูกสร้างเพื่อป้องกันน้ำท่วมเพาะปลูก และอุบิโรคบริโรค¹⁸ โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน ได้รับแรงบันดาลใจมาจากมรดกทางวัฒนธรรมเขมรซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองในอดีตปรากฏพบในประเทศไทย ผสมผสานกับความงดงามของสถาปัตยกรรมไทยสะท้อนความเจริญรุ่งเรืองของศิลปะและอารยธรรมที่ไม่มีพรมแดน

ภาพที่ 26 ห้องสปาตรีตเมนต์ โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

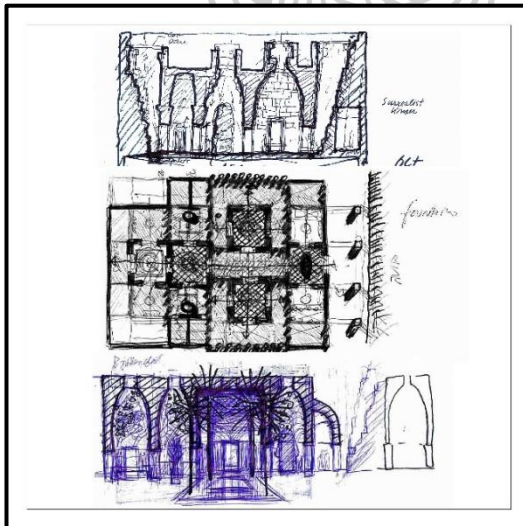
ผังแม่บท สร้างสรรค์เพื่อให้ความสงบและความเบิกบานใจแก่ผู้มาเยือน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางจิตใจของคนตะวันออก เมื่อผู้มาใช้บริการเข้ามาสู่โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน จะพบกำแพงสีน้ำหมากสูงตระหง่าน ดูลึกกลับ มีความเป็นส่วนตัวสูงเมื่อเดินผ่านประตูเข้าสู่ทางเดิน ซึ่งเป็นแผ่นปูนเว้นช่องบนพื้นน้ำ ทำให้ผู้มาเยือนจะต้องมีสติจดจ่อกับ

¹⁷ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ธุรกิจบริการ : สปาและนวดไทย, (online) แหล่งที่มา

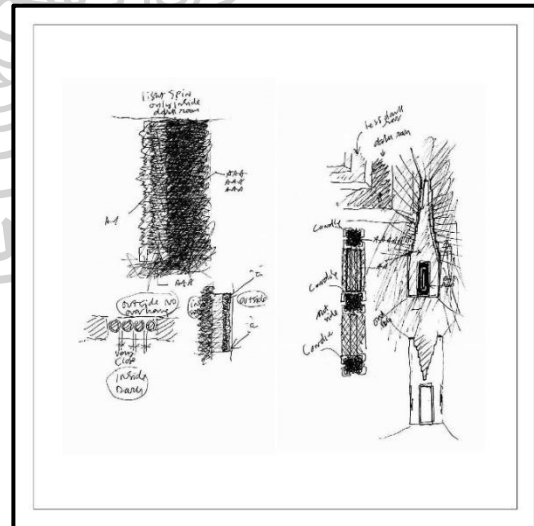
<http://www.dtn.go.th/files/94/Media/Mk/spa29-05-55.pdf> (๑๗ มีนาคม ๒๕๖๒)

¹⁸ ศีตศิลป์ ลีเมศรีสกุลวงศ์, “บารายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษาบารายในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดสุรินทร์,” (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕), ๑๙-๒๐.

พื้น ผู้มาเยือนที่เดินทางผ่านเข้ามาจากภายนอกที่วุ่นวาย จะเข้าสู่ความสงบภายในนับตั้งแต่ก้าวแรก จากการต้อนรับบนทางเดินที่แคบและมีมิติ มีเพียงช่องแสงเล็กๆ ที่เล็ดลอดมาจากแสงธรรมชาติ ผ่านความเงียบสงบลึกซึ้งที่ทำให้เบิกบานใจ จากนั้นจะพบกับกำแพงช่องแสงรูปดาวที่เปิดรับแสงธรรมชาติจากด้านนอก เพื่อสร้างลวดลายดาวบนผนัง โดยจะเข้มหรือจางจะแตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงเวลา เมื่อผู้มาเยือนเดินผ่านอุโมงค์ทรงห้าเหลี่ยม จะเข้าสู่พื้นที่โล่งของสระบารายที่ปราศจากหลังคา แต่ถูกล้อมและป้องกันด้วยกำแพงทำให้น้ำนิ่งจนเกิดการสะท้อนที่เหมือนจริง ดังนั้นระหว่างทางเดินตลอดระยะเวลาผู้มาเยือนใช้บริการต้องอาศัยสัญชาตญาณและความรู้สึกมากกว่าความคิด เนื่องจากพนักงานโรงแรมจะเดินตามหลังผู้มาเยือน เพื่อให้ผู้มาเยือนได้เกิดประสบการณ์ความประทับใจและความประหลาดใจระหว่างทางเดินและจากการสะท้อนกลับไปกลับมาของแสงระหว่างกำแพงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ (Cosmic Force) ที่ไม่เคยเกิดซ้ำกันได้เลยด้วยตัวผู้มาเยือนใช้บริการเอง ดังนั้นในทุกก้าวทุกครั้งของการได้มาเยือนโรงแรมเดอะบาราย สวิต แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน จะไม่เหมือนเดิม อารมณ์และความรู้สึกของผู้มาเยือนจะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ก่อนเข้าสู่ในส่วนของห้องบริการนวดที่เงียบสงบและเป็นส่วนตัว ดังนั้นปรากฏการณ์ธรรมชาติจึงเป็นสิ่งดำรงอยู่ เปรียบเสมือนการสร้างชีวิตและลมหายใจให้กับสถาปัตยกรรม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้มาเยือนตรงตามเจตนาและความตั้งใจที่แม่นยำของนายเมธา บุณนาค ถือเป็นโรงแรมสปาแห่งแรกของไทย

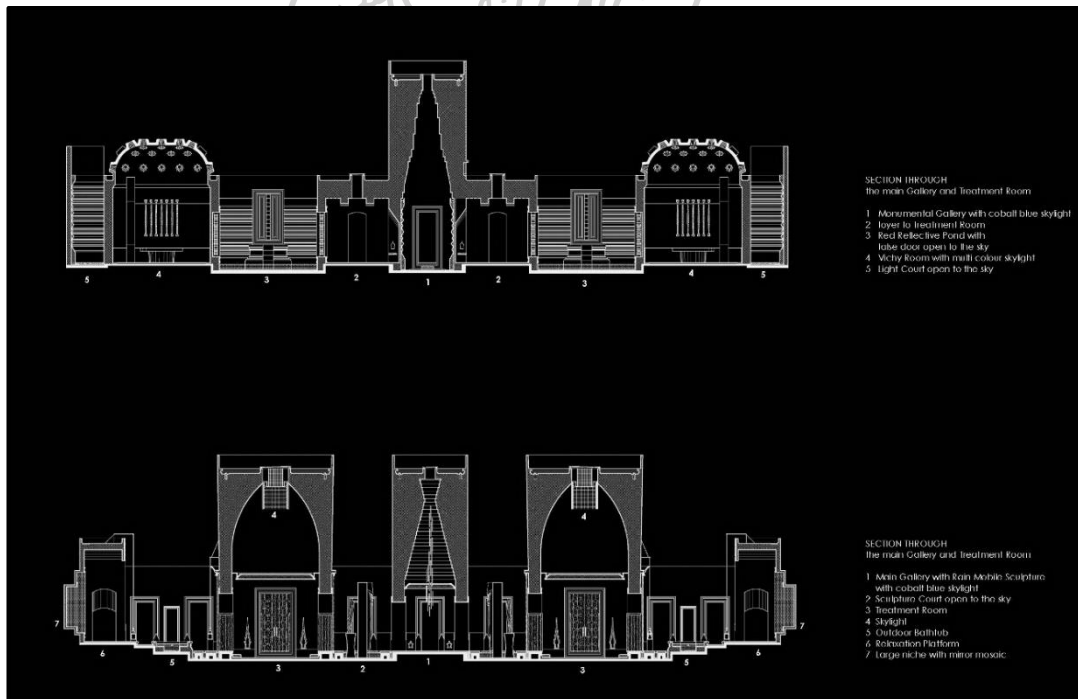
ภาพที่ 27 ภาพร่างโรงแรมเดอะบาราย
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 28 ภาพร่างโรงแรมเดอะบาราย
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 29 แบบแปลนศาลารายและทางเข้า
 โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจเนซี หัวหิน
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชันแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 30 แบบแปลน โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจเนซี หัวหิน
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชันแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 31 แบบแปลน โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

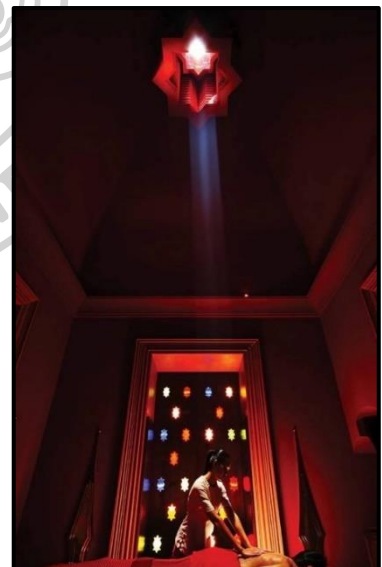
ภาพที่ 32 ทางเข้าสู่ศาลารายและสระน้ำ
 โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮ
 แอท รีเจนซี หัวหิน
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์
 อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 33 ทางเข้าสู่ศาลารายและสระน้ำ โรงแรม
 เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา
 แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล
 คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 34 ศาลารายและสระน้ำ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

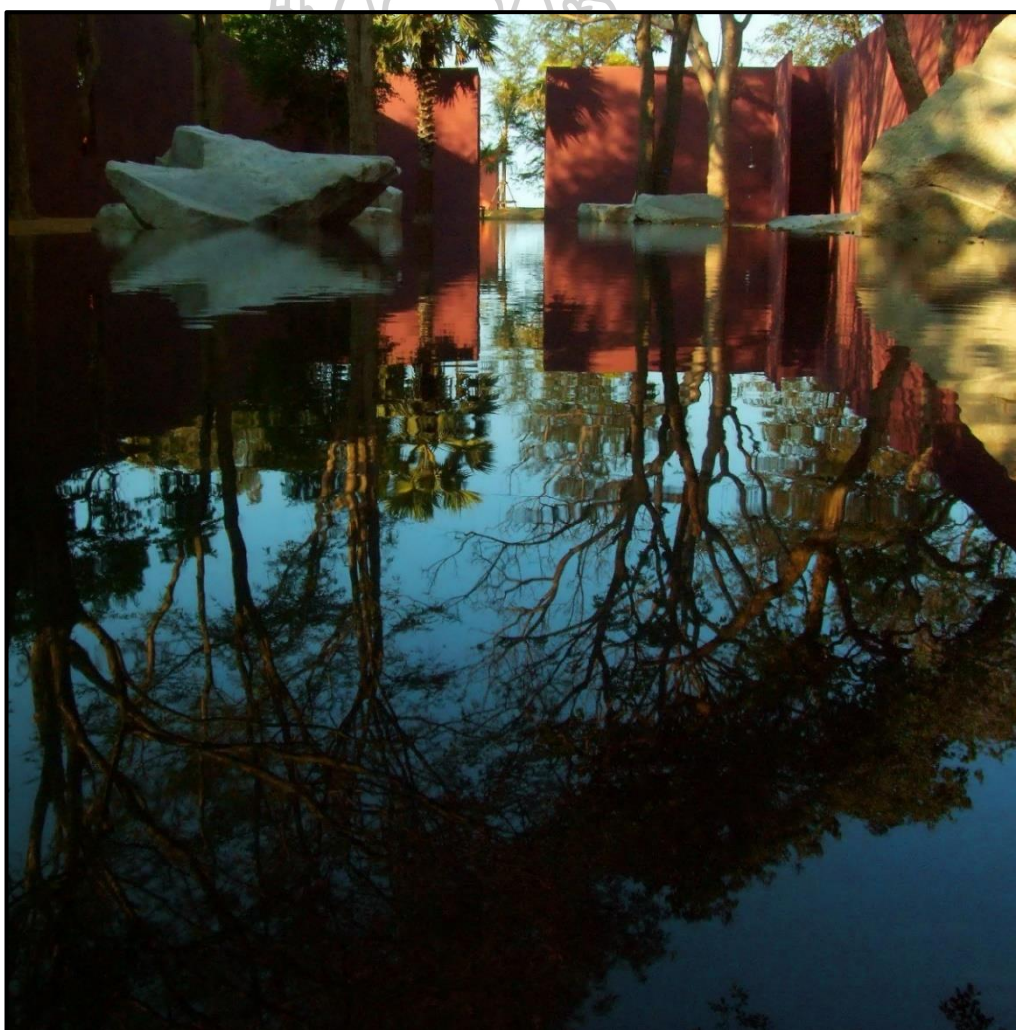
ภาพที่ 35 ทางเดินสู่ห้องสปาพรีตเมนต์ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน

ภาพที่ 36 ทางเดินสู่ห้องสปาพรีตเมนต์ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน

ภาพที่ 37 ทางเดินสู่ห้องสปาพรีตเมนต์ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน

ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

มีการเก็บรักษาต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ไว้ทั้ง ๖๗ ต้น เพื่อเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผังแม่บทและสถาปัตยกรรม ด้วยการสร้างสรรค์ให้ต้นไม้กลายเป็นศูนย์กลางของลานเล็กๆ ที่เชื่อมต่อกันเป็นทางเดินไปสู่ลานทรงควิลิตี้ (Tranquillity Court) ซึ่งเป็นสระว่ายน้ำและสนามทรายประดับด้วยหินธรรมชาติที่ขุดได้จากในโครงการ เป็นพื้นที่เปิดโล่งให้ผู้มาเยือนได้ว่ายน้ำในสระที่ทอดยาวคั่นกลางระหว่างสนามทรายสำหรับเล่นโยคะและนั่งสมาธิ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทางโรงแรมจัดไว้สำหรับให้บริการผู้มาเยือน บริเวณลานทรงควิลิตี้ถูกล้อมด้วยแนวกำแพงสูงสีแดงน้ำหมาก ปลายทางมีช่องเปิดให้เห็นวิวทะเลเพียงน้อยนิด เป็นหนึ่งนัยสำคัญที่นายเมธา บุณนาค ต้องการสื่อให้ผู้ที่มาพักผ่อนได้รับความสุขสงบจากสถานที่แห่งนี้ให้ได้มากที่สุด ก่อนจะกลับออกไปสู่โลกแห่งความจริงภายนอก ซึ่งเป็นชายทะเลหัวหินและเป็นการสร้างสรรค์ทางด้านผังเมือง เนื่องจากในอนาคตอาจมีธุรกิจโรงแรมหรือตึกสูงสร้างขึ้นมา ซึ่งจะทำให้เสียความเป็นส่วนตัวของผู้มาเยือนได้

ภาพที่ 38 ลานทรงควิลิตี้ โรงแรม เดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี่ หัวหิน
ที่มา: บริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

บ้านแมคฟาร์แลนด์ เดิมเป็นบ้านพักตากอากาศของดร.จอร์จ แมคฟาร์แลนด์ หรือ พระอจวิทยาคุณ มิชชันนารีผู้ทำคุณประโยชน์ด้านการแพทย์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖¹⁹ สร้างในช่วงพุทธศักราชที่ ๒๔ มีอายุกว่า ๑๐๐ ปี ถูกซื้อโดยโรงแรม ไฮแอต รีเจนซี่ หัวหิน และได้ทำการปรับปรุงซ่อมแซมให้เป็นศาลาคล้ายบ้านทรงไทย ๒ ชั้น คงความงดงามของโครงสร้างสถาปัตยกรรมเดิมไว้ และปรับเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่รับประทานอาหารที่โปร่งโล่ง เย็นสบาย เปิดกว้างมองเห็นทัศนียภาพของทะเลอ่าวไทย ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในอาคารที่มีสถาปัตยกรรมงดงามเป็นมรดกของเมืองหัวหิน โดยเทศบาลเมืองหัวหิน

ภาพที่ 39 บ้านแมคฟาร์แลนด์ ซึ่งถูกปรับปรุงซ่อมแซมเป็นบาร์และลานจ์แบบเปิดโล่งริมทะเล
โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี่ หัวหิน
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ห้องพักบาราย สวีท มีทั้งหมด ๘ ห้อง มีขนาดตั้งแต่ ๑๒๖ ตารางเมตร จนถึง ๑๔๙ ตารางเมตร เป็นห้องพักที่สะดวกสบายหรูหรา ผู้มาเยือนสามารถรับบริการสปาที่ริมน้ำได้ภายใน

¹⁹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, **ประมวลประวัติครู คุรุสภาจัดพิมพ์ร่วมเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี กระทรวงศึกษาธิการ, พิมพ์ครั้งที่ ๑** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๕), ๓๒

ห้องอย่างเป็นทางการ ส่วนตัว ห้องบาราย สวีท ที่อยู่ชั้นล่างจะมีเฉลียงนั่งเล่นพร้อมสระว่ายน้ำส่วนตัว ในขณะที่ห้องที่อยู่ชั้นบนจะมีระเบียงส่วนตัวขนาดกว้างขวาง

ภาพที่ 40 ห้องพักบาราย สวีท โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

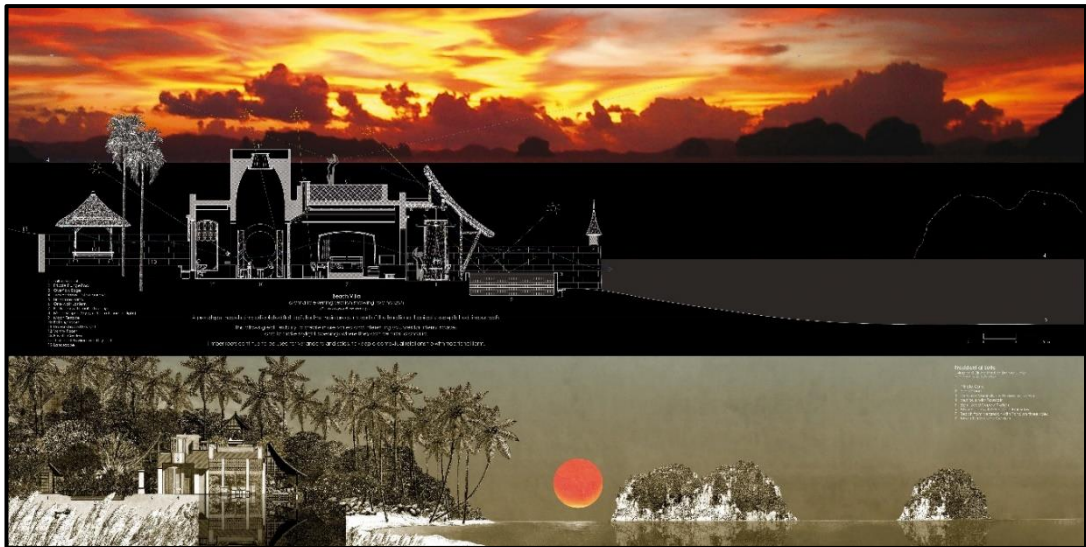
การออกแบบสร้างสรรค์โครงการโรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน นายเมธา บุนนาค ได้แนะนำให้เจ้าของโครงการว่าจ้างศิลปินประพันธ์ดนตรีเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เหมาะสมกับสถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศและความรู้สึกร่วมให้แก่ผู้มาเยือน ถือเป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ที่สร้างให้กับผู้มาเยือนได้สัมผัส สำหรับผู้มาเยือนโรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน โรงแรมสปาแห่งแรกของประเทศไทย จึงไม่ใช่เพียงแค่การเดินทางมาพักผ่อนชายทะเลหัวหินเท่านั้น แต่ยังเป็นการเปิดประสบการณ์ใหม่เพื่อค้นพบความสงบและความเบิกบานใจ ผ่านความงามทางสถาปัตยกรรมและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ได้ออกแบบสร้างสรรค์ไว้อย่างแม่นยำ เป็นเสมือนการเดินทางของร่างกายจิตใจ และจิตวิญญาณ ดังนั้นหาก “ศิลปะ” คือ คำจำกัดความในการกำหนดลักษณะของสถาปัตยกรรมที่ได้รับการออกแบบสร้างสรรค์เพื่อจรรโลงใจด้วยความบริสุทธิ์ โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน จึงน่าจะเป็นอีกหนึ่งผลงานสถาปัตยกรรมที่ยืนยันแนวคิดของนายเมธา บุนนาค ว่า “สถาปัตยกรรมคือศิลปกรรม”

๓. โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ (พ.ศ. ๒๕๕๒) เป็นโรงแรมหรูระดับ ๖ ดาว ซึ่งเป็นรีเซิร์ฟแห่งแรกของโลกในโรงแรมเครือชายริทซ์-คาร์ลตัน ตั้งอยู่บนเนื้อที่กว่า ๖๐ ไร่ ณ หาดทับแขก ชายฝั่งทะเลอันดามัน มีพื้นที่ยาวติดทะเลสามารถมองเห็นวิวเกาะเล็กเกาะน้อยได้จากบริเวณชายหาด

ภาพที่ 41 ผังแม่บท โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

การสร้างสรรค์โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ ของนายเมธา บุนนาค ได้รับแรงบันดาลใจจากความฝันที่อยากให้ภาคใต้ของประเทศไทยได้ชมความงามศิลปะและสถาปัตยกรรมไทยล้านนา อยากเห็นศิลปะไทยล้านนาและขอพบกันที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งไม่เคยปรากฏขึ้นเลยในประวัติศาสตร์ไทย เนื่องจากโครงการตั้งอยู่บนชายหาดเรียบไม่มีระดับ การสร้างสรรค์ผังแม่บทจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์ให้เกิดระดับเนินสูงและเนินต่ำ เพื่อก่อให้เกิดภูมิทัศน์ที่สวยงามและสามารถรักษาต้นไม้เดิมไว้ทุกต้น การวางตำแหน่งอาคารสถาปัตยกรรมจึงต้องสอดคล้องกับธรรมชาติและไม่ให้บังกัน เพื่อให้ผู้มาเยือนจะได้สามารถมองเห็นโหนดหินปูนที่เป็นแนวยาวไปกับหาดทรายและเกาะน้อยใหญ่ตลอดชายฝั่ง มีการสร้างสรรค์ระบบการจัดการน้ำจืดให้เข้ามาสู่พื้นที่แล้วกระจายออกทั่วพื้นที่ด้วยระบบคลองย่อย ไปและรวมกันเป็นบ่อเก็บน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเก็บใช้ในฤดูแล้งและป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ในฤดูฝน สร้างความชุ่มชื้นให้กับดิน ต้นไม้ และสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ตลอดปี

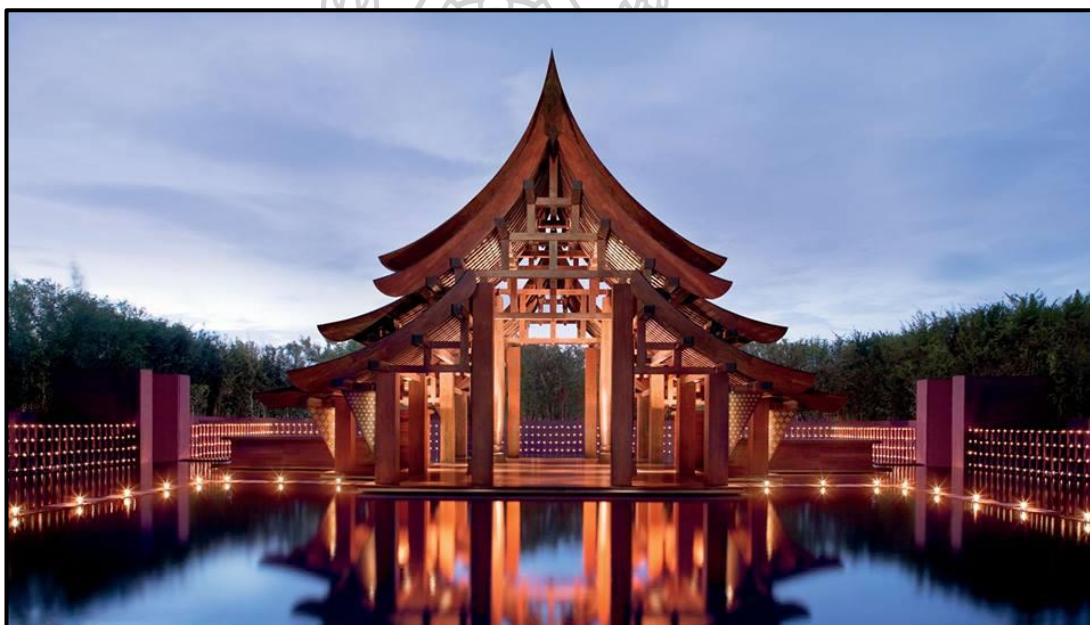

ภาพที่ 42 แบบแปลนด้านข้างอาคารที่พักแบบวิลล่า โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 43 ภูมิทัศน์ภายในบริเวณโรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

เมื่อผู้มาเยือนเดินทางมาถึงโรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ จะผ่าน กำแพงสูงซึ่งล้อมด้วยต้นไทรใบเล็กเข้าสู่ศาลาต้อนรับแขกที่ดูลอยและสงบนิ่งอยู่บนผิวน้ำ เป็นการนำ ศิลปะสถาปัตยกรรมไทยล้านนามาใช้ โดยถอดองค์ประกอบตกแต่งสถาปัตยกรรมออก เหลือเพียงความ สงดงามของโครงสร้างที่เป็นแก่นแท้ๆ แสดงถึงความบริสุทธิ์ของสถาปัตยกรรมไทยล้านนา ศาลา ต้อนรับแขกเป็นเรือนไม้ขนาดใหญ่ที่ไม่ใช้ตะปูและเหล็กประกบ เป็นการเข้าไม้จริงโดยใช้เดือยไม้ ทั้งสิ้น หากแต่เป็นวิธีก่อสร้างโครงสร้างไม้และการเข้าไม้แบบปัจจุบันไม่ใช่แบบล้านนาเดิม เพื่อเพิ่ม ความแข็งแรงและแม่นยำในการออกแบบสร้างสรรค์และก่อสร้าง หลังคาได้ถูกออกแบบสร้างสรรค์ให้ แสงอาทิตย์และแสงจันทร์ผ่านลงมาถึงพื้นที่ภายในบางส่วน เพื่อให้แสงเงาช่วยเน้นให้เห็นความงาม ของสถาปัตยกรรมทั้งในเวลากลางวันกลางคืน

ภาพที่ 44 ศาลาต้อนรับแขก โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

การสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมอาคารที่พักแบบวิลล่าและพาวเวอร์เลี่ยนส่วนตัว ๕๔ หลัง ได้สร้างสรรค์เฉลียงขนาดใหญ่มีหลังคาไม้โปร่งเปิดโล่ง รูปทรงแบบไทยให้เข้ากับตัวอาคารห้องนอน และห้องน้ำเป็นหลังคาคอนกรีตเสริมเหล็กเรียบแบน เพื่อทำสวนสำหรับกันความร้อน สามารถเจาะ ช่องเปิดจากหลังคาให้แสงตกลงกลางอ่างอาบน้ำ สถาปัตยกรรมของทุกอาคารถูกออกแบบให้เปิดทะลุ จากด้านหน้าไปถึงด้านหลัง โดยด้านหน้าจะเป็นเฉลียงใหญ่โล่งโปร่งมีหลังคาคลุมหันหน้าเข้าหาความ งามของทะเล ด้านหลังเปิดเป็นสวน มีภูมิทัศน์หรือลานที่มีต้นไม้ใหญ่ร่มรื่น มีสวนหิน ศาลานั่งเล่น ไม่ มีผู้อื่นมองเข้ามาเห็นได้ ทำให้ผู้เข้ามาพักรู้สึกปลอดภัยและเบิกบาน ที่จะทำกิจกรรมที่มีความเป็น

ส่วนตัวร่วมกัน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (Resort)

ภาพที่ 45 รูปจำลองเพื่อศึกษาอาคารที่พัก
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเท็คส์ ฯ

ภาพที่ 46 รูปจำลองเพื่อศึกษาอาคารที่พัก
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเท็คส์ ฯ

ภาพที่ 47 อาคารที่พักโรงแรมภูเก็ต บี อารี รีสอร์ท-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเท็คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 48 ทางเข้าและภูมิทัศน์ภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูเลย เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
 ภาพที่ 49 ทางเข้าและภูมิทัศน์ภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูเลย เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
 ภาพที่ 50 ทางเข้าและภูมิทัศน์ภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูเลย เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเท็คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 51 ชานเชื่อมต่อนพื้นที่ภายในอาคารที่พักกับสวนส่วนตัว
 โรงแรมภูเลย เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเท็คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 52 เอลิยงอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

การสร้างสรรคสถาปัตยกรรมภายใน เป็นการสร้างสรรคร่วมกับโครงสร้าง และอาคารงานจิตรกรรมบนผิวประตูและผนังของหญิงสาวชาวขอมและชาวล้านนา หรือภาพธรรมชาติ และของสถาปัตยกรรม ด้วยโทนสีจิตรกรรมฝาผนังศิลปะล้านนาและจิตรกรรมฝาผนังวัดช้างใหญ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยไม่ซ้ำกันในแต่ละอาคาร เพื่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันในความทรงจำของผู้เข้ามาพัก คอมไฟและเครื่องใช้ต่างๆ ประกอบสถาปัตยกรรมได้ออกแบบสร้างสรรคให้ เกิดความรู้สึกผินๆ ถึงศิลปะอิสลามทางภาคใต้

ภาพที่ 53 สถาปัตยกรรมภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

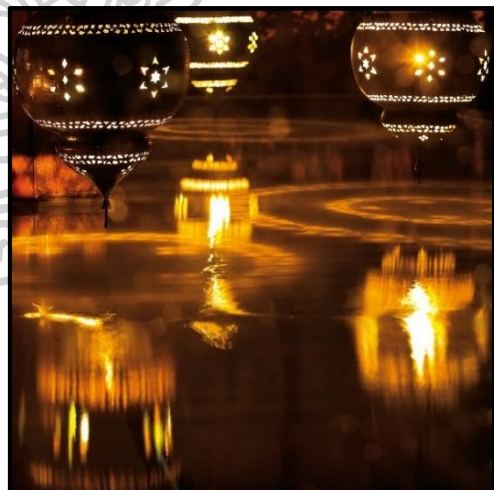

ภาพที่ 54 สถาปัตยกรรมภายในอาคารที่พัก โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์พ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 55 สถาปัตยกรรมภายในอาคารที่พัก
 โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์พ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์
 อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

ภาพที่ 56 การตกแต่งภายในอาคารที่พัก
 โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์พ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์
 อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

บทที่ ๓

บทวิเคราะห์การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในสถาปัตยกรรมของ ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุญนาค)

สถาปัตยกรรม ชื่อเรียกงานก่อสร้างที่มนุษย์รังสรรค์ขึ้นเพื่อใช้สนองประโยชน์ต่อมิติต่างๆ ทั้งในทางกายภาพ ที่หมายถึงพื้นที่และที่ว่าง หรือในทางจิตวิญญาณ ที่หมายถึงมิติทางความงาม คติ หรือความเชื่อ ภายใต้รูปแบบหรือรูปสัญลักษณ์ต่างๆ หรือเพื่อยังประโยชน์ทั้ง ๒ ด้านรวมกัน กล่าวคือการก่อสร้างต่างๆ ทางสถาปัตยกรรมนั้น แท้จริงแล้วไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพียงแค่การใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างภายในในเชิงกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านกายภาพเท่านั้น หากแต่บางชิ้นงานยังมีจุดมุ่งหมายที่ลุ่มลึกลงไปถึงความสำคัญที่มีผลต่อด้านจิตใจอีกด้วย²⁰

จากการสัมภาษณ์และการศึกษาประวัติและผลงานสถาปัตยกรรมประเภทพักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุญนาค ทั้ง ๓ แห่งในประเทศไทย พบว่าผลงานของนายเมธา บุญนาค ได้มีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้มาใช้สร้างสรรค์ผลงานให้มีความเหมาะสมและทันสมัยกับความเป็นอยู่ของปัจจุบัน เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตนไม่ซ้ำกับผู้อื่นหรือที่ตนเองเคยทำมาก่อน สามารถอยู่ร่วมและมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยมีการสืบทอดผ่านมิติและองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

๑. แรงบันดาลใจและแนวคิด นายเมธา บุญนาค มีความตั้งใจต้องการจะสืบทอดและสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านผลงานสถาปัตยกรรมของตนเอง เพราะในความคิดของนายเมธา บุญนาค นั้น “สถาปัตยกรรมคือศิลปกรรม” ซึ่งศิลปกรรม คือกิจกรรมและการสร้างสรรค์เชิงศิลปะซึ่งเกิดจากจินตนาการที่เกี่ยวกับรูป เสียง ความคิด แบ่งออกย่อยเป็นหลายประเภท เช่น ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ วรรณศิลป์ ศิลปการแสดง และสถาปัตยกรรม²¹ และสิ่งเหล่านี้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่แสดงถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของความเป็นไทย จึงเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ สืบทอดและรักษาไว้ มิฉะนั้นจะสูญหายไปกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลความเป็นสากลมากขึ้นเรื่อยๆ ในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนั้นในการสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมทั้ง ๓ แห่ง จึงมีแรงบันดาลใจและแนวคิดที่เกิดจากมรดกทางวัฒนธรรมไทยมาประกอบเพื่อการสร้างสรรค์

²⁰ สมคิด จิระทัศนกุล, อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๑ กระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), ๑๐

²¹ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ศิลปกรรม (Online), ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑. แหล่งที่มา

<http://www.royin.go.th/?knowledges=ศิลปกรรม-๒๙-ธันวาคม-๒๕๕๑>

๑.๑ โรงแรมโพธิ์ซันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ นายเมธา บุณนาค ได้กล่าวไว้ว่า เกิดจากความรักและความชอบในสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทยล้านนา ที่มีลักษณะเฉพาะที่งดงาม น่ารัก มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ชี้เล่น เบิกบาน มีน้ำใจโอบอ้อมอารีและเป็นที่คุ้นเคยกับทุกคน จึงมีความตั้งใจสร้างสรรค์โรงแรมแห่งนี้ให้เป็นเมืองล้านนา หากแต่ผสมผสานกับธรรมชาติของป่าตองตึงและป่าสักที่โอบล้อมทุ่งนาข้าวซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อน ณ ที่ใด ประกอบกับความเป็นคนไทยและภูมิใจในความเป็นไทย จึงมีความต้องการที่จะต่อยอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดต่อกันมาด้วยการอนุรักษ์และส่งเสริมให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ปัจจุบัน บนพื้นฐานของการใช้มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้มาสนับสนุนการสร้างสรรค์ โดยมีอดีตเป็นแรงบันดาลใจ ด้วยการนำผลงานต้นแบบที่ชื่นชอบและสร้างความประทับใจที่สุดที่เคยเห็นและศึกษามาเป็นองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ และเนื่องจากความรักและความเคารพในมรดกทางวัฒนธรรมไทยจึงนำมาใช้โดยไม่ได้ประยุกต์ เพื่อให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสและติดหูติดตาสุนทรียภาพไทยอย่างรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัว (Unmistakably Thai)²²

จากการศึกษาประวัติศาสตร์อาณาจักรล้านนาค้นพบแต่อดีตมา ผู้วิจัยพบว่ามีความคล้ายคลึงอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะแต่การปกครองในแต่ละช่วงเวลา เมืองเชียงใหม่และเมืองเชียงรายเป็นเมืองที่ไม่เคยถูกทิ้งร้างเหมือนเมืองสุโขทัยหรือเมืองอยุธยา วัฒนธรรมความเป็นอยู่จึงยังคงสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน หลักฐานทางศิลปกรรมก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนมีเอกลักษณ์แบบแผนเฉพาะตน มีการสร้างสรรค์งานช่างที่โดดเด่น วัดวาอารามก็ยังคงถูกใช้งานมาจนถึงปัจจุบัน²³ และศูนย์กลางสำคัญของดินแดนล้านนาค้นพบจากอดีตจนถึงปัจจุบันคือเมืองเชียงใหม่ซึ่งมีอายุกว่า ๗๐๐ ปี²⁴ ทำให้มรดกทางวัฒนธรรมไทยล้านนาสำหรับนายเมธา บุณนาค แล้ว น่าจะเปรียบเสมือนชีวิตและลมหายใจที่ผ่านกาลเวลาอย่างยาวนาน จึงสมควรแก่การรักษา สืบทอดและสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยล้านนาออกไปให้ยืนยาวต่อไป สิ่งเหล่านี้น่าเป็นแรงจูงใจที่ดีในการกระตุ้นให้นายเมธา บุณนาค ซึ่งได้ใช้ชีวิตในต่างประเทศนับตั้งแต่จบการศึกษาปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นเวลานานกว่า ๑๕ ปี และเพิ่งเดินทางกลับมาพำนักอาศัยในประเทศไทยพร้อมทั้ง เปิดบริษัท บุณนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด ในปีพ.ศ. ๒๕๓๓ เกิดแรงบันดาลใจในการนำเอาศิลปกรรมล้านนาต่างๆ ในอดีตที่ยังคงสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดแนวคิดที่จะสร้างสรรค์โรงแรม โพธิ์ซันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ ให้เป็นเมืองล้านนา อีกทั้งการนำผลงานศิลปกรรมต้นแบบที่ชื่นชอบและสร้างความประทับใจมาใช้โดยไม่ได้ประยุกต์ น่าจะเป็นเพราะประสบการณ์และความชำนาญในวิชาชีพที่ยังไม่เพียงพอ จึงไม่มีความกล้าที่จะ

²² เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

²³ ศักดิ์ชัย สายสิงห์, ศิลปะล้านนา, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๕๖)

²⁴ สรัสวดี อ๋องสกุล, ประวัติศาสตร์ล้านนา, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, ๒๕๕๓), ๒๙

ประยุกต์ ปรับเปลี่ยน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การสร้างสรรค์ฟุ้งงาข้าวชั้นบันไดนั้น เกิดจากการทำงานร่วมระหว่างนายเมธา บุณนาคและนายบิล เบนสเลย์ นักจัดสวนชาวอเมริกัน ที่นำเอาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการเกษตรกรรมของไทย เช่นการนำขี้วัวเก่า หอกลองเก่าของชาวบ้านมาจัดวาง มีพนักงานแต่งกายด้วยชุดม่อฮ่อมมาทำนาจริง มีพนักงานเลี้ยงกระบือเผือกพ่อก ลูก เข้ามาเป็นหนึ่งในการสร้างสรรค์ภูมิทัศน์แบบท้องถิ่นเพื่อสร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้มาเยือนจากสัมผัสทั้งห้า และสร้างจิตวิญญาณแก่สถานที่เพื่อให้เกิดความประทับใจและความทรงจำที่ดีแก่ผู้มาเยือน เป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่ถูกสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงและปรากฏพบได้ ทำให้ผู้มาเยือนเกิดความประทับใจในความเป็นจริงที่ไม่ใช่การสาธิตหรือจำลอง จนได้รับการกล่าวขานและขยายผลเป็นหนึ่งในกิจกรรมของหลายโรงแรมทางภาคเหนือในเวลาต่อมา

๑.๒ โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจเนซี หัวหิน เกิดจากความตั้งใจของนายเมธา บุณนาค ที่ต้องการจะสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเพื่อให้ความสงบและความเบิกบานใจแก่ผู้มาเยือน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางจิตใจของชาวตะวันออก เป็นการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเพื่อให้ผู้มาเยือนที่เดินทางมาจากความวุ่นวายภายนอกได้เข้าสู่ความสงบภายใน ด้วยการเดินผ่านความเงียบสงบที่แฝงความลึกซึ้งและความพิศวง หากแต่สร้างความเบิกบานใจให้ ยิ่งเมื่อได้เดินเข้าไปยังส่วนลึกที่สุดของสถาปัตยกรรม โดยตั้งใจอาศัยสัญชาตญาณและความรู้สึกมากกว่าความคิดของผู้มาเยือนในแต่ละก้าวบนทางเดินและพื้นที่ว่าง จะก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกจากประสบการณ์ความประหลาดใจในทุกขณะของย่างก้าว ด้วยปรากฏการณ์แสงและเงา (Cosmic Force) ที่ปรากฏขึ้นภายในอาคารที่เกิดจากความตั้งใจสร้างสรรค์รูปทรงและพื้นที่ภายในสถาปัตยกรรม ดังนั้นแสงและเงาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดถือเป็นหัวใจของการให้ชีวิตแก่งานสถาปัตยกรรม ซึ่งนอกจากแสงและเงาแล้ว ความมืดเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สร้างความสงบและความเบิกบานใจ แต่ความมืดก็อาจสร้างความกลัวขึ้นมาได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างสรรค์ระดับของความมืดให้เกิดความสงบที่ไม่ถึงความมืดและไม่มีความน่ากลัว จึงได้นำสถาปัตยกรรมขอมที่ตกทอดและแพร่ขยายเข้ามาในประเทศไทยและมีความมืดที่มีความใกล้เคียงกับความมืดที่ต้องการสร้างสรรค์ มาสร้างสรรค์ร่วมกับมรดกทางวัฒนธรรมไทยให้กลมกลืนเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยและระลึกถึงประวัติศาสตร์²⁵

สำหรับแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าน่าจะเกิดจากความต้องการที่ได้รับจากลูกค้า คือ ต้องการทำโรงแรมสปา และโดยความหมายของคำว่าสปา คือ การบำบัดด้วยน้ำ ดังนั้นจึงน่าเป็นที่มาของชื่อโรงแรมเดอะบาราย เพราะหากกล่าวถึงคำว่า “บาราย” ย่อมเป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศว่าเป็นบ่อน้ำหรือสระน้ำขนาดใหญ่ที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเอาความสงบและความเบิกบานใจซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางจิตใจของชาวตะวันออกมาเป็นแรง

²⁵ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

บันดาลใจและแนวคิดนั้น ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากความหมายของคำว่าสปาที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาสุขภาพเพื่อช่วยให้ร่างกายสดชื่นแข็งแรงและผ่อนคลายความเครียด และเป็นที่น่าทึ่งที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าความเครียดนั้นเป็นเรื่องของอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตใจส่วนหนึ่ง การจะผ่อนคลายความเครียดได้นั้น ร่างกายจะต้องมีความพร้อม จิตจะต้องสงบ และเมื่อจิตสงบจะพบกับความเบิกบาน สิ่งเหล่านี้เป็นคำสอนที่ได้ฟังกันมาจากศาสนาทั้งสิ้น สำหรับนายเมธา บุณนาค นั้น เมื่อครั้งอุปสมบทได้ไปปฏิบัติ ณ สวนโมกขพลาราม วัดธารน้ำไหล โดยได้เคยสนทนากับพระธรรมโกศาหรือพุทธทาสภิกขุในเรื่องสถาปัตยกรรมว่า “ท่านอาจารย์มองสถาปัตยกรรมเป็นอย่างไร” ได้รับคำตอบว่า “คุณเมธา ทำแล้วมีประโยชน์ไหมล่ะ ถ้าทำแล้วมีประโยชน์ก็เป็นสิ่งที่ดี”²⁶ คำตอบนี้น่าจะเป็นอีกหนึ่งแรงบันดาลใจให้มีแนวคิดที่ต้องการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเพื่อให้ความสงบและความเบิกบานใจแก่ผู้มาเยือน โดยการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่มีแสงเงาและความมืดเพื่อให้เกิดความสลัว ทำให้ผู้มาเยือนต้องอาศัยสัญชาตญาณและความรู้สึกมากกว่าความคิด ดังนั้นสติจะต้องอยู่กับตัวเองตลอดเวลาในทุกก้าวของการเดิน เป็นการตัดความวุ่นวายจากสิ่งภายนอกได้ในระดับหนึ่ง และสิ่งนี้หากเปรียบในทางการปฏิบัติธรรมของชาวพุทธ ย่อมไม่ต่างจากการเดินจงกรมซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการปฏิบัติในพุทธศาสนาที่ต้องการให้ผู้ปฏิบัติมีสติอยู่กับทุกอย่างก้าวในขณะที่เดิน เพื่อให้ตัดความวุ่นวายจากความคิดและนำพาจิตใจไปสู่ความสงบ แต่การจะนำรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยประเพณีแบบวัดมาสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมประเภทพักผ่อนหย่อนใจก็คงไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง และด้วยปัจจัยที่สำคัญคือขนาดและลักษณะพื้นที่ของโครงการรวมถึงชื่อโรงแรม การนำลักษณะสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างสรรค์ร่วมกับมรดกทางวัฒนธรรมไทยจึงน่าจะเป็นที่มาของแนวคิดนี้

๑.๓ โรงแรมภูเก็ต เบย์ ออ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ เป็นความฝันของนายเมธา บุณนาค ที่อยากให้อากาศได้ของประเทศไทยได้ชมความงามของศิลปวัฒนธรรมล้านนาและขอม ณ ชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ และเป็นครั้งแรกที่ได้จะสร้างสรรค์ศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนาที่เป็นโครงสร้างแกนแท้ๆ แสดงความบริสุทธิ์ของสถาปัตยกรรมล้านนาด้วยกรรมวิธีการประยุกต์การเข้าไม้จริงโดยใช้เดือยไม้ แต่เป็นวิธีก่อสร้างโครงสร้างไม้แบบปัจจุบันที่ไม่ใช่ล้านนาเพื่อเพิ่มความแข็งแรงและแม่นยำแต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทยล้านนา รวมถึงการสร้างสรรคผังแม่บทซึ่งเป็นที่ราบให้เกิดมีระดับสูงต่ำเป็นภูมิทัศน์ที่สวยงามกลมกลืนและแทรกตัวเข้าไปในธรรมชาติของสภาพแวดล้อมเดิม สร้างสรรคความงามของรูปทรงสถาปัตยกรรมด้วยการนำแสงและเงาจากพระอาทิตย์ซึ่งเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งวัน รวมถึงการสร้างสรรคพื้นที่ภายในโรงแรมให้มีความเป็นส่วนตัวที่สูงขึ้นและกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยที่ผู้มาเยือนไม่รู้สึกรังการถูกจำกัดหรือปิดล้อม

²⁶ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ทางด้านจิตรกรรมได้ทดลองสร้างสรรค์โดยใช้โทนสีของศิลปะล้านนาผสมผสานกับรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เกิดความแตกต่างตรงในความทรงจำของผู้มาเยือน²⁷

จากปีพ.ศ. ๒๕๓๓ ที่เริ่มโครงการโรงแรมโพธิ์ซันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ จนแล้วเสร็จในปีพ.ศ. ๒๕๓๙ จนมาถึงโรงแรมภูแล่ย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์พ ที่เริ่มโครงการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้วเสร็จในปีพ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้วิจัยพบว่า นายเมธา บุณนาค ยังคงนำเอามรดกทาง วัฒนธรรมไทยล้านนามาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม แม้จากการสัมภาษณ์จะมีการกล่าวว่าได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมเข้ามาช่วยกัน ก็เป็นเพียงส่วนน้อยที่พบในผลงาน โดยในการ สร้างสรรค์โรงแรมภูแล่ย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์พ และมีได้มีการนำเอาศิลปกรรมต้นแบบใน รูปแบบดั้งเดิมของไทยล้านนามาสร้างสรรค์ในงานสถาปัตยกรรม แต่ได้มีการประยุกต์ ปรับเปลี่ยน และสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ แนวคิดนี้น่าจะเกิดจากประสบการณ์ ความรู้ และความชำนาญที่เพิ่มขึ้น ทำให้ มีความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จะนำมาสร้างสุนทรียภาพไทยมากขึ้นตามลำดับ อีกทั้ง มรดกทางวัฒนธรรมไทยล้านนาเป็นศิลปะที่มีเกิดจากการผสมผสานของหลายชนชาติพันธุ์ จึงน่าจะ ทำให้นายเมธา บุณนาค สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ยังคงสืบทอดและรักษาถิ่นอายุความเป็นไทย ไว้ได้อย่างกลมกลืน โดยไม่ต้องยึดติดรูปแบบเดิม และเป็นที่น่าสังเกตว่านายเมธา บุณนาค ไม่เคย กล่าวถึงแรงบันดาลใจและแนวคิดในการนำศิลปะสุโขทัย ออยุธยาและรัตนโกสินทร์มาสร้างสรรค์ ผลงาน คงน่าจะเป็นเพราะศิลปะทั้ง ๓ สมัยที่กล่าวมานั้น เป็นสถาปัตยกรรมไทยประเพณีที่มีการสืบ ทอดและพัฒนาแบบมาอย่างต่อเนื่องจนมีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงปรากฏให้เห็นเป็น วัดและวัง ดังนั้นการจะนำรูปแบบมาใช้จึงเป็นการไม่สมควรและเหมาะสม มีความขัดแย้งในเชิง ฐานารูปกับฐานารูปศักดิ์ อีกทั้งเมืองสุโขทัยและเมืองอยุธยาต่างได้รับการยกย่องเป็นแหล่งมรดกโลก จากองค์การยูเนสโก จึงเป็นตัวแทนในการแสดงผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันชาญ ฉลาดของมนุษย์ เป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของประเภทของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนา ทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม ในประวัติศาสตร์ของ มนุษยชาติ และเป็นที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ใน ปัจจุบัน²⁸ นายเมธา บุณนาค เป็นสถาปนิกผู้ที่มีความรักและความเคารพในมรดกทางวัฒนธรรมไทย แม้เมื่อไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในจดหมายได้มีการระบุขอเข้าศึกษากับศาสตราจารย์ เกียรติคุณเอ็ดเวิร์ด ฟราน เซกเลอร์ ผู้เป็นหัวหน้าทำหน้าที่วางผังเมืองกาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล ให้กับองค์การยูเนสโก และได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องการวางผังเมืองเพื่อการอนุรักษ์เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่ง ในครั้งนั้นได้มีการตั้งคำถามถึง “การสร้างที่จอดรถใต้ดินบริเวณท้องสนามหลวง” นายเมธา บุณนาค

²⁷ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

²⁸ UNESCO World Heritage Centre, *The Criteria for Selection* (Online), ๑๙๙๒-๒๐๑๙. Available <http://whc.unesco.org/en/criteria/> (5 May 2019)

ได้กล่าวว่าพื้นที่ดังกล่าวว่าเป็นพื้นที่สำหรับประกอบพระราชพิธีสำคัญต่างๆ เช่น ใช้เป็นที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าแผ่นดินและพระบรมวงศานุวงศ์ หรือพิธีแรกนาขวัญ และหนึ่งในคณะกรรมการซึ่งเป็นชาวยิวได้แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่นายเมธา บุณนาค ตระหนักถึงความเหมาะสมของการนำพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์มาใช้²⁹ คำว่า “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” จึงน่าจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้นายเมธา บุณนาค ได้ตระหนักมาตลอดถึงการนำรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยประเพณีมาใช้ เพราะนอกจากจะมีความขัดแย้งในเชิงฐานานุกรมกับฐานานุศักดิ์ ยังอาจเกิดความขัดแย้งในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมด้วย ดังที่จะพบได้จากโรงแรมเดอะ ดาราเทวี จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการลอกเลียนรูปแบบของวัดไทใหญ่มาใช้โดยตรง แม้จะอ้างว่าเป็นการอนุรักษ์ สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทย แต่ก็ยังเป็นข้อขัดแย้งกันในสังคมถึงความเหมาะสมของการลอกเลียนรูปแบบดั้งเดิมวัดมาใช้เป็นโรงแรม

ภาพที่ 57 โรงแรมเดอะ ดาราเทวี จังหวัดเชียงใหม่

สรุปแรงบันดาลใจและแนวคิดของนายเมธา บุณนาค จากกรณีศึกษาโรงแรมทั้ง ๓ แห่ง พบว่านายเมธา บุณนาค ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ในอดีต เช่น องค์ประกอบของสถาปัตยกรรมไทย ต้นแบบงานศิลปกรรมไทย วิถีชีวิตความเป็นไทย และภูมิปัญญาช่างไทย โดยมีแนวคิดที่ต้องการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของตน ณ ปัจจุบัน ให้สามารถเชื่อมต่อเข้าด้วยกันกับอดีตและดำรงอยู่ต่อไปในอนาคตด้วยความตั้งใจและเจตนาที่จะสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านผลงานการสร้างสรรค์

²⁹ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สถาปัตยกรรมที่มีลักษณะก่อให้เกิดสุนทรียภาพไทยแก่ผู้มาเยือนอย่างรู้ตัวด้วยรูปลักษณ์ที่ปรากฏต่อสายตาและการสัมผัส และอย่างไม่รู้ตัวผ่านความรู้สึกของการรับรู้จากคุณค่าและความงาม

๒. รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ นายเมธา บุณนาค ได้มีการนำเอามรดกทางวัฒนธรรมไทยมาประยุกต์ ปรับเปลี่ยนและสร้างสรรค์รูปแบบขึ้นมาใหม่ หากแต่ยังคงสุนทรียภาพไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์และจิตวิญญาณหรือคุณค่าให้กับสถาปัตยกรรม และเพื่อให้ผู้มาเยือนเกิดประสบการณ์รับรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านสถาปัตยกรรมที่มีความเข้มข้นทางศิลปกรรม ให้ความสำคัญเคารพสถานที่ตั้ง สภาพดั้งเดิมของพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ มีการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ผสมผสานสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยสูงสุดมีความเหมาะสมกับความเป็นอยู่ปัจจุบัน เช่น การวางผังแม่บท ทรงหลังคา เสา เฉลียง พาไล ช่องเปิด สี จิตรกรรมฝาผนัง วัสดุบุหลังคา วัสดุปูพื้น ลูกกรง ค้ำยัน การจัดภูมิทัศน์ ความเบาและลอยตัว ความโปร่งโล่ง ความร่มรื่น ความมืด ความสว่าง และความสงบ โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยด้วยการนำหลักขององค์กรยูเนสโก ซึ่งเป็นหลักการสากลและได้ใช้หลักการนี้ในวิทยานิพนธ์เรื่องการวางผังเมืองเพื่อการอนุรักษ์เกาะรัตนโกสินทร์ ด้วยการแบ่งมรดกทางวัฒนธรรมไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ นายเมธา บุณนาค เคยได้กล่าวไว้ว่า “ไม่มีอะไรเกิดจากความไม่มีอะไร”³⁰ พระพุทธเจ้าและพระธรรมเกิดก่อนพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ ต่อมาเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระธรรมและพระสงฆ์ก็ยังคงอยู่ต่อมา พุทธสถาปัตยกรรมมีอาจเกิดขึ้นเอง แต่เกิดจากแรงบันดาลใจที่ได้จากหลักธรรมคำสั่งสอน ดังนั้นกระบวนการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมจึงเกิดจากแรงบันดาลใจและจินตนาการซึ่งเป็นสิ่งจับต้องไม่ได้ นำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นสิ่งที่จับต้องได้ และสถาปัตยกรรมที่ดีก็ควรยืนหยัดคงงามไร้กาลเวลา ดังนั้นสถาปัตยกรรมที่ดีจึงจำเป็นต้องมีเนื้อหาสาระและแก่นสาร (content) เพราะความสวยเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้สถาปัตยกรรมนั้นไร้กาลเวลาได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีแก่นสารในตัวของมันด้วย ดังคำกล่าวของศาสตราจารย์เกียรติคุณ เอ็ดเวิร์ด ฟราน เซคเลอร์ อาจารย์ที่ปรึกษา ณ มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ที่ว่า “*Imageability alone is not enough.*” จึงน่าจะเป็นคำกล่าวที่เป็นเสมือนการสอนและหนึ่งในรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเพื่อสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยของนายเมธา บุณนาค

๒.๑ โรงแรมโพธิ์ซันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่

ในการสร้างสรรค์ผังแม่บท รูปแบบอาคารและการจัดพื้นที่ว่าง ผู้วิจัยพบว่านายเมธา บุณนาค คำนึงถึงเรื่องของสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ ได้มีการนำลักษณะสถาปัตยกรรมไทยประเพณีและสถาปัตยกรรมไทยพื้นบ้านมาสร้างสรรค์ เนื่องจากลักษณะ

³⁰ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สถาปัตยกรรมไทยประเพณีเป็นลักษณะที่ต้องการธรรมชาติเข้ามาช่วยในการดำรงชีวิตอย่างเต็มที่ เพราะสมัยก่อนเราไม่มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเหมือนสมัยนี้³¹ ส่วนสถาปัตยกรรมไทยพื้นบ้าน จะมีลักษณะที่อิงกับธรรมชาติอย่างแนบแน่นเป็นการร่วมกับธรรมชาติทั้งในรูปลักษณะและการพึ่งพากันเชิงนิเวศน์³² โดยจะเห็นได้จากการสร้างสรรค์ที่อิงกับวิถีชีวิตที่เป็นสังคมเกษตรกรรมและการตั้งถิ่นฐานของสังคมไทย ด้วยการนำน้ำจากธารน้ำธรรมชาติเข้ามาในพื้นที่โรงแรมเพื่อหล่อเลี้ยงนาข้าวและต้นไม้บนนาชนิด รวมถึงการนำมิตีความเบา ลอยตัว ซึ่งเป็นจิตวิญญาณของสถาปัตยกรรมไทยที่มีลักษณะโดดเด่นสืบทอดกันมา โดยเฉพาะในส่วนหลังคาที่ลาดเอียงสูงชัน ประดับเสาไม้สายล่อฟ้า มีการสร้างสรรค์ผังแม่บท ให้ไปเอียงทางทิศตะวันตกเพียงเล็กน้อย โดยหันหลังให้ภูเขา มีหนองน้ำอยู่ด้านหน้า การวางทำเลที่ตั้งโรงแรมเช่นนี้ เป็นการสร้างบ้านแปงเมืองในสมัยโบราณ ซึ่งยึดถือเป็นแนวปฏิบัติสืบต่อกันมาตามจารีต จนในที่สุดก็พัฒนากลายเป็นความรู้ชุดหนึ่งที่ว่าด้วย “ชัยภูมิ” ซึ่งเมืองเชียงใหม่เลือกทำเลที่ตั้งที่ “หันหลังให้เขา – หันหน้าให้น้ำ” มีดอยสุเทพเป็นฉากหลัง มีน้ำปิงอยู่หน้าเมือง ยามเช้าเห็นดวงอาทิตย์ลอยขึ้นจากเส้นขอบฟ้าเบื้องหน้าและยามเย็นดวงอาทิตย์คล้อยลงทางหลังภูเขา ทำเลที่ตั้งกล่าวผูกพันกับสิ่งแวดล้อมสำคัญสองเรื่องใหญ่ คือดอยสุเทพและแม่น้ำปิงซึ่งเป็นชีวิตจิตใจของชาวเชียงใหม่³³

ภาพที่ 58 อาคารหันหลังให้เขา – หันหน้าให้น้ำ

ที่มา: บจก. บุญนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 59 หลังคาโรงแรมที่แสดงความเบาและลอยตัว

ที่มา: บจก. บุญนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

³¹ ตรึงใจ บุรณสมภพ, “การนำลักษณะไทยประเพณีมาใช้ในงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัย,” วารสารวิชาการหน้าจั่ว, ๑๐ (๒๕๓๓): ๑๑๕

³² วีระ อินพันทัง, “เก็บตกสถาปัตยกรรม,” อาษา, (มกราคม ๒๕๔๑): ๗๖-๗๗

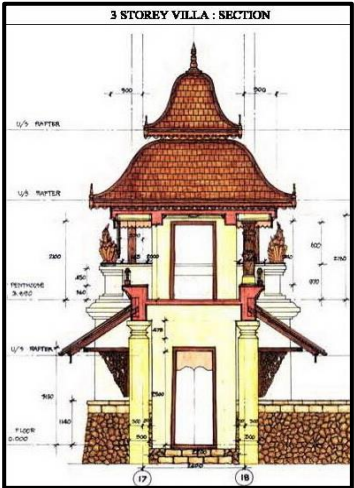
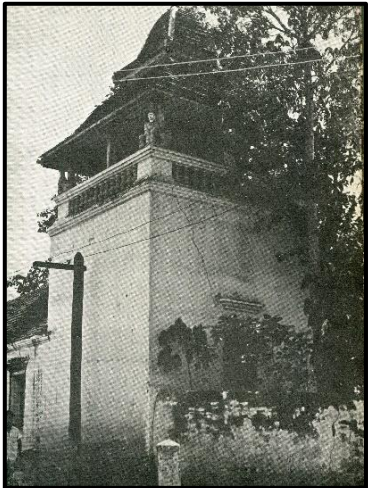
³³ สรัสวดี อ๋องสกุล, “ประวัติศาสตร์ล้านนา,” พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, ๒๕๕๓), ๑๓๓

มีการสร้างสรรค์คันดินสูงรอบโรงแรมโพธิ์ชัยชั้นสี่ รีสอร์ท เชียงใหม่ เพื่อปกป้องการรบกวนของมลภาวะทางเสียงและภาพ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์โดยการคำนึงถึงผังเมือง แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าเป็นรูปแบบของลักษณะโอบล้อมทางสถาปัตยกรรมไทยคล้ายพระระเบียงทางเดินรอบอาคารที่อยู่ตรงกลางภายในวัด ซึ่งปัจจุบันก็ยังคงปรากฏพบตามศาสนสถานต่างๆ ลักษณะการโอบล้อมเช่นนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกรับรู้ถึงความโล่ง เหมาะสำหรับใช้กับที่อยู่อาศัย โรงแรมและรีสอร์ท ลักษณะเชิงนามธรรมของการโอบล้อมและความโล่งเป็นพื้นฐานของสถาปัตยกรรมไทยตั้งแต่อดีต จากการวางผังแม่บทโรงแรมโพธิ์ชัยชั้นสี่ รีสอร์ท เชียงใหม่ ผู้วิจัยพบว่ามีนายเมธา บุณนาค เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ผังแม่บท มีการจัดวางภูมิทัศน์ที่ยึดต้นไม้ธรรมชาติและแหล่งน้ำเป็นหลัก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานสถาปัตยกรรมให้ดูดี งดงามและกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว อีกทั้งยังสร้างความร่มรื่นและเย็นสบายซึ่งเป็นพื้นฐานของสถาปัตยกรรมไทย โดยเฉพาะบ้านเรือนไทยในอดีตมีการปลูกแทรกอยู่ท่ามกลางหมู่ไม้ ไม่ได้ปลูกขึ้นเดี่ยวๆ และบางหลังยังใช้พื้นที่บริเวณตรงกลางขานไว้ปลูกไม้ยืนต้นเพื่อให้ร่มเงา³⁴ และหากมีพื้นที่รอบๆ บ้าน ก็นิยมปลูกไม้ใหญ่ ไม้ประดับหลายชนิดจนบางครั้งแทบมองไม่เห็นตัวเรือนเพื่อให้ร่มเงาลดความร้อนที่จะเข้าสู่ตัวบ้าน รวมทั้งให้ความชุ่มชื้นและความรู้สึกเย็นสบายทางสายตา จะเห็นได้ว่านายเมธา บุณนาค มีความเข้าใจในบริบทของของสิ่งแวดล้อมที่ดีมาก และเป็นอีกแนวทางหนึ่งเป็นของการสร้างสรรค์ลักษณะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งในปัจจุบันทุกฝ่ายได้ให้ความสำคัญ

จากสถาปัตยกรรมของโรงแรมโพธิ์ชัยชั้นสี่ รีสอร์ท เชียงใหม่ ผู้วิจัยพบว่าโครงสร้างหลักเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กตามยุคและเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงมีการสร้างสรรค์องค์ประกอบย่อยในส่วนโครงสร้างตั้งแต่ฐาน เรือนและหลังคา ด้วยการนำไม้เนื้อแข็งมาเป็นองค์ประกอบย่อยในส่วนโครงสร้างเพื่อความคงทน โดยคงไว้ซึ่งลักษณะและรูปแบบเดิมของต้นแบบงานศิลปกรรมที่ได้นำสร้างสรรค์ เน้นความงดงามและอ่อนช้อยของลวดลาย เพื่อก่อให้เกิดลักษณะและสุนทรียภาพไทยในผลงานสถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น รวมถึงมีการนำวัสดุท้องถิ่น เช่น แป้นเกล็ดไม้มาบุหลังคา เป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและทักษะงานช่างฝีมือ ทำให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะแก่การจดจำ

รูปแบบสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์และจากศึกษาค้นคว้า โดยนำตัวอย่างต้นแบบงานศิลปกรรมที่คาดว่าจะมีความเป็นไปได้ที่นายเมธา บุณนาค จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ให้เห็นลักษณะ รูปแบบ และหน้าที่การใช้งานเพื่อหากระบวนการและแนวทางการสร้างสรรค์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยของนายเมธา บุณนาค

³⁴ หม่อมหลวงปิยลดา เทวกุล ทวีปรั้งชีพ, “เรือนไทย ร่มไม้ และรากลึกแห่งความคิด ชีวิตไทย,” สารศาสตร์สถาปัตย์ : วารสารวิชาการภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ๓, (๒๕๔๒): ๔๗-๕๗

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม	ตัวอย่างงานศิลปกรรมจากการตั้งข้อสังเกต
 <p data-bbox="343 875 794 1025">ภาพที่ 60 แบบก่อสร้างแสดงหลังคาทรง ระฆังคຸ້ມอาคารสูง ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ</p>	 <p data-bbox="842 875 1353 972">ภาพที่ 61 ทอระฆัง วัดแสนฝางหรือวัดแสนฝั่ง ที่มา: ดร.สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา</p>

จากรูปที่ ๖๐ และ ๖๑ ผู้วิจัยพบว่าหลังคาทรงระฆังคຸ້ມอาคารสูงของเดอะ เรสซิเดนซ์ โพรซีซิชั่นส์ เชียงใหม่ มีความคล้ายกับหลังคาคຸ້ມทอระฆัง วัดแสนฝางหรือวัดแสนฝั่ง ตำบลช้างม้อย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นอาคารสูงทรงหลังคาซ้อนลดชั้น โดยหลังคาที่ยกคอกสองจะทิ้งชายคา เป็นเอกลักษณ์วิหารแบบพม่า³⁵ และจากข้อมูลการสัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค ได้เคยกล่าวถึงการนำลักษณะหลังคาคຸ້ມทอระฆัง วัดแสนฝาง จากหนังสือ“SEEN ARCHITECTURAL FORMS OF NORTHERN SIAM AND OLD SIAMESE FORTIFICATIONS” โดย ดร.สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา (ผู้แต่ง) มาใช้กับอาคารสูงมุงหลังคาด้วยกระเบื้องแป้นเกล็ดไม้³⁶ ผู้วิจัยพบว่าหลังคาทรงระฆังคຸ້ມอาคารสูงของเดอะ เรสซิเดนซ์ โพรซีซิชั่นส์ เป็นการมุงกระเบื้องแป้นเกล็ดไม้ปลายตัดตรงแบบอย่างภาคเหนือ ซึ่งต่างจากในแถบภาคกลางที่นิยมแบบปลายมนโค้ง³⁷ ทำให้เห็นแบบอย่างของหลังคาที่ปรากฏในวิถีทางเชิงช่างไทย โดยขึ้นอยู่รูปแบบและรูปทรงตามบริบทเงื่อนไขการออกแบบ ปัจจุบันผู้วิจัยพบว่าหลังคาคຸ້ມทอระฆัง วัดแสนฝาง ได้เปลี่ยนจากกระเบื้องแป้นเกล็ดไม้เป็นแผ่นสังกะสีแทน จึงได้ค้นคว้าภาพจากหนังสือมาประกอบการวิจัยเนื่องจากเป็นข้อมูลปฐมภูมิ

³⁵ ศูนย์สถาปัตยกรรมล้านนา, วิหาร (Online), ๒๕๕๖. แหล่งที่มา http://www.lanna-arch.net/art/sculpture_habitat/habitat-4 (๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒)

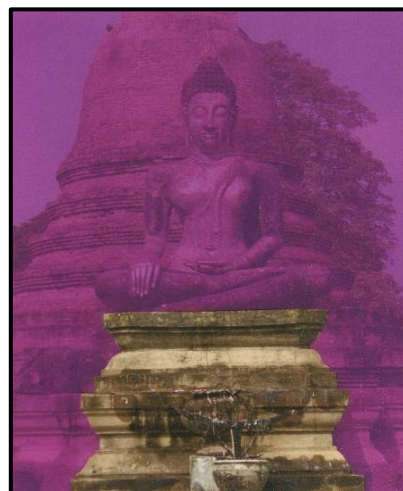
³⁶ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

³⁷ สมคิด จิระทัศนกุล, อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๔ องค์ประกอบ “ส่วนหลังคา”, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), ๒๔๖

ภาพที่ 62 บัวเชิงผนังด้านนอกอาคารที่พัก

ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 63 ฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย

ที่มา: ศ.ดร.สันติ เล็กสุขุม

จากรูปที่ ๖๒ และ ๖๓ ผู้วิจัยพบว่าบัวเชิงผนังด้านนอกอาคารที่ใช้ ตกแต่งตรงส่วนขอบของพื้นผนังด้านล่างและด้านบน เพื่อประสานระหว่างพื้นที่ต่างระดับหรือพื้นที่ใน แนวนอนกับแนวตั้ง เช่น เพดานกับผนัง พื้นกับผนัง ลักษณะเป็นแผ่นหรือแถบที่มีความกว้างตาม ความเหมาะสมของพื้นที่แต่ยาวทอดไปตามมุมหรือขอบ เช่น เชิงผนัง ขอบเพดาน มีรูปแบบและ ลักษณะคล้ายฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย เรียกอย่างสั้นว่าฐานบัว น่าจะหมายถึงแท่นที่ประดับด้วยลวดบัว (คิ้ว) ซึ่งคาดประดับตามแนวนอน ลวดบัวลักษณะต่างๆ มีที่เด่นชัดคือ ลวดบัวที่ดูลักษณะคล้ายรูปตัดของกลีบ บัวคว่ำซึ่งประดับตอนล่าง และลวดบัวคล้ายรูปตัดของกลีบบัวหงายประดับตอนบน จึงเรียกว่า ฐาน บัวคว่ำ-บัวหงาย มีอยู่ไม่น้อยในงานช่างไทย³⁸ จะเห็นได้ว่า “บัว” เป็น เป็นรูปแบบศิลปะไทยที่ช่าง ศิลปะเกือบทุกแขนงนำมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานตกแต่งสถาปัตยกรรมไทยพบว่ามืองค์ประกอบ หลายส่วนอาศัยเส้นรูปทรงภายนอกของบัว และเรียกชื่อองค์ประกอบเหล่านั้น โดยใช้คำว่าบัวนำหน้า หรือต่อท้าย รูปแบบบัวในงานตกแต่งสถาปัตยกรรมไทยมีความแตกต่างกันออกไป แต่เป็น องค์ประกอบที่สำคัญที่ยังพบเห็นได้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดังนั้นในส่วนของผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า นายเมธา บุนนาค น่าจะนำบัวเชิงผนังมาเป็นองค์ประกอบเสริมเพื่อตกแต่งให้เกิดความคงทนและ สวยงาม รวมถึงสร้างสรรค์สุนทรียภาพไทยในผลงานสถาปัตยกรรมของตัวเอง

³⁸ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, งานช่าง คำช่างโบราณ, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๕๓), ๙๔

ภาพที่ 64 บังเงาไม้อาคารที่พัก
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 65 โกงคิ้ว
วิหารวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

จากรูปที่ ๖๔ และ ๖๕ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าบังเงาไม้ประดับติดได้ ประตูละหน้าต่าง ทำหน้าที่บังแดดไม่ให้ส่องผ่านเข้ามาภายในอาคารนั้นๆ มีลักษณะและรูปแบบ คล้ายกับโกงคิ้ว องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นแผงประดับติดได้ชื่อมุขด้านสกัดของอาคารทาง สถาปัตยกรรมศาสตร์ เช่น โบสถ์ วิหาร หรือ หอไตร ฯลฯ เป็นศิลปะเฉพาะของล้านนาและล้านช้าง ที่ ชายขอบล่างมีลักษณะเป็นส่วนบนของวงโค้งสองวงมาบรรจบกันเป็นชายแหลมที่ตรงกลาง มองดู คล้ายรูปคิ้วคน³⁹ ในที่นี้ผู้วิจัยได้นำโกงคิ้วจากวิหารวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ตำบลพระสิงห์ อำเภอ เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มาเปรียบเทียบ เนื่องจากเป็นวัดสำคัญคู่บ้านคู่เมืองที่พญาผายู กษัตริย์เชียงใหม่โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการพบชิ้นส่วนสังคโลกที่ศรีสัชชนาลัย ทำรูป ผังด้านหน้าอาคารพุทธศาสนาคล้ายสถาปัตยกรรมทางเหนือและมีโกงคิ้วได้หน้าบ้าน⁴⁰ แสดงให้เห็น การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทั้งนี้การใช้บังเงาจะเกิดขึ้นกับกรณีของอาคารที่ตัว เรือนสูง เป็นอาคารที่มีชายคาอย่างทั่วไป แต่มีช่วงของตัวเรือนสูงยาวกว่าปกติ ทำให้ชายคาไม่ สามารถบังแดดได้มากพอ รวมถึงเพื่อความสวยงาม⁴¹ ดังนั้นหากพิจารณาในแง่หน้าที่การใช้งาน โกงคิ้วและบังเงาไม้อาคารที่พักรับรองก็มีการทำหน้าที่เช่นเดียวกัน

³⁹ โชติ กัลยาณมิตร, พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปะเกี่ยวเนื่อง, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๔๘), ๘๐

⁴⁰ น. ณ ปากน้ำ, แบบแผนบ้านเรือนในสยาม, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๕๕), ๓๑๓-๓๑๔

⁴¹ สมคิด จิระทัศนกุล, อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๓ องค์ประกอบ “ส่วนเรือน”, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), ๗๔-๗๕

ภาพที่ 66 กรอบล่างของฝาปะกน
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 67 คอสอง วิหารจามเทวี
วัดปงยางคก

จากรูปที่ ๖๖ และ ๖๗ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ามีการนำองค์ประกอบย่อยสถาปัตยกรรมกรอบล่างของฝาปะกนหรือลูกฟักร่องตีนช้าง ซึ่งเป็นส่วนล่างของฝาเรือนไทยภาคกลางอยู่เหนือพริ้งและใต้หน้าต่าง แบ่งเป็นช่องใหญ่ๆ ด้วยลูกตั้ง มีลูกฟักบรรจุอยู่ในช่องลูกนอนของร่องตีนช้างยังใช้เป็นที่ตั้งกรอบเช็ดหน้าต่างด้วย การที่ต้องมีร่องตีนช้างของฝาแต่ละกระแบะก็เพื่อยกหน้าต่างให้สูงจากพื้นเรือน⁴² มีลักษณะคล้ายคลึงกับคอสอง ตัวไม้ที่ทำหน้าที่คล้ายอเสียดหัวเสา แต่เลื่อนระดับลงมายึดที่คอของหัวเสาในส่วนที่ต่ำกว่า อเส้ไม้คอสองจะมีได้ก็ต่อเมื่อต้องการให้มีช่องระบายอากาศหรือระบายลมระหว่างไม้อเส้กับไม้คอสอง ต้องการให้เป็นที่พักค้ำหัวไม้แปหรือไม้จันทันของหลังคาชั้นลด และต้องการให้เป็นที่ยึดเกาะของไม้เคร่าตั้งของฝาเรือน⁴³ ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างคอสองจากวิหารจามเทวี วัดปงยางคก ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มาเปรียบเทียบ เนื่องจากเป็นวิหารที่มีรูปแบบโครงสร้างและลวดลายตกแต่งประดับที่บ่งบอกลักษณะเฉพาะของศิลปะล้านนา (สกุลช่างลำปาง) อีกทั้งได้รับการบูรณะครั้งหลังสุดในพ.ศ. ๒๕๓๙ ในความควบคุมของกรมศิลปากร โดยรักษารูปแบบเดิมไว้ทั้งหมด⁴⁴

⁴² สมใจ นิมเล็ก, *สรรพสัตว์ในงานสถาปัตยกรรมไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: มติชนเมืองโบราณ, ๒๕๕๗), ๖๖

⁴³ โชติ กัลยาณมิตร, *พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปะเกี่ยวเนื่อง*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๔๘), ๑๑๘

⁴⁴ สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, *วิหารจามเทวี วัดปงยางคก* (Online), ๒๕๕๙. แหล่งที่มา <http://asaconservationaward.com/index.php/2016-06-13-15-22-21/temple2543/173-governor-wiharnchamthewiwatpongyangkhek-lampang-province> (๑ มิถุนายน ๒๕๖๒)

ภาพที่ 68 หน้าต่างลูกกรง
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

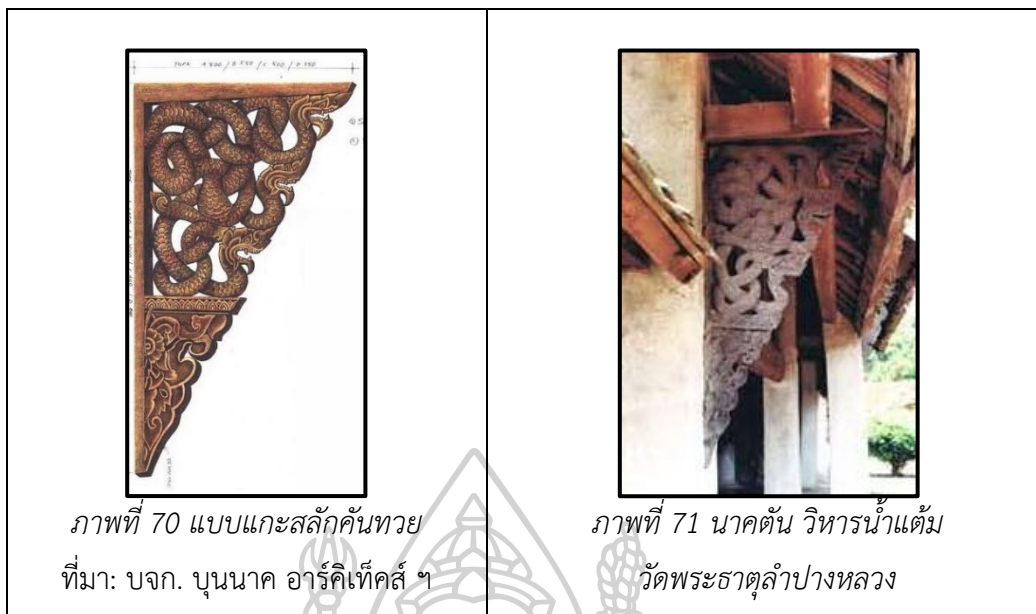
ภาพที่ 69 หน้าต่างลูกมะหวด
วัดพันเตา

จากรูปที่ ๖๘ และ ๖๙ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ามีการสร้างสรรค์หน้าต่างลูกกรง แบบอย่างช่องเปิดบนผนัง หรือกำแพง หรือองค์ประกอบส่วนต่างๆ ของอาคาร ที่กรุด้วยแท่งไม้ หรือท่อนหิน หรืออิฐก่อ ซึ่งทำเป็นแท่งกลมหรือสี่เหลี่ยมจัตุรัส โดยคว้าน หรือ กลึง หรือ ปั่น หรือ หล่อ ให้มีลักษณะเป็นข้อๆ หรือปล้อง อันงดงาม ในทางเชิงช่างเรียกว่าลูกมะหวดหรือลูกกรง⁴⁵ จึงตั้งข้อสังเกตว่ามีลักษณะคล้ายหน้าต่างลูกมะหวด วิหารหอคำหลวง วัดพันเตา ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ลูกกรงที่ทำด้วยไม้ มีลักษณะเป็นลูกกลมเรียงต่อกันตามตั้ง มีเค้าเดิมมาจากซึ่ปัญชรของหน้าต่างปราสาทหินแบบสถาปัตยกรรมขอม⁴⁶ แต่จากการสัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค เพิ่มเติม พบว่านายเมธา บุณนาค ได้นำรูปแบบของลูกกรงขนาดสั้นของวัดพระสิงห์วรมหาวิหารมาผสมผสานกับรูปแบบลูกกรงขนาดยาวของวัดบวกรกหลวง ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่⁴⁷ แสดงให้เห็นว่านายเมธา บุณนาค ได้มีการนำเอารูปแบบศิลปกรรมจากหลายวัดสำคัญในพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ มาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นรูปแบบใหม่เพื่อไม่ให้ซ้ำกับของเดิม แต่ยังคงหน้าที่ไว้เช่นเดิม

⁴⁵ สมคิด จิระทัศนกุล, อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๓ องค์ประกอบ “สวนเรือน”, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), ๑๘๗-๑๘๘

⁴⁶ โชติ กัลยาณมิตร, พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปะเกี่ยวเนื่อง, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๔๘), ๔๔๗

⁴⁷ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๒

ภาพที่ 70 แบบแกะสลักคันทวย
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ๓

ภาพที่ 71 นาคตัน วิหารน้ำเต้า
วัดพระธาตุลำปางหลวง

จากรูปที่ ๗๐ และ ๗๑ ผู้วิจัยพบว่าการใช้องค์ประกอบเสริม ได้แก่ คันทวย เป็นไม้ค้ำยันติดกับผนังอาคารอุโบสถและวิหารด้านข้างรับชายคาปีกนก เป็นชายคาสำหรับ กันฝนสาดเข้าไปยังหน้าต่างข้าง ไม้ค้ำยันของสถาปัตยกรรมล้านนาเป็นแผ่นทึบ แม้จะจำหลักเป็นรูป นาค แต่ตรงกลางจำหลักฉลุลวดลายต่างๆ ด้วย⁴⁸ หรือที่เรียกว่าทวยนาคตัน (นาคทนต์) มีลักษณะ เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก สำหรับรับน้ำหนักจากชายคาถ่ายลงสู่เสาอาคารด้านนอก ส่วนใหญ่ทำเป็น รูปพญานาค จึงเรียกว่านาคตัน ออกแบบให้อยู่ในกรอบสามเหลี่ยมและประดับด้วยลายพันธุ์พฤกษา⁴⁹ ในการเปรียบเทียบผู้วิจัยได้ใช้นาคตัน วิหารน้ำเต้า วัดพระธาตุลำปางหลวง ตำบลลำปางหลวง อำเภอกะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งมีแบบแผนเดียวกับนาคทนต์ที่พบอยู่โดยทั่วไปในอาคารแบบศิลปะ พื้นบ้านล้านนา⁵⁰ และจากการสอบถามนายเมธา บุนนาค พบว่าไม่นำรูปแบบนาคตันจากวิหาร น้ำเต้ามาใช้เพียงแห่งเดียว แต่ได้ให้ช่างศิลป์ในบริษัทไปลอกลายนาคตันจากวัดสำคัญในภาคเหนือ และทำแบบ ๑:๑ เพื่อนำไปจ้างให้ช่างแกะสลักไม้ที่เชียงใหม่ทำ⁵¹ สำหรับผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการ ดีเพราะเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนพื้นถิ่น ทั้งยังเป็นการสืบสานภูมิปัญญาช่างไทย ส่วนการ สร้างสรรค์ไม้ค้ำยันเพื่อเป็นองค์ประกอบเสริม หากรูปแบบไม่เหมือนกันก็น่าจะเป็นการสร้าง ความทรงจำที่หลากหลายให้เกิดแก่ผู้มาเยือนได้

⁴⁸ น. ณ ปากน้ำ, แบบแผนบ้านเรือนในสยาม, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๕๕), ๓๑๕

⁴⁹ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, การถ่ายทอดผ่านงานศิลปสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา (Online), ๒๕๕๒. แหล่งที่มา http://www.sri.cmu.ac.th/~elanna/symbolanna/transmission_page035.html (๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒)

⁵⁰ ศักดิ์ชัย สายสิงห์, “วัดพระธาตุลำปางหลวง,” เอกสารประกอบการบูรณะพระธาตุลำปางหลวง, (๒๕๕๕): ๘๙

⁵¹ เมธา บุนนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๒

ภาพที่ 72 ช่องเปิดประดับ
ประติมากรรมงูใหญ่
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 73 นาคสะดุ้งพระอุโบสถ
วัดภูมินทร์

จากรูปที่ ๗๒ และ ๗๓ ผู้วิจัยพบว่านายเมธา บุนนาค ได้สร้างสรรค์ประติมากรรมบนแนวกำแพงลักษณะคล้ายลำตัวงูใหญ่เลื้อยโอบบนกำแพง โดยไม่มีหัวงูใหญ่ มีการเจาะช่องหน้าต่างเพื่อให้สามารถใช้เป็นที่พักนั่งและพักสายตา ผู้วิจัยจึงได้นำประติมากรรมนาคสะดุ้งราวหรือพนักที่ทำเหมือนลำตัวพญานาคเลื้อย⁵² เหนือพระอุโบสถไว้กลางลำตัวนาค ประดับราวบันไดด้วยนาคเลื้อย ตรงกลางเจาะช่องประตูออกได้ ลำตัวพญานาคมีลักษณะคล้ายกับนาคเลื้อยผ่านวิหารออกมา จากพระอุโบสถวัดภูมินทร์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มาเทียบเคียง เนื่องจากมีรูปแบบและลักษณะลำตัวที่คล้ายกัน อีกทั้งปูนปั้นพญานาคที่วัดภูมินทร์คู่นี้ ยังได้รับการยกย่องจากนายถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) พ.ศ. ๒๕๔๔ ว่าเป็นพญานาคที่ดูมีชีวิตและทรงพลังที่สุดในเมืองไทย⁵³ จึงมีความเป็นไปได้ที่นายเมธา บุนนาค จะเลือกใช้รูปแบบและลักษณะลำตัวของพญานาคมาใช้ในการสร้างสรรค์องค์ประกอบจริงทางสถาปัตยกรรม เพื่อให้ผู้มาเยือนได้รู้สึกถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสถานที่

⁵² โชติ กัลยาณมิตร, พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปะเกี่ยวเนื่อง, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๔๘), ๒๗๑

⁵³ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), “วัดภูมินทร์” สูดยอดงานพุทธศิลป์ ถิ่นเมืองน่าน (Online), ๒๕๕๖. แหล่งที่มา <http://www.dasta.or.th/th/aboutus/item/1656-1656> (๑ มิถุนายน ๒๕๖๒)

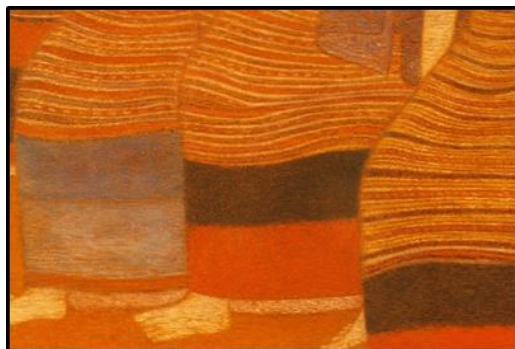
ภาพที่ 74 กรอบประตูตัวเหงา
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 75 ช่องประตูโขง
วัดภูมินทร์

จากรูปที่ ๗๔ และ ๗๕ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่านายเมธา บุนนาค ได้สร้างสรรค์กรอบประตูตัวเหงาหรือหางวัน ซึ่งเป็นส่วนปลายของลายประดิษฐ์ที่มีลักษณะเป็นลำ ทอดโค้งมาจากส่วนอื่นมีลักษณะคล้ายกระจังใบเทศ มักปรากฏในตำแหน่งเดียวกันกับหัวนาค อาจใช้ประดับที่บันไดทางขึ้นวิหารหรือที่ซุ้มเหนือประตูวิหาร สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเทียบเคียงกับช่องประตูโขงกรอบตัวเหงาใต้ท้องพญานาค พระอุโบสถวัดภูมินทร์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เนื่องจากในผลงานเดอะ เรสซิเดนซ์ โฟร์ซีซั่นส์ เชียงใหม่ ได้มีการนำงานศิลปกรรมจากวัดภูมินทร์มาใช้ในหลายองค์ประกอบ คำว่า “โขง” ในบริบทของสังคมคนเมืองล้านนา สันนิษฐานว่าคงมาจากลักษณะการ “โค้ง” ซึ่งเห็นได้จากวงโค้งกรอบซุ้มประตูรูปครึ่งวงกลม อันเป็นเครื่องหมายบอกทางเข้าพุทธสถาน ปรากฏอยู่ในสถาปัตยกรรมล้านนาตั้งแต่ยุคเชียงใหม่เป็นราชธานี⁵⁴ สำหรับช่องประตูโขงประดับตัวเหงา ใต้ท้องพญานาค เป็นการสร้างประตูทางลอดไปสู่พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยมีสัตว์สัญลักษณ์อย่างพญานาคเป็นองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดของไตรภูมิคติ จากการศึกษาและเทียบเคียงพบว่านายเมธา บุนนาค ได้นำเอารูปแบบและลักษณะของช่องประตูโขงกรอบตัวเหงาใต้ท้องพญานาค พระอุโบสถวัดภูมินทร์ มาเป็นองค์ประกอบตกแต่งจริงผนังรอบกรอบประตู เพื่อเน้นมุมมองจากการสร้างมิติก่อให้เกิดสุนทรียภาพไทยแก่ผู้มาเยือน

⁵⁴ ฐาปกรณ์ เครือระยา, “โขง ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๕ รูปแบบ เทคนิคและแนวคิดของกลุ่มสกุลช่างลำปาง ,”วารสารวิชาการหน้าจั่ว, ๑๑ (๒๕๕๗): ๖๗-๖๘

ภาพที่ 76 จิตรกรรมตกแต่งภายใน
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 77 จิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถ
วัดกุมินทร์

จากรูปที่ ๗๖ และ ๗๗ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่านายเมธา บุณนาค มีการนำจิตรกรรมการนุ่งขึ้นลายน้ำไหล ซึ่งเป็นชนชาวไทย เมืองน่าน มาเป็นองค์ประกอบตกแต่งจริง เมื่อเทียบเคียงจิตรกรรมการนุ่งขึ้นลายน้ำไหลที่นายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ขึ้น พบว่าได้นำมาจากจิตรกรรมฝาผนังด้านตะวันออก พระอุโบสถวัดกุมินทร์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เป็นภาพกลุ่มหนุ่มสาวชานนอกกำแพงเมือง โดยหญิงสาวหลายคนนุ่งผ้าขึ้นลายน้ำไหลแบบโบราณ คือทอเป็นแถบคั่น มีลายเป็นเส้นคล้ายเส้นประอยู่ตรงกลาง ตีนขึ้นสีแดงดำ มีหางสะเปาเห็นชัดลากลงไปจนสุดชายขึ้น เมื่อพิจารณาจากจิตรกรรมการนุ่งขึ้นลายน้ำไหลที่นายเมธา บุณนาค สร้างสรรค์ จะพบว่าตีนขึ้นของหญิงสาวคนแรกทางซ้ายมีสีต่างจากหญิงสาวสองคนทางขวามือ แสดงให้เห็นว่านายเมธา บุณนาค มีเจตนาต้องการบ่งบอกถึงความหลากหลายและวิถีชีวิตของผู้คนพื้นเมืองชาวล้านนา สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรมดั้งเดิมที่ทรงคุณค่าของการทอผ้าจากเส้นใยตามลวดลายจนเป็นผ้าถุงของชาวพื้นถิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของชาติพันธุ์แล้ว ยังบ่งบอกถึงฐานันดรของผู้สวมใส่ผ่านวัฒนธรรมการแต่งกาย ปัจจุบันวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีไทยล้านนาก็ยังคงปรากฏเห็นได้ในชีวิตประจำวันและในพิธีกรรมต่างๆ ถือเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเป็นอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของหญิงสาวชาวไทยล้านนา สะท้อนความเป็นพื้นบ้านที่มีลักษณะเฉพาะตัว งดงามและเรียบง่าย ก่อให้เกิดความทรงจำและความประทับใจแก่ผู้มาเยือน

ภาพที่ 78 จิตรกรรมฝาผนังสปา
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 79 ลายคำ วิหารน้ำแต้ม
วัดพระธาตุลำปางหลวง

จากรูปที่ ๗๘ และ ๗๙ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าจิตรกรรมตกแต่งภายในฝาผนังต้นศรีมหาโพธิ มีพระจันทร์ นกแก้วและหงส์ มีลักษณะ รูปแบบและกรรมวิธีคล้ายกับจิตรกรรมลายคำประดับผนังปูนท้ายวิหารน้ำแต้ม วัดพระธาตุลำปางหลวง ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นภาพต้นศรีมหาโพธิ จำนวน ๓ ต้น มีกิ่งก้านสาขา ด้านบนซ้ายเป็นพระจันทร์ สัญลักษณ์คือกระต่าย ด้านบนขวาเป็นพระอาทิตย์ สัญลักษณ์คือนกยูง สอดแทรกนกแก้วและหงส์บิน มีเทวดากระทำอัญชลีพร้อมช่อดอกไม้ประกอบอยู่สองด้าน เป็นจิตรกรรมแบบลายคำล้านนา โดยทำเป็นลายคำบนพื้นสีแดงชาด⁵⁵ จากการสัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค จึงได้ทราบว่านายเมธา บุณนาค ได้ใช้เทคนิคการปรุกระดาศเป็นตัวภาพ แล้วนำไปทาบกับผนังที่เตรียมพื้นไว้แล้ว ทายางกระถินปิดทองคำเปลวตามลายบนพื้นสีแดงน้ำหมาก ต่างจากในอดีตที่เป็นการปรุกระดาศเป็นตัวภาพ นำไปทาบกับผนังที่เตรียมพื้นไว้แล้ว ลงรักเช็ดตามรอยปรุ ปิดทองคำเปลวตามรอยที่ลงรักไว้ โดยพื้นแดงจะเป็นพื้นรักที่ผสมแร่ชนิดหนึ่งที่บดละเอียด เรียกว่า “หาง” เป็นเทคนิคเดียวกับการทำเครื่องเงินในล้านนา⁵⁶ จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นได้ว่านายเมธา บุณนาค ได้ศึกษาถึงกรรมวิธีการทำลายคำในอดีต และพยายามที่จะรักษารูปแบบ ลักษณะและกรรมวิธีไว้ แต่การนำมายังรักมาใช้เป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากมีพิษ ทำให้เกิดผื่นคัน มีอาการบวมมากน้อยตามแต่ที่ได้สัมผัส⁵⁷ จึงได้นำยางกระถินมาประยุกต์ใช้แทน

⁵⁵ ศักดิ์ชัย สายสิงห์, “วัดพระธาตุลำปางหลวง,” เอกสารประกอบการบูรณะพระธาตุลำปางหลวง, (๒๕๕๕): ๙๗

⁵⁶ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙

⁵⁷ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เครื่องเงินล้านนา (Online), ๒๕๕๗. แหล่งที่มา,

<http://library.cmu.ac.th/ntic/lannalacquerware/about> (๑ มิถุนายน ๒๕๖๒)

จากการสร้างสรรค์ภูมิทัศน์ของนายเมธา บุณนาค และนายบิล เบนสลีย์ เป็นทุ่งนาขั้นบันได ที่มีกระบวนการทำนาจริงตั้งแต่การหว่านเมล็ด ปักดำจนถึงเก็บเกี่ยวข้าว มีการนำกระบือพ้อ-ลูก (แซนด์และมัด) มาทำนาตามวิถีเกษตรกรรมเพื่อให้ได้สัมผัสถึงวิถีชีวิต องค์ความรู้ ความชำนาญ ทักษะและการปฏิบัติของชาวพื้นถิ่นล้านนา นับแต่อดีตแก่ผู้เข้ามาเยือน รวมถึงการนำขี้ข้าว หอกลอง และศาลาโบราณ ที่ยังสามารถใช้งานได้จริงมาผสมผสานภายในพื้นที่ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าน่าจะเป็นเพื่อแสดงอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนบ่งบอกถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่นและความต่อเนื่องของวิถีชีวิตชุมชนในสังคมไทยล้านนา แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าปัจจุบันในกระแสโลกาภิวัตน์ ทุกสังคมมีการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ผู้คนก้าวเข้าสู่ระบบบริโภคนิยม ผู้คนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองให้สอดคล้องกับความเป็นพลวัตในสังคม ความเจริญจากสังคมเมืองเริ่มกระจายสู่สังคมชนบทท้องถิ่นห่างไกล ผู้คนในสังคมเมืองเริ่มอึดอัดกับวิถีความเป็นอยู่ และแสวงหาความเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น การสร้างสรรค์ภูมิทัศน์ในรูปแบบและลักษณะที่นายเมธา บุณนาค และนายบิล เบนสลีย์ สร้างสรรค์ จึงมีความน่าสนใจและสามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้มาเยือนเพราะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเยือนประเทศไทย สิ่งที่ได้พบและสัมผัสจากโรงแรมโพธิ์ชันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่สามารถเห็นและจับต้องได้ เป็นสิ่งแปลกใหม่และมีความแตกต่างจากสังคมและวัฒนธรรมของตัวเอง จึงทำให้เกิดเป็นความประทับใจและความผูกพัน พร้อมทั้งจะจ่ายค่าบริการในราคาที่สูง ถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นโดยสถาบันก

ภาพที่ 80 วิถีชีวิตชาวนาภายในโรงแรม

ภาพที่ 81 วิถีชีวิตชาวบ้านภายในโรงแรม

การสร้างสรรคอาคารห้องพัก ผู้วิจัยพบว่าการนำองค์ประกอบตกแต่งจริงและองค์ประกอบตกแต่งเสริม ตามหลักสถาปัตยกรรมล้านนา จิตรกรรม ประติมากรรมและเครื่องเรือนทั้งประเภทตู้ โต๊ะ เติง ซึ่งเป็นงานช่างฝีมือศิลปหัตถกรรมที่ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาทั้งในด้านภูมิปัญญา ทักษะและองค์ความรู้ มาผสมผสานกับความเป็นปัจจุบันเพื่อสร้างกลิ่นอายของความเป็นไทยล้านนา

ภาพที่ 82 บังแดดไม้แกะสลัก
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 83 ลายคำประดับบานประตูสุลา
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

การสร้างสรรคศิลปะการแสดงพื้นบ้านด้วยการร้องรำทำเพลงในนาข้าวภายในโรงแรมตอนช่วงเย็นของทุกวัน ถือเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความบันเทิง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าเป็นการสร้างชีวิตชีวาและความรื่นรมย์ให้แก่ผู้เข้ามาเยือน เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตระหนักรู้ถึงอัตลักษณ์หรือจิตวิญญาณของสถานที่ (Sense of Place) สร้างความประทับใจติดหูติดตาแก่ผู้เข้ามาเยือน และสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของการสร้างสรรค์ในภาพรวมทั้งหมด

ภาพที่ 84 การร้องรำทำเพลงในนาข้าวภายในโรงแรม

จากรูปแบบโรงแรมโพธิ์ชันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ จะเห็นได้ว่านายเมธา บุนนาค มีวิธีการสร้างสรรค์งานแบบมีแบบแผนและแบบอย่างภายใต้หลักวิชาทางเชิงช่างแบบสถาปัตยกรรมไทยที่ประกอบด้วยมิติทางกายภาพและมิติทางมนโคติ⁵⁸ มิติทางกายภาพ (มรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้) ได้แก่ การสร้างสรรค์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมให้สามารถตอบสนองการใช้ประโยชน์ได้และรับรู้ความงามได้จากลักษณะที่ปรากฏพบ เช่นสถาปัตยกรรมหลังคาทรงระฆังคุ่มอาคารสูง บัวเชิงผนังด้านนอกที่ใช้ตกแต่งตรงสวนขอบของพื้นผนังด้านล่างและด้านบน บังเงาไม้แกะสลักประดับติดได้ประตูและหน้าต่าง และกรอบล่างของฝาปะกนหรือลูกฟ้าที่รองตีนช้าง ส่วนมิติทางมนโคติ (มรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้) ได้แก่ การเพิ่มเติมแก่นสารสำคัญในเชิงความหมาย ซึ่งส่งผลต่อการสร้างสรรค์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่สามารถตอบสนองในเชิงการสร้างนัยยะจากการสัมผัส เช่น การใช้น้ำมาประกอบผังแม่บท การนำมิติความเบา ลอยตัว การทำนา เลี้ยงกระบือ และการร้องรำทำเพลงในนาข้าวทุกช่วงเย็นภายในโรงแรม สิ่งเหล่านี้ยังเป็นสิ่งที่ปรากฏพบในปัจจุบัน สามารถหาหลักฐานอ้างอิงได้ ซึ่งจากการเปรียบเทียบในข้างต้นจะพบว่านายเมธา บุนนาค ได้มีการศึกษาและคัดสรรองค์ประกอบตกแต่งจริง เช่น จิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถวัดภูมินทร์ ที่ประกอบด้วยเรื่องราวในคัมภีระกุมารชาดกและวิถีชีวิตชาวนานานในอดีต โดยช่างวาดพื้นถิ่นชื่อหนานบัวผัน⁵⁹ นายเมธา บุนนาค ได้เลือกสรรเฉพาะจิตรกรรมวิถีชีวิตของชาวนานนำมาตัดทอนและใช้สร้างสรรค์ตกแต่งฝาผนังและประตู หรือจิตรกรรมลายคำประดับผนังปูนท้าววิหารวัดพระธาตุลำปาง

⁵⁸ สมคิด จิระทัศนกุล, อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๑ กระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), ๔

⁵⁹ วิไลรัตน์ ยंत्रอดและธวัชชัย องค์กรุฒิเวทย์, จิตรกรรมเล่าเรื่องวรรณคดีอมตะ, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: มิวเซียมเพรส, ๒๕๕๕), ๑๓๒-๑๓๓

หลวง ที่นำมาปรับเปลี่ยนองค์ประกอบต้นไม้ หากแต่คงไว้ซึ่งลักษณะเดิมเพื่อให้เกิดความงดงามและสุนทรียภาพไทย

ในส่วนขององค์ประกอบตกแต่งเสริม เช่น ทวยนาครัน ที่มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก สำหรับรับน้ำหนักจากชายคาถ่ายลงสู่เสาอาคารด้านนอก สลักเป็นรูปพญานาคกึ่งขดกึ่งเลื้อย ที่แม้จะทำหน้าที่ค้ำยันแต่ก็ทำให้รู้สึกได้ว่าลอยและไร้น้ำหนักเนื่องจากความอ่อนช้อยของลีลา ดังนั้นนอกจากจะทำหน้าที่ของตัวมันแล้วยังสร้างนัยยะให้แก่ผู้มาเยือนได้สัมผัสอีกด้วย การนำไม้มาใช้เป็นวัสดุขององค์ประกอบตกแต่งเสริมและยังคงลักษณะและหน้าที่ของเครื่องไม้ นั้นไว้อย่างเดิม ถือเป็น การลดทอนความรู้สึกแกร่งของอาคารที่สร้างจากคอนกรีตเสริมเหล็ก และเป็น การสนับสนุน ส่งเสริมและสืบทอดภูมิปัญญาของช่างไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพราะช่างไทยในอดีตเป็นผู้ที่มากด้วยฝีมือและจินตนาการ การสร้างสรรค์งานจึงเน้นไปในเรื่องของสุนทรียภาพ ซึ่งน่าจะตรงกับแนวคิดและบุคลิกของนายเมธา บุณนาค ดังนั้นเมื่อมีการเริ่มโครงการของโรงแรมโพธิ์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ นายเมธา บุณนาค และทีมงานจึงได้เดินทางไปศึกษาและคัดลอกรูปแบบองค์ประกอบตกแต่งจริงและองค์ประกอบตกแต่งเสริมจากวัดทางภาคเหนือ ซึ่งเป็นวัดสำคัญคู่บ้านคู่เมืองมีความเก่าแก่และมีชื่อเสียงได้รับการกล่าวขาน แต่ด้วยวัยเพียง ๔๐ ปี ในขณะนั้น คาดว่าประสบการณ์และความชำนาญน่าจะยังไม่เพียงพอ จึงไม่มีความกล้าที่จะนำองค์ประกอบตกแต่งจริงและตกแต่งเสริมมาสร้างสรรค์พลิกแพลงรูปแบบไปจากลักษณะเดิม ประกอบกับความรักและความเคารพในมรดกทางวัฒนธรรมไทย การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น จึงเป็นการนำรูปแบบดั้งเดิมที่คัดสรรต้นแบบท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์และจิตวิญญาณที่นายเมธา บุณนาค มีความชอบและเห็นว่างดงามมาผสมผสานสร้างสรรค์ให้เกิดสุนทรียภาพไทย อีกทั้งการนำต้นแบบศิลปกรรมดั้งเดิมที่มีอยู่แล้วมาสร้างสรรค์น่าจะทำให้นายเมธา บุณนาค รู้สึกมั่นใจและปลอดภัยว่าได้นำสิ่งที่ดีสิ่งที่ดีงามมาสร้างสรรค์ และเป็นการง่ายต่อการที่ผู้มาเยือนจะได้สัมผัสและซึมซับสุนทรียภาพไทยนั้นเพราะเคยคุ้นตามาก่อนแล้วจากวัดซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของผู้มาเยือน ในขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่านายเมธา บุณนาค มีความระมัดระวังที่จะไม่นำรูปหรือสัญลักษณ์ทางศาสนาใดๆ เข้ามาประกอบ แสดงให้เห็นถึงกาลเทศะและความรู้ในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่ได้สะสมมา ปัจจุบันมีผู้นำรูปแบบการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านวิถีชีวิตด้วยการทำนาข้าวไปใช้ในหลายโรงแรมภายในจังหวัดเชียงใหม่ แม้ว่าคนไทยทั่วไปจะดูเป็นเพียงการสาธิตหรือการแสดง แต่อย่างน้อยก็เป็น การนำมรดกทางวัฒนธรรมมาสร้างทุนทางวัฒนธรรมสู่สังคมในอีกรูปแบบหนึ่งที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้น

กระบวนการสร้างสรรค์ นายเมธา บุณนาค เริ่มจากขนาดและลักษณะพื้นที่ของโครงการผนวกกับความต้องการของลูกค้า ก่อนนำเข้าสู่แรงบันดาลใจที่ต้องการสร้างสรรค์ให้โรงแรมโพธิ์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ เป็นเมืองเชียงใหม่ ตัวแทนแห่งอาณาจักรล้านนาที่มีอายุกว่า

๗๐๐ ปี จึงมีการศึกษาลักษณะของการวางภูมิทัศน์ เมืองเชียงใหม่ จากนั้นก็เริ่มการวางผังแม่บท ซึ่งในกระบวนการขั้นตอนนี้ สำหรับนายเมธา บุณนาค จะสร้างสรรค์การรูปแบบองค์ประกอบผังอาคาร รูปทรงและองค์ประกอบอาคารตั้งแต่ฐาน เรือน หลังคา องค์ประกอบตกแต่งจริงและองค์ประกอบตกแต่งเสริม มีการสร้างสรรค์พื้นที่ใช้สอยทั้งภายในและภายนอกอาคารสถาปัตยกรรม โดยนำเสนอรูปแบบผ่านแบบร่าง และเมื่อลูกค้าเห็นชอบแล้วจะสร้างแบบจำลอง ๑:๕๐ มีการทำแบบ ๑:๑ ขององค์ประกอบตกแต่งตามแบบช่างไทย เพื่อศึกษาขนาด สัดส่วน ความเหมาะสมและความเป็นหนึ่งเดียวกัน กระบวนการเหล่านี้อยู่ในขั้นตอนและระเบียบวิธีในงานสถาปัตยกรรมไทย และมีมติในทางสถาปัตยกรรมไทย ที่เกี่ยวเนื่องกับทางพระศาสนาและสถาบันกษัตริย์ที่กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ ๓ ส่วน คือ ๑. หลักพื้นที่ ๒. หลักรูปทรง ๓. หลักเครื่องประกอบ ตามที่พระพรหมพิจิตร (อุ๋ ลากานนท์) ได้อธิบายไว้⁶⁰ ก่อนเริ่มต้นการเขียนแบบตามหลักสากล และควบคุมการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ จากการสัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค ได้กล่าวว่า “สถาปัตยกรรมคือศิลปกรรม” ดังนั้นสำหรับนายเมธา บุณนาค แล้ว สถาปัตยกรรมน่าจะเป็นดังศิลปะตามที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้อธิบายว่าวิจิตรศิลป์นั้นแบ่งเป็นการแสดงออกแห่งศิลปะ ๕ ลักษณะ คือ วรรณคดี ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม ประกอบกับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและรากฐานการศึกษาที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ปลูกฝังความคิดชาตินิยม สอนให้นักศึกษาชาวซึ่งในศิลปะสถาปัตยกรรมไทย ศึกษาสถาปัตยกรรมไทยเดิมแบบต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศที่มีชนชาติไทยอาศัยอยู่ โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เพื่อจะได้นำความรู้เหล่านี้มาสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมใหม่ตามความต้องการของสมัยปัจจุบันที่ยังคงมีความเป็นไทย⁶¹ ดังนั้นในกระบวนการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค ตั้งแต่แนวคิด การวางผังแม่บท จนก่อสร้างแล้วเสร็จ จึงเป็นเหมือนการสร้างสรรคศิลปะและการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านผลงานสถาปัตยกรรม อีกทั้งการได้ทำงานและศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ น่าจะให้นายเมธา บุณนาค ซึ่งมีความสนใจและรักในมรดกทางวัฒนธรรมพยายามหาหลักการสากลที่จะนำมาอธิบายและใช้สร้างสรรค์สถาปัตยกรรมได้ทุกพื้นที่ทั่วโลก นำหลักการสากลในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมขององค์การยูเนสโกมาใช้ ซึ่งเมื่อพิจารณาในหลักการนั้นแล้ว เนื้อหาสาระและแก่นสารไม่ได้มีความแตกต่างจากกระบวนการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมไทยแต่อย่างไร

สำหรับรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์โรงแรมโพธิ์ซันส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ นายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมโดยเริ่มจากผังแม่บทที่ให้ความสำคัญ

⁶⁰ สมคิด จิระทัศนกุล, อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๑ กระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), ๒๔

⁶¹ ชาตรี ประกิตนันทการ, “สถาปนิก ความรู้ โรงเรียนสถาปัตยกรรม,” หน้าจั่ว, ๑๓ (มกราคม-ธันวาคม ๒๕๕๙):

กับรูปแบบอาคาร การจัดพื้นที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศและภูมิอากาศ มีการนำองค์ประกอบ ตกแต่งจริงและองค์ประกอบตกแต่งเสริมจากวัดสำคัญทางภาคเหนือ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย ล้ำนาที่จับต้องได้มาผสมผสานให้เข้ากับยุคสมัยใหม่และความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และนำเอามรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้มาสร้างสรรค์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองในเชิงการรำนัยยะ เพื่อสร้างสุนทรียภาพไทยแก่ผู้มาเยือนผ่านประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างอัตลักษณ์เฉพาะให้กลมกลืนกับพื้นที่ เป็นหนึ่งเดียวกันสถาปัตยกรรมและเพื่อสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่

๒.๒ โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน นายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ผังแม่บท รูปแบบอาคารและการจัดพื้นที่ว่าง เพื่อให้ความสงบและความเบิกบานใจแก่ผู้มาใช้บริการ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางจิตใจของคนตะวันออก เป็นวิถีแห่งพุทธศาสนา มีงานศิลปกรรมต่างๆ มากมายในอดีตที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อรับใช้และตอบสนองพุทธศาสนา ดังนั้นรูปแบบการสร้างสรรค์โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน จึงเป็นการนำเอาคำสอนทางพุทธศาสนาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้ผู้มาเยือนได้รับความสงบและเบิกบานใจ

การสร้างสรรค์รูปแบบการวางผังอาคารโดยการปิดล้อมที่ว่างภายในอาคารด้วยกำแพงสูง ผู้วิจัยมีความเห็นว่ารูปแบบการโอบล้อมในงานสถาปัตยกรรมเช่นนี้ ถือเป็นลักษณะการรวมตัวรอบที่ว่างในลักษณะปิดล้อม พบในการจัดกลุ่มอาคารที่อยู่อาศัย ดังปรากฏในภูมิอันเป็นที่พำนักของสงฆ์รวมทั้งเรือนอันเป็นที่อยู่ของชั้นชนสูงและคนทั่วไป รวมถึงมีการสร้างสรรค์ระเบียงทางเดินมีหลังคาครอบสระน้ำ มีการจัดกลุ่มลักษณะการรวมตัวล้อมศูนย์กลาง พบตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาแล้ว เป็นการจัดกลุ่มโดยใช้ระเบียงคดวกเป็นแนวรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสโอบล้อมเจดีย์ประธาน ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มในการก่อรูปทางสถาปัตยกรรม ถือเป็นพื้นฐานและลักษณะหนึ่งทางสถาปัตยกรรมไทย⁶² ที่ได้สืบทอดต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์และเป็นแบบแผนที่นิยมใช้กันในงานสถาปัตยกรรมไทยแทบทุกสมัย

⁶² วีระ อินพันทัง, การก่อรูปทางสถาปัตยกรรม, ในวิมลสิทธิ์ ทรายางกูร (บรรณาธิการ), **เปิดมิติเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๐), ๔๔-๔๗

ภาพที่ 85 กำแพงดาวทางเดิน

ที่มา: บจก. บุณนาค
อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 86 ระเบียงรอบสระน้ำ

ที่มา: บจก. บุณนาค
อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 87 กำแพงสูงล้อมสระน้ำ

ที่มา: บจก. บุณนาค
อาร์คิเทคส์ ฯ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่ามีการสร้างสรรค์ความสว่าง ความสลัวและความมืด ซึ่งเป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์งานสถาปัตยกรรมไทยในอดีต⁶³ ผ่านช่องเปิดของกำแพงและหลังคา สำหรับการสร้างสรรค์ความมืดเพื่อสร้างบรรยากาศที่สงบนิ่งแต่ยิ่งใหญ่จากปรากฏการณ์ธรรมชาติ (Cosmic Force) ให้มีปฏิสัมพันธ์กับสถาปัตยกรรมด้วยความตั้งใจอย่างแนบแน่นของนายเมธา บุณนาค นั้น น่าจะเป็นเสมือนการให้ชีวิตและสร้างจิตวิญญาณให้กับสถานที่ เพื่อให้เกิดการจดจำภายใต้จิตสำนึกของผู้มาเยือนอย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัว เนื่องจากปรากฏการณ์ธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้และยากที่จะคาดเดาถึงการเปลี่ยนแปลงและเวลาที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นในทุกครั้งที่ผู้มาเยือนได้เข้ามาในโรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน จะได้รับประสบการณ์ที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมไม่ซ้ำกัน ถึงแม้จะยืนอยู่ในจุดเดิมก็ตาม การนำปรากฏการณ์ธรรมชาติมาใช้ในการสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่สร้างสีสันและความใหม่ที่นำเสนอให้กับงานสถาปัตยกรรมในอีกรูปแบบหนึ่ง ทั้งยังเป็นการสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานที่อีกด้วย

⁶³ วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร, เปิดมิติเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๐), ๘-๙

ภาพที่ 88 แสงจากภายนอก
ที่มา: บจก. บุณนาค
อาร์คิเทคส์ ฯ

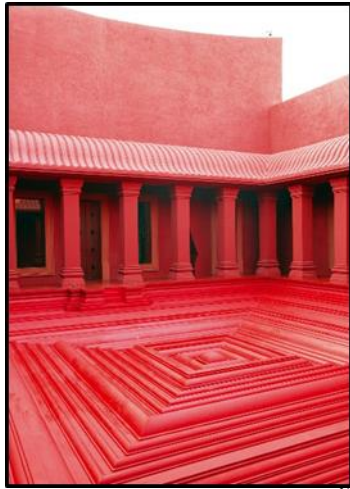

ภาพที่ 89 แสงภายนอกแต่ละห้อง
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 90 แสงจากภายนอก
ที่มา: บจก. บุณนาค
อาร์คิเทคส์ ฯ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่ารูปแบบของโรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน ได้นำเอาสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดความรู้สึกหนักและกดลง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการสร้างสรรค์องค์ประกอบตกแต่งจะพบว่านายเมธา บุณนาค ได้มีการสร้างสรรค์องค์ประกอบตกแต่งจริงที่ให้อารมณ์ได้ถึงความรู้สึกเบา ลอยตัว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทยในลักษณะเชิงนามธรรม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้ เช่นการสร้างลวดลายปูนปั้นที่ผนังหรือฝ้าเพดาน จะเห็นได้ว่าลวดลายจะมีลักษณะฐานสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายยอดเป็นรูปสามเหลี่ยมชี้ขึ้น ทำให้สามารถรับรู้ได้ถึงความรู้สึกของความเบา และลอย ซึ่งหากปราศจากลวดลายปูนปั้น มีเพียงกรอบหน้าต่างที่ซ้อนกันไว้หลายชั้น น่าจะทำให้ผู้มาเยือนมองสิ่งที่ปรากฏเป็นมรดกทางวัฒนธรรมขอมไปเลยก็ได้ ลักษณะความเบา ลอย เป็นลักษณะเชิงนามธรรมที่ปรากฏในรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยประเพณี เช่น ฐานอาคารที่ย่อนโค้งแบบท้องเรือสำเภาก็พบในอาคารโบสถ์และวิหาร มีการสืบทอดเอกลักษณ์เฉพาะนี้มาจนถึงปัจจุบัน หรือการใช้ลวดบัวคาดเป็นแนวระนาบไปตามความกว้างและความยาวของสระน้ำเพื่อแสดงมิติของความลึกและลดทอนลักษณะแกร่งและหนักของสถาปัตยกรรมขอม จากรูปที่ ๙๑ จะเห็นว่าลวดบัวมีลักษณะโค้งมนแสดงความอ่อนช้อยในเส้นสาย ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของความงามในสถาปัตยกรรมไทย เช่น หลังคาที่โค้งงอนของวัด ตัวหงา เสากลมของเรือนไทย

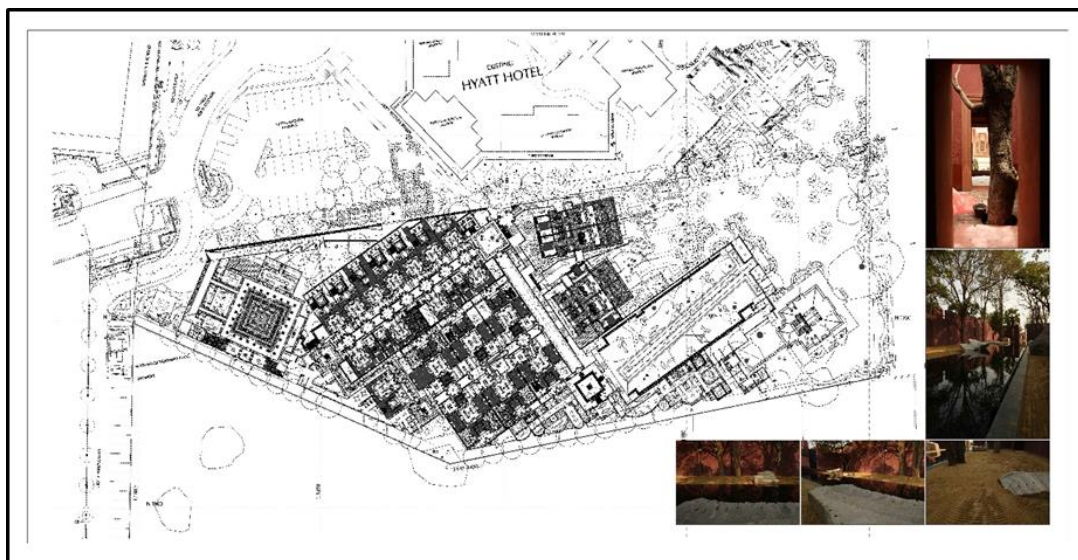

ภาพที่ 91 ลวดบัวภายในสระน้ำ
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 92 ลูกฟักกลางประกอบกรอบเขตหน้า
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

จากรูปที่ ๙๓ ผู้วิจัยพบว่าการสร้างสรรครูปแบบองค์ประกอบผังตามลำดับความสำคัญของพื้นที่เหมือนการแบ่งลำดับชั้นของศาสนสถาน โดยพื้นที่พิเศษสุดของโรงแรม เช่น สระน้ำ สปา คลับเฮาส์ จะถูกจัดวางให้อยู่ลึกสุด เพื่อแสดงความพิเศษของพื้นที่ที่มากกว่าพื้นที่อื่น จะเห็นได้ว่าการจัดพื้นที่เช่นนี้ ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มและแยกแยะผู้มาเยือนที่จะเข้าไปในโรงแรม ดังนั้นพื้นที่ชั้นในสุดและพื้นที่พิเศษสุดของโรงแรมจะมีเพียงผู้มาเยือนที่มาพักเท่านั้นที่จะเข้าถึงได้ เมื่อพิจารณาในจุดนี้ ในแง่ของการตลาดเป็นสิ่งที่สมควร เพราะจะทำให้ผู้มาเยือนที่ตั้งใจมาพักรู้สึกประทับใจกับความเป็นส่วนตัวและบริการที่หรูหรา เกิดความรู้สึกประทับใจเสมือนได้รับ ยกย่องให้เกียรติ มีความแตกต่างจากผู้มาเยือนอื่น

ภาพที่ 93 ผังแม่บทแสดงพื้นที่ต่างๆ ภายในโรงแรม
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

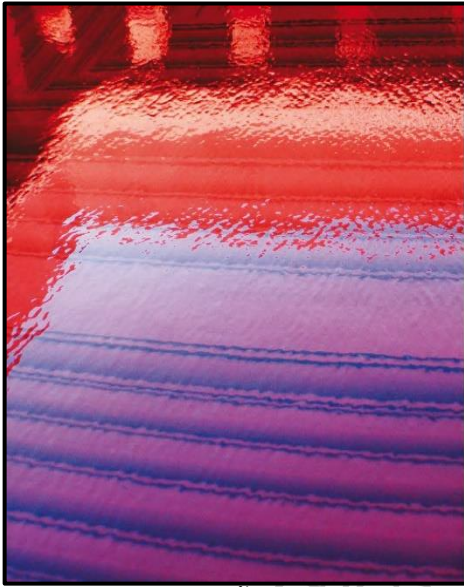
รูปแบบสถาปัตยกรรมของโรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน ผู้วิจัยพบว่านายเมธา บุนนาค ได้มีการสร้างสรรค์ ดัดแปลงและผสมผสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยและลักษณะขอมจากงานศิลปกรรมต่างๆ ที่ปรากฏพบจากร่องรอยในงานศาสนศิลป์ในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่จะเป็นสถาปัตยกรรมที่อยู่ภายในวัดและปราสาทต่างๆ ในประเทศไทย รวมไปถึงงานร่วมสมัยในยุครัตนโกสินทร์ เช่น พระอุโบสถวัดราชาธิวาส กรุงเทพฯ ที่ได้ออกแบบและสร้างสรรค์ศิลปะสถาปัตยกรรมไทยโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่นายเมธา บุนนาค ได้นำมรดกทางวัฒนธรรมไทยและลักษณะขอมมาพัฒนาเป็นรูปแบบใหม่ที่พลิกแพลง แผลงไปจากรูปแบบและกฎเกณฑ์เดิม ด้วยการสร้างสรรค์รูปแบบองค์ประกอบตกแต่งจริงและองค์ประกอบตกแต่งเสริมให้เข้ากับเทคโนโลยีการก่อสร้างและวัสดุสมัยใหม่ เป็นความพยายามที่จะสร้างสรรค์อัตลักษณ์เฉพาะของโรงแรมจากลักษณะร่วมของมรดกทางวัฒนธรรมไทยและศิลปกรรมขอม เพื่อสร้างความสงบ เบิกบาน และสุนทรียภาพไทยให้แก่ผู้มาเยือน เป็นการแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดอิทธิพลทางศิลปะและภูมิปัญญาของคนไทยที่ได้นำเอารูปแบบและลักษณะของศิลปกรรมขอมมาพัฒนาและผสมผสานจนมีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและสอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของแต่ละยุคแต่ละสมัย

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม	ตัวอย่างงานศิลปกรรมจากการตั้งข้อสังเกต
 <p data-bbox="344 931 782 1025">ภาพที่ 94 ลักษณะพื้นที่ว่างภายในสปา ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ</p>	 <p data-bbox="895 931 1289 1025">ภาพที่ 95 ลักษณะคูหาปราสาทหิน วัดกำแพงแลง</p>

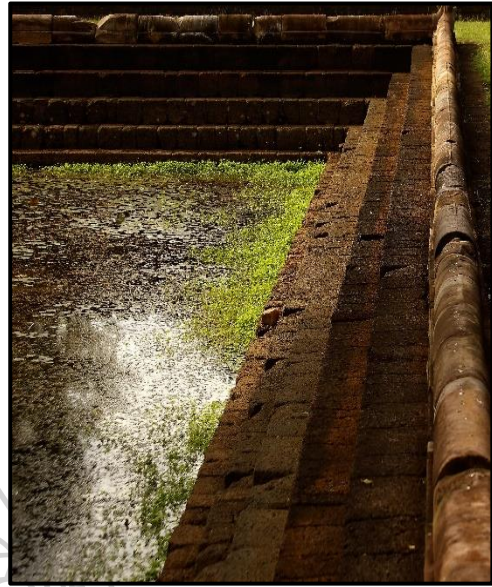
จากรูปที่ ๙๔ และ ๙๕ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตถึงรูปร่างภายในห้องระหว่างทางเดินที่สร้างสรรค์ขึ้น มีลักษณะภายในของห้องเป็นฐานกว้าง ปลายยอดสอบเพื่อเปิดเป็นช่องแสง เวลาเดินผ่านจะให้ความรู้สึกถึงลักษณะภายในคูหาของปราสาทหิน โดยตกแต่งผนังด้วย ลวดบัวเพื่อลดความหนักของงานสถาปัตยกรรมขอม จึงได้นำไปเทียบกับลักษณะคูหาปราสาทหิน ทิศเหนือ วัดกำแพงแลง ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากอยู่ในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงกัน ศาสนสถานนี้ประกอบด้วยปราสาทประธาน ๓ หลัง ตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน จึงน่าจะมีคติการสร้างแบบรัตนตรัยมหายาน ในศิลปะขอมแบบบายน ช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ เชื่อว่าคงสร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗^{๖๔} ก่อด้วยศิลาแลงประดับด้วยปูนปั้น มีประตูทางเข้าทางด้านทิศตะวันออกและตะวันตก ส่วนด้านทิศเหนือและใต้เป็นประตูหลอกสลักปิดทึบไว้

^{๖๔} โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. “ปราสาทขอมในประเทศไทย.” สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ ๓๐. (online), ๒๕๔๘. แหล่งที่มา

<http://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=3&page=t30-3-infodetail09.html> (๑๖ เมษายน ๒๕๖๒)

ภาพที่ 96 สระน้ำภายในโรงแรม
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 97 บาราย
ปราสาทหินเมืองต่ำ

จากรูปที่ ๙๖ และ ๙๗ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าสระน้ำที่สร้างสรรค์ขึ้นภายในโรงแรม โดยปราศจากหลังคาคลุม เพื่อเปิดรับแสงได้ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ทำให้ผู้มาเยือนรู้สึกสงบจากความนิ่งของน้ำและเงาสะท้อนที่เสมือนจริง มีการประดับบัวตั้งแต่ขอบสระจนถึงก้นสระ เพื่อให้เห็นเป็นมิติของระดับเหมือนการใช้ศิลาแลงในการก่อสร้าง จากรูปที่ ๙๖ น่าจะเป็นการนำรูปแบบมาจากบารายหรือสระน้ำในสถาปัตยกรรมขอม สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเทียบเคียงกับบารายปราสาทหินเมืองต่ำ ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งล้อมรอบระเปียงคดมีลักษณะเป็นรูปตัวแอล (L) สร้างด้วยศิลาแลงเป็นชั้นบันไดลงไปถึงก้นสระ ขอบสระด้านบนแกะสลักด้วยหินทรายเป็นลำตัวนาค มุมสระมีพญานาคหินทราย ๕ เศียร ทอดตัวยารอบขอบสระน้ำ

ภาพที่ 98 ระเบียงทางเดินรอบสระน้ำ
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

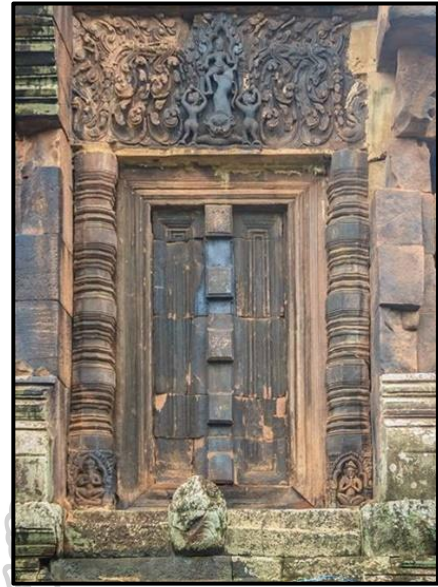
ภาพที่ 99 พระระเบียงคด
วัดพุทธโศภนาราม

จากรูปที่ ๙๘ และ ๙๙ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าระเบียงทางเดินที่สร้างล้อมรอบสระน้ำเป็นรูปสี่เหลี่ยม ด้านหน้าเปิดโล่งเข้าหาสระน้ำ ด้านหลังทึบเป็นผนังของห้องต่างๆ มีหลังคาคลุม ใช้เป็นทางสัญจร และป้องกันลมไม่ให้กระทบผิวน้ำเพื่อสร้างความนิ่งและเกิดภาพสะท้อนเสมือนจริง เป็นสิ่งก่อสร้างกึ่งเปิดทำให้มีอากาศถ่ายเทได้ ก่อให้เกิดความรู้สึกโล่งสบาย มีลักษณะคล้ายพระระเบียงคด วัดพุทธโศภนาราม ตำบลลำไทร อำเภอนครศรีอยุธยา จังหวัดนครศรีอยุธยา เนื่องจากในทางสถาปัตยกรรมไทย พระระเบียงได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะขอม ที่นิยมสร้างล้อมรอบเทวสถาน โดยเฉพาะปราสาท การล้อมรอบอยู่ในลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ละด้านทำเป็นซุ้มประตูทางเข้าหรือโคปุระตรงกลาง การสร้างระเบียงในวัดต่างๆ เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยและได้สืบทอดมายังสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์⁶⁵ พระระเบียงทั่วไปนิยมสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มาบรรจบกันเป็นวง ถือเป็นแบบแผนที่นิยมใช้กันในงานสถาปัตยกรรมไทยแทบทุกสมัย สำหรับพระระเบียงคด วัดพุทธโศภนาราม สร้างล้อมรอบปราสาทประธานองค์พระมหาธาตุ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีประตูทางเข้าออกด้านตะวันออก ๒ ประตู ตะวันตก ๒ ประตู ก่ออิฐถือปูน ผนังด้านนอกทึบ ด้านในมีเสารับเครื่องบนหลังคาและชายคาเป็นระยะ ทำให้ไม่มีผนังทางด้านใน ส่วนผนังทึบด้านนอกประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัยโดยรอบ ทำให้เห็นได้ว่าสถาปัตยกรรมไทยได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะขอมและยังคงมีรูปแบบและลักษณะร่วมบางอย่างที่เหมือนและคล้ายกัน

⁶⁵ รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกูล, “วิวัฒนาการระเบียงคดหลังพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา,” วารสารดำรงวิชาการ ๑๖, ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐): ๓๑-๕๘

ภาพที่ 100 ประตูหลอก
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 101 ประตูหลอกด้านทิศเหนือ
ปราสาทนารายณ์เจงเวง

จากรูปที่ ๑๐๐ และ ๑๐๑ ผู้วิจัยพบว่านายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ประตูหลอกบนผนัง โดยก่อจากอิฐ ทำเลียนแบบจากประตูจริง แต่ละด้านทำบานประตูมือกลเลาท์อยู่ที่กึ่งกลางบานประตูทั้งสอง จะเห็นได้ว่าในสถาปัตยกรรมขอมมีการสร้างประตูหลอกก่อและสลักจากหินทรายเลียนแบบประตูที่มีบานปิด เพื่อทำหน้าที่เป็นผนังรองรับน้ำหนักจากส่วนบนเป็นลักษณะเฉพาะสำหรับของปราสาทแบบขอม อันเป็นส่วนของความสงบเงียบ ความขลังและความศักดิ์สิทธิ์ สร้างบรรยากาศลึกลับ⁶⁶ รูปที่นำมาเทียบเคียงจากชุมประตูทางด้านทิศเหนือ ปราสาทนารายณ์เจงเวง ตำบลธาตุนาเวง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เพื่อให้เห็นลักษณะ รูปแบบและหน้าที่ สำหรับการสร้างสรรค์ประตูหลอกของนายเมธา บุณนาค ผู้วิจัยพบว่านายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ประตูหลอกตามแบบสถาปัตยกรรมขอมเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบโครงสร้างในส่วนเรือนได้แก่ผนังเพื่อกันห้องและเพื่อความสวยงามเป็นการสร้างมุมมองทางสายตาและบรรยากาศลึกลับแก่ผู้มาเยือน ในขณะที่เดียวกันก็มีการนำเอาลวดบัวมาผสมผสานในแนวนอนเพื่อก่อให้เกิดสุนทรียภาพไทย

⁶⁶ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, งานช่าง คำช่างโบราณ, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๕๓), ๑๓๙

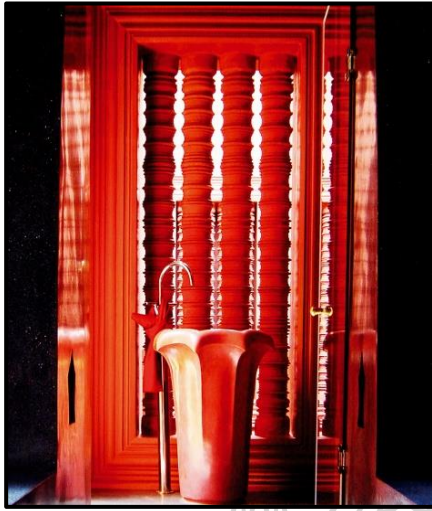
ภาพที่ 102 วงกรอบประตูภายในสถาปัตยกรรม
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 103 กรอบเซ็ดหน้าของหน้าต่าง
ปราสาทพนมรุ้ง

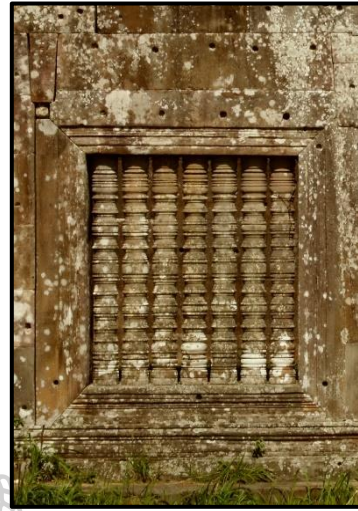
จากรูปที่ ๑๐๒ และ ๑๐๓ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่านายเมธา บุนนาค ได้สร้างสร้างสรรค์วงกรอบประตูเพื่อใช้เป็นโครงสร้างในการเป็นช่องเปิด มีความแข็งแรง ตกแต่งด้วยลวดบัวเรียงยาวเป็นวงรอบจนครบ ๔ ด้านตามขนาดที่ต้องการ เพื่อเพิ่มมิติความซับซ้อนและสร้างความสวยงาม จากรูปที่ ๑๐๒ จะเห็นได้ว่าผู้มาเยือนจะต้องมีสติและระมัดระวังในการเดินข้ามวงกรอบ ซึ่งในอดีตเรียกว่าเซ็ดหน้าประตู⁶⁷ แสดงให้เห็นถึงเจตนาของนายเมธา บุนนาค ที่ต้องการให้ผู้มาเยือนมีสติอยู่กับตัวเองตลอดเวลา เป็นกระบวนการสร้างความสงบแก่จิตใจของผู้มาเยือน ผู้วิจัยได้นำรูปแบบและลักษณะของกรอบเซ็ดหน้าของหน้าต่าง ปราสาทพนมรุ้ง ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ มาเทียบเคียง เนื่องจากหน้าต่างรอบตกแต่งแนวเป็นคิ้วเล็กๆ เรียงขนานกันไปตามความยาวของหน้าต่างรอบ เพื่อเพิ่มความงามและช่วยเพิ่มบรรยากาศ เมื่อผ่านสู่บริเวณอันศักดิ์สิทธิ์ของศาสนสถาน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่กั้นน้ำหนักรับน้ำหนัก เป็นตัวอย่างความงามที่ช่างเขมรโบราณให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าส่วนอื่นของงานประดับ⁶⁸ จะเห็นได้ว่านอกกรอบแบบลักษณะและความสวยงามแล้ว นายเมธา บุนนาค ยังคำนึงถึงเรื่องหน้าที่การใช้งาน

⁶⁷ สมคิด จิระทัศนกุล, อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๓ องค์ประกอบ “ส่วนเรือน”, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), ๒๒๖

⁶⁸ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, งานช่าง คำช่างโบราณ, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๕๓), ๑๔

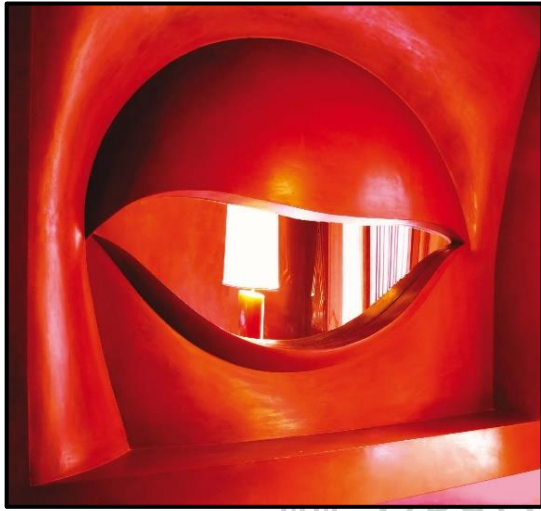

ภาพที่ 104 หน้าต่างลูกมะหวดในสปา
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

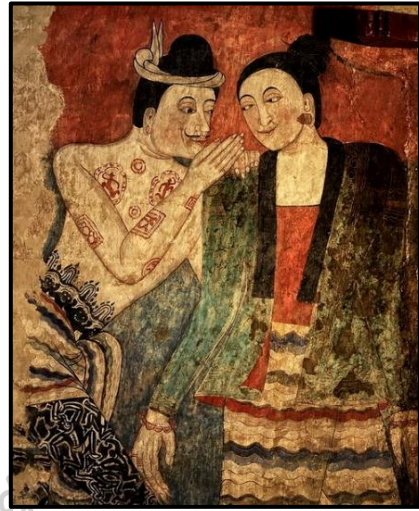

ภาพที่ 105 เสาดินลูกมะหวด
ปราสาทพนมรุ้ง

จากรูปที่ ๑๐๔ และ ๑๐๕ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าหน้าต่างลูกมะหวดในสปา มีรูปแบบและลักษณะคล้ายเสาดินลูกมะหวดประดับหน้าต่าง สลักจากหินทรายทำเป็นเสาท่อนกลมกลึงเป็นข้อๆ ต่อเนื่องกันคล้ายผลมะหวดเรียงต่อกัน เพื่อป้องกันการเข้าออก สร้างความสวยงามและป้องกันแสงสว่างจากภายนอกไม่ให้เข้ามาภายในศาสนสถาน สำหรับหน้าต่างลูกมะหวดในสปาที่นายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ขึ้น ผู้วิจัยพบว่าเป็นช่องเปิดบนผนัง กรุด้วยแท่งรูปทรงกลมเป็นข้อๆ มีรูปแบบและลักษณะใกล้เคียงกับเสาดินลูกมะหวด น่าจะสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อสร้างความสูงโปร่ง สร้างบรรยากาศ จำกัดปริมาณแสงสว่างไม่ให้มีมากเกินไป สร้างแสงเงาที่มีมิติมากขึ้น เป็นองค์ประกอบอาคารส่วนเรือนที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความสวยงามและแข็งแรง พบการใช้เสาลูกมะหวดตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ทำให้เห็นถึงการรับอิทธิพลของ สถาปัตยกรรมขอมสู่สถาปัตยกรรมไทย จึงเป็นอีกหนึ่งลักษณะองค์ประกอบตกแต่งที่มีรูปแบบและลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยได้นำภาพเสาดินลูกมะหวดจากปราสาทพนมรุ้ง ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ มาเพื่อเทียบเคียงให้เห็นรูปแบบและลักษณะร่วมสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 106 ช่องเปิดนัยน์ตาสตรี
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

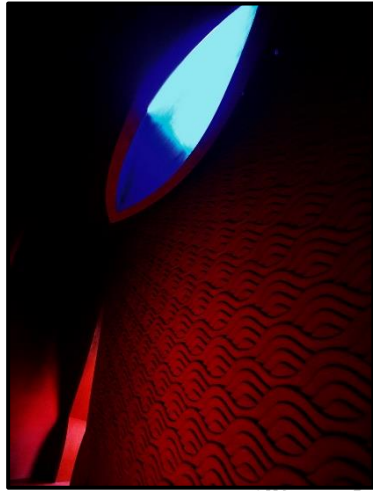
ภาพที่ 107 ภาพกระชิบรัก
พระอุโบสถวัดภูมินทร์

จากรูปที่ ๑๐๖ และ ๑๐๗ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าช่องเปิดนัยน์ตาสตรีบนผนัง เป็นการสร้างสรรค์รูปทรงของช่องเปิดขึ้นใหม่ เหมือนดวงตาที่มองเหลือบลงมาต่ำ เห็นเปลือกตาบนและขอบตาล่าง ซึ่งเป็นลักษณะโค้งมนที่ให้ความรู้สึกอ่อนโยน อ่อนหวาน อ่อนช้อยและงดงาม จึงได้นำไปเทียบเคียงกับจิตรกรรม “ปูมานยามาน” จากพระอุโบสถวัดภูมินทร์ ตำบลโนเวียงอำเภอเมือง จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นภาพของชายหญิงคู่หนึ่ง แสดงท่าทางกระชิบหยอกล้อ นัยน์ตาของบุรุษกริ้มกริ่มแฝงไปในเชิงรักใคร่ ส่วนนัยน์ตาของสตรีที่เหลือบต่ำเมียงมองมาที่บุรุษอย่างอ่อนโยนด้วยความรักใคร่ ดังนั้นหากพิจารณาจากการสร้างสรรค์ช่องเปิดนัยน์ตาสตรีบนผนังของนายเมธา บุนนาค จะเห็นได้ว่านายเมธา บุนนาค เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความตั้งใจที่จะนำเอาลักษณะความอ่อนช้อยของเส้นสาย ซึ่งเป็นลักษณะความงามของไทยในงานจิตรกรรมมาสร้างสรรค์เป็นงานประติมากรรมและองค์ประกอบส่วนเรือนได้อย่างลงตัว ทำให้ผู้มาเยือนได้รับรู้ถึงสุนทรียภาพไทยผ่านรูปทรง ปริมาตร สีเส้นและพื้นผิว สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึก ได้เป็นอย่างดี

จากรูปที่ ๑๐๘ และ ๑๐๙ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าประติมากรรมนูนต่ำ ทรงก้นหอยบนผนัง มีขนาดที่เท่ากัน มีการจัดวางอย่างเป็นระเบียบ และมีทิศทางของการวนไปในทางเดียวกัน น่าจะได้แรงบันดาลใจมาจากลักษณะเม็ดพระศก ผู้วิจัยได้นำเม็ดพระศกเศียรพระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มาเทียบเคียงพบว่า มีลักษณะปุ่มนูนของขมวดผม มีขนาดปานกลางยอดแหลมขมวดเป็นก้นหอย ๓ ชั้น วนตามทักษิณาวฏุ โดยทุกชั้นเรียงตัวเกือบจะตรงกัน ตามลักษณะของมหาบุรุษ ๓๒ ประการ และพระอสีตยานุพยุขนะพระลักษณะน้อย ๘๐ ทัก^{๖๙} เมื่อพิจารณาในแง่ของจารีตประเพณีเพียงอย่างเดียว ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ควร หากแต่งงานพุทธศิลป์ไทยได้แฝงความหมายของความเป็นไทยและความเป็นวัฒนธรรมที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาเกี่ยวข้อง ผสมผสานกับแนวทางการเชื่อและความศรัทธา ปัจจุบันการถ่ายถอดศิลปะที่มีรากฐานมาจากศิลปะไทยประเพณี ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา ก็ยังคงเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีการนำเสนอเป็นแบบสากล เช่น ผลงาน “โลกุตระ” ของศาสตราจารย์ชลุต นิมเสมอ ที่นำเอาสัญลักษณ์พระรัศมีเปลวบนยอดพระเศียรของพระพุทธรูปมาตั้งวางในที่สาธารณะ เพื่อให้ผู้คนได้ค้นหาความหมายในเชิงสัญลักษณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากนายเมธา บุณนาค มีเจตนาที่ดีในการนำพุทธศิลป์ไทยมาใช้ในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสร้างความสงบและเบิกบานใจให้แก่ผู้มาเยือนก็ย่อมเป็นสิ่งดี แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาและความเคารพต่อพระพุทธศาสนา

^{๖๙} กรมพระปรมาภิไธยวชิราวุธ, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า. “ลักขณาปริคคาหกปวิรรตต ปริจเฉทที่ ๔.” ปฐมสมโพธิกถา. (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๓๙), ๓๕-๔๑

ภาพที่ 110 ประติมากรรมนูนต่ำลายน้ำ
ที่มา: บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ๓

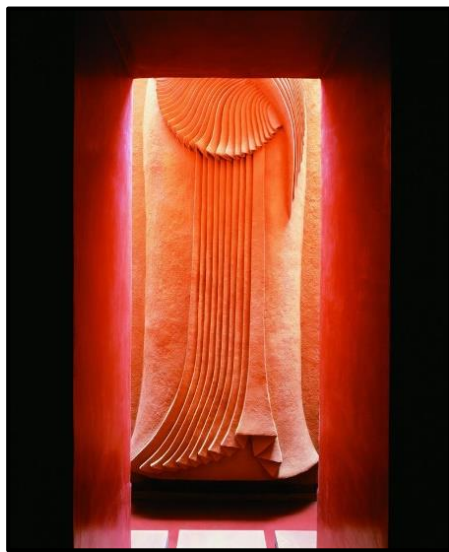

ภาพที่ 111 จิตรกรรมลายน้ำไทย
วัดคงคาราม

จากรูปที่ ๑๑๐ และ ๑๑๑ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าประติมากรรมนูนต่ำลายน้ำ ที่นายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์รูปทรงโค้งแบบคลื่น ที่มีขนาด ระยะและจังหวะเท่ากัน เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ลื่นไหล ต่อเนื่อง สุกภาพ อ่อนโยน และนุ่มนวล จะทำให้ผู้มาเยือนรู้สึกได้ถึงความสงบ และยิ่งเบิกบานใจเมื่อแสงผ่านกระจกสีตกรกระทบผนัง อีกทั้งน้ำยังเป็นสิ่งที่ผูกพันและมีบทบาทกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของทุกคน ผู้วิจัยจึงได้นำจิตรกรรมฝาผนังด้านหลังพระประธานจากวัดคงคาราม ตำบลคลองตาคต อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งวาดเรื่องไตรภูมิโลก สันฐานมาเทียบเคียง เนื่องจากมีภาพมหานทีสีทันดร ซึ่งเป็นมหาสมุทรใหญ่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ และคั่นระหว่างเขาสัตบริภัณฑ์ทั้ง ๗ “มหานที” แปลว่าห้วงน้ำไพศาล “สีหะ” แปลว่า ทำให้ทุกๆ สิ่งจมลง “อันตรระ” แปลว่า ระหว่าง มหานทีสีทันดร จึงแปลว่ามหาสมุทรใหญ่ที่มีน้ำละเอียดไม่มีสิ่งใดลอยอยู่ได้ รายล้อมชั้นเขาพระสุเมรุและเขาสัตบริภัณฑ์ทั้ง ๗ ส่วนน้ำในมหานทีสีทันดรนั้นไม่มีสิ่งใดลอยอยู่ได้ เพราะเป็นน้ำทิพย์ มีความละเอียด แม้แต่หางนกยูงที่แสนเบาบาง เมื่อตกลงไปก็ไม่อาจลอยอยู่ได้ ฝุ่นและตะกอนจมลงหมด สงบ ไม่มีคลื่น⁷⁰ และจากการสัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค ได้กล่าวถึงประติมากรรมนูนต่ำลายน้ำว่าได้ใช้เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงน้ำมาตั้งแต่ศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยเลือกใช้เส้นโค้งแบบคลื่น ที่มีขนาด ระยะและจังหวะเท่ากันของจิตรกรรมลายน้ำที่อยู่หลังพระประธาน⁷¹

⁷⁰ เศรษฐวัฒน์ อุทธา, ไตรภูมิพิพิธทัศน์พุทธจักรวาลทัศน์ พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ : เอเธนส์ พับลิชซิง จำกัด, ๒๕๕๓), ๙๔

⁷¹ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

ภาพที่ 112 ประติมากรรมนูนสูงผ้านุ่งสตรี
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 113 การแต่งกายแบบไทยประเพณี
ที่มา: บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

จากรูปที่ ๑๑๒ และ ๑๑๓ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าประติมากรรมนูนสูงผ้านุ่งสตรี ระดับผนัง เกิดจากการนำเอาพัศตราภรณ์เฉพาะช่วงกลางของตัวนางในจิตรกรรมไทยประเพณีมาสร้างสรรค์ เนื่องจากมีลักษณะการนุ่งผ้าจีบหน้านาง ชักชายพกแล้วคลี่ออก จึงได้นำไปเทียบเคียงกับลักษณะการนุ่งผ้าของแม่พระธรณีที่มีลักษณะเป็นผ้าจีบทบชายทั้งสองข้างแบบจีบหน้านาง ทิ้งชายพกแล้วคลี่ออกทางด้านข้าง ในจิตรกรรม “มารผจญ” วัดคงคาราม ตำบลคลองตากต อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งอยู่ที่ผนังด้านบนฝั่งตรงข้ามกับพระประธาน ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งข้อสังเกตถึงประติมากรรมหินทวารปาติกาในศิลปะแบบบาเค็ง เนื่องจากผ้านุ่งมีลักษณะเป็นแบบริ้วพลีท ด้านหน้าเป็นการพับป้ายทบกลับ และมีวงโค้งหน้าอุทรแบบครึ่งวงรีออกมาด้านหน้า⁷² เมื่อสอบถามเพิ่มเติมจากนายเมธา บุนนาค เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงผ้านุ่งสตรีระดับผนัง นายเมธา บุนนาค กล่าวว่าได้นำเอารูปแบบมาจากหลายที่ ผสมผสานเข้าด้วยกัน จนรู้สึกพอใจ แล้วให้ช่างปั้นในบริษัทของตนเป็นคนทำขึ้น⁷³ จึงมีความเป็นไปได้ว่านายเมธา บุนนาค น่าจะได้แรงบันดาลใจจากรูปแบบประติมากรรมหินนางอัปสรของศิลปะขอม แต่มีความต้องการที่จะสร้างสรรค์ประยุกต์ให้เกิดสุนทรียภาพไทยด้วยการใช้ลักษณะการนุ่งผ้าจีบหน้านางแบบไทยเข้าไปผสมผสาน

⁷² พลอยชมพู ปุณณวานิชศิริ, “ลวดลายผ้านุ่งนางอัปสรที่ปราสาทนครวัด: ที่มาและรูปแบบ,” (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), ๑๒-๑๓

⁷³ เมธา บุนนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

จากการศึกษาโรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน ผู้วิจัยพบว่าเกิดจากแรงบันดาลใจที่ต้องการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเพื่อให้ความสงบและความเบิกบานใจแก่ผู้มาเยือน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของชาวตะวันออกและมีอยู่ในวิถีปฏิบัติของชาวพุทธศาสนา ถือเป็นมิติทางมโนคติ (มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้) การสร้างสรรค์ผังแม่บทจึงจำเป็นต้องมีมิติทางกายภาพ (มรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้) ที่ต้องตอบสนองความต้องการของความสงบและความเบิกบานใจของผู้มาเยือนบนพื้นฐานของการใช้สอยพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากลักษณะและขนาดพื้นที่รวมถึงที่ตั้งของโรงแรมสปาแห่งนี้ นายเมธา บุณนาค จึงได้สร้างสรรค์รูปแบบลักษณะของการโอบล้อมทางสถาปัตยกรรมด้วยกำแพง เพราะในบริเวณดังกล่าว อาจจะมีสิ่งก่อสร้างอื่นเกิดขึ้นได้ในอนาคตได้ จึงถือเป็นการสร้างสรรค์เพื่อป้องกันทรศนะอุจาดที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งน่าจะเป็นการควบคุมปริมาณแสงที่เข้ามาสู่พื้นที่ว่างภายในให้เป็นไปอย่างที่ต้องการ หากสังเกตจากโรงแรมโพธิ์ซีซั่นส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ ก็พบว่านายเมธา บุณนาค ได้มีการก่อคันดินสูงชัน ๒-๓ เมตร รอบพื้นที่โรงแรมเพื่อป้องกันมลภาวะเสียงจากถนนและภาพรถที่วิ่งอยู่บนถนน แสดงให้เห็นถึงแนวคิดและรูปแบบการสร้างสรรค์ด้านผังเมืองของนายเมธา บุณนาค ซึ่งน่าจะเหมาะกับลักษณะของโรงแรมระดับตั้งแต่ห้าดาวขึ้นไป เพราะมักจะมีความต้องการในเรื่องของความเป็นเอกเทศของผู้มาเยือนสูง การถูกจ้องมองมาจากภายนอกจึงอาจรู้สึกเสียความเป็นส่วนตัวได้ รวมถึงเมื่อมีการวางผังแม่บทโดยคำนึงถึงผังเมือง สิ่งหนึ่งที่จะต้องเกิดขึ้น คือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

การสร้างสรรค์ศาลารายหรือระเบียงทางเดินล้อมรอบสระน้ำ ผู้วิจัยมีความเห็นว่านอกจากจะทำให้รู้สึกโปร่ง โล่ง สบาย ซึ่งเป็นลักษณะเชิงนามธรรมของสถาปัตยกรรมไทยแล้ว ยังเป็นการกันลมไม่ให้มากระทบผิวน้ำเพื่อสร้างภาพสะท้อนเสมือนจริงและสร้างความสงบให้เกิดแก่ผู้มาเยือน เนื่องจากก่อนที่จะเดินมาถึงสระน้ำ ผู้มาเยือนจะต้องเดินผ่านกำแพงสูงช่องเปิดดาวและพื้นที่ว่างทรงคล้ายจั่วสูงที่ใช้แสงจากภายนอกเข้ามาสร้างบรรยากาศให้เกิดความสลับซับซ้อนกับเงาเมื่อมีการโคจรเปลี่ยนของพระอาทิตย์หรือเมื่อมีก้อนเมฆมาบดบัง รวมไปถึงการที่นายเมธา บุณนาค ได้กำหนดให้พนักงานต้องเดินตามหลังผู้มาเยือน เพื่อผู้มาเยือนจะได้เกิดสติที่ต้องระมัดระวังในการเดินในความสลับและความไม่รู้เส้นทาง รวมถึงสายตาที่ต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงของรูปเงาตลอดทางเข้า ดังนั้นผู้มาเยือนจึงต้องมีสติอยู่กับตัวเอง ตัดขาดจากความวุ่นวายภายนอกที่ได้ประสบมา และเมื่อเดินมาสู่ทางเข้า ก็จะพบกับสระน้ำที่นิ่งทำให้ผู้มาเยือนรู้สึกสงบได้ และแสงสว่างจากบนฟ้าจะทำให้ผู้มาเยือนรู้สึกโปร่ง โล่ง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องของจิตวิทยามนุษย์ หากแต่นายเมธา บุณนาค ได้หยิบยกขึ้นมาใช้เพื่อสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรม แสดงให้เห็นถึงความรอบรู้ ชอบศึกษาช่างสังเกตและมีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์และธรรมชาติ

มีการลำดับการเข้าถึงพื้นที่ตามความสำคัญ ที่ยิ่งลึกยิ่งเป็นพื้นที่สำคัญที่สุด เช่น สระน้ำ คลับเฮ้าส์และสปา ซึ่งเป็นจุดขายของโรงแรมให้อยู่ลึกที่สุดเหมือนกับการวางผัง

แม่บทศาสนสถานของไทยและขอมที่ต้องการแสดงความพิเศษของพื้นที่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นายเมธา บุณนาค ได้กล่าวถึง ผังแม่บทของปราสาทหินพนมรุ้งว่าช่างในอดีตนั้นได้ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงปราสาทประธานของศาสนสถาน เริ่มจากบันไดทางขึ้นช่วงแรกสู่พลับพลาชั้นแรก จากนั้นเป็นทางเดินซึ่งมีเสานางเรียงปักอยู่ทั้งสองข้าง ก่อนไปถึงสะพานนาคราช บันไดทางขึ้นสู่ปราสาทระเบียงคด ลานชั้นในและปราสาทประธาน ซึ่งหากสังเกตให้ถี่ระยะทางในการไปถึงแต่ละจุดจะค่อยๆ สั้นขึ้น และจะเห็นปราสาทประธานโดดเด่นขึ้นเรื่อยๆ เสมือนผู้มาสักการะกำลังค่อยๆ เดินจากโลกไปสู่สวรรค์ เพราะฉะนั้นแต่ละช่วงของการเดินจากบันไดขั้นแรกเข้าไปสู่ปราสาทประธานย่อมส่งผลทางจิตใจอย่างแน่นอน⁷⁴ การวางผังแม่บทของศาสนสถานจึงน่าจะเป็นหนึ่งในแรงบันดาลใจและแนวคิดที่นายเมธา บุณนาค ได้ศึกษาและรับมาจากประสบการณ์จริง จึงนำมาถ่ายทอดและประยุกต์สู่การสร้างสรรค อีกทั้งมีการแบ่งการเข้าถึงของผู้มาเยือนด้วยสถานะของการรับบริการ เช่น ถ้ามาเพียงแต่มารับประทานอาหารก็จะสามารถอยู่ได้แค่บริเวณบ้านแมคพาร์แลนด์แลนด์ไม่สามารถเข้ามาในพื้นที่ภายในได้ หากมองถึงความเป็นส่วนตัวโดยเฉพาะพื้นที่สปปแล้ว ก็มีความสมควรที่จะเป็นเช่นนั้น เพราะนายเมธา บุณนาค ต้องการสร้างสรรค์ความสงบ แต่หากในแง่ของธุรกิจแล้ว น่าจะมีผลต่อการกระตุ้นการตลาดทางอ้อมเพราะผู้มาเยือนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเพื่อรับบริการและเข้าถึงพื้นที่พิเศษด้านในสุดซึ่งเป็นจุดขายของโรงแรม ทำให้เห็นอีกหนึ่งแนวความคิดของนายเมธา บุณนาค ในการผสมสถาปัตยกรรมให้เข้ากับธุรกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเจ้าของธุรกิจ มีการนำน้ำมาองค์ประกอบในผังแม่บทและการเก็บรักษาต้นไม้ไว้ทุกต้นด้วยการสร้างสรรคพื้นที่ว่างที่เกิดจากการปิดล้อมด้วยกำแพง หรืออาคารอย่างน้อย ๓ ด้าน โดยไม่มีหลังคาปกคลุม รูปแบบเหล่านี้ล้วนมีอยู่ในลักษณะทางสถาปัตยกรรมไทยทั้งสิ้น

การสร้างสรรค์ความสว่าง ความมืด และความสลัว จากปรากฏการณ์ธรรมชาติ (Cosmic Force) ผ่านสถาปัตยกรรมเพื่อให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสนับแต่ก้าวแรกที่เข้ามาในสพด้วยสติและสัญชาตญาณของตนเอง เป็นเหมือนวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาที่สอนให้รู้สึกตัวอยู่เสมอ หากพิจารณาจากสิ่งที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่านายเมธา บุณนาค มีความเข้าใจในลักษณะและพื้นฐานของคำสอนทางพุทธศาสนาซึ่งเป็นมิติทางมโนคติหรือมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้เป็นอย่างดี การนำสถาปัตยกรรมขอมมาสร้างสรรค์ผสมผสานกับมรดกทางวัฒนธรรมไทยเพื่อให้เกิดความลึกลับ ความพิศวง หากแต่สงบและเบิกบานใจนั้น แสดงให้เห็นว่านายเมธา บุณนาค เข้าใจถึงเนื้อหาสาระและแก่นสารของสถาปัตยกรรมขอมและมรดกทางวัฒนธรรมไทย เนื่องจากการจะหาแนวคิดมาสร้างสรรค์รูปแบบทางสถาปัตยกรรม เพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจจากการสัมผัสสัมผัสแห่งสุนทรียภาพของสถาปัตยกรรมนั้น ย่อมไม่ใช่สิ่งที่ง่ายอย่างแน่นอน โดยเฉพาะความต้องการสร้างสรรค์ที่เกิดจากแรงบันดาลใจในลักษณะเชิงนามธรรมที่ข้องเกี่ยวกับศาสนา แต่ไม่อาจสร้างเป็น

⁷⁴ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

วัดได้ เพราะไม่เหมาะสมและจะทำให้เกิดปัญหาได้ หากไม่ระมัดระวังในการสร้างสรรค์รูปแบบสถาปัตยกรรม สำหรับสถาปัตยกรรมโรงแรมเดอะบาราย สวิต แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน นายเมธา บุณนาค ได้นำลักษณะเชิงนามธรรมมาใช้สร้างสรรค์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย โดยไม่ได้มีการนำรูปเชิงสัญลักษณ์ใดที่มีนัยยะทางศาสนามาใช้อย่างไม่เหมาะสม

ในส่วนของรูปแบบองค์ประกอบอาคาร องค์ประกอบตกแต่งจริงและองค์ประกอบตกแต่งเสริม ผู้วิจัยพบว่ามี การสร้างสรรค์ด้วยการผสมผสานดัดแปลงพัฒนารูปแบบใหม่ขึ้น เช่นการนำลักษณะคูหาภายในปราสาทกำแพงแลงมาสร้างเป็นห้องเชื่อมต่อถึงกันในลักษณะห้องต่อห้องแบบสถาปัตยกรรมขอม โดยมีการเปิดช่องแสงให้ผ่านกระจกสีจากภายนอกเข้าสู่ภายใน เพื่อสร้างบรรยากาศและสีที่ไม่อาจเกิดขึ้นซ้ำกันได้เพราะแสงจากการโคจรของพระอาทิตย์และพระจันทร์ หรือแม้แต่การเจาะช่องเปิดรูปดาวเพื่อให้แสงจากภายนอกกระทบบนกำแพงอีกด้าน ก็ไม่อาจเกิดขึ้นซ้ำกันได้ สำหรับนายเมธา บุณนาค แล้ว แสงและเงาซึ่งเกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นการสร้างสรรค์ของสิ่งดำรงอยู่ (Existence) ที่ไม่มีทางเกิดขึ้นซ้ำกันได้อีก เปรียบเสมือนการสร้างชีวิตจิตวิญญาณและลมหายใจให้กับสถาปัตยกรรม ซึ่งหากพิจารณาในทางศิลปะ การเปลี่ยนแปลงของแสงและเงาทำให้มองเห็นวัตถุที่ผิวสีเดียวกันมีน้ำหนักแตกต่างกัน เกิดระยะต่างๆ ในการมองเห็นทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกันไปได้ ส่งผลต่อการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ ตลอดจนความงามในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม เช่น แสงธรรมชาติในอุโบสถของพุทธศาสนาในสมัยก่อนที่มีบรรยากาศสลัวช่วยทำให้เกิดความรู้สึกสงบและมั่นคง และเนื่องจากแสงและเงาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติไม่เคยเกิดซ้ำ จึงช่วยเพิ่มความงามให้เกิดกับสถาปัตยกรรมได้ไม่ซ้ำกันตลอดเวลา

และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของรูปแบบองค์ประกอบตกแต่งจริง เช่น ประติมากรรมนูนต่ำทรงกันหอยที่มีขนาดเท่ากัน จัดวางอย่างเป็นระเบียบ และมีทิศทางของการวนไปในทางเดียวกัน โดยได้แรงบันดาลใจจากเม็ดพระศกในงานพุทธศิลป์ เพื่อให้ผู้มาเยือนรู้สึกได้ถึงความสงบและความผ่อนคลายของการเคลื่อนไหวที่คลี่คลาย แม้จะไม่เหมาะสมในทางจารีตประเพณีแต่เมื่อพิจารณาถึงเจตนาที่ต้องการสื่อสารกับผู้มาเยือนในเชิงสัญลักษณ์ ทำให้เห็นถึงจิตสำนึกที่ดีของนายเมธา บุณนาค ประติมากรรมนูนต่ำลายน้ำบนกำแพงที่นำมาจากจิตรกรรมฝาผนังวัดคงคารามจะพบว่านายเมธา บุณนาค มีความเข้าใจในคติและสุนทรียภาพความงามเป็นอย่างดี เพราะการเลือกลายน้ำจากจิตรกรรมภาพไตรภูมิ ซึ่งเป็นมหานทีสีทันดร ตามคติแล้วน้ำในมหานทีสีทันดรจะเป็นน้ำที่มีความละเอียดบริสุทธิ์และปราศจากคลื่น ดังนั้นลวดลายของน้ำที่วาดบนฝาผนังจะมีขนาดและจังหวะเสมอกันหมด ทำให้ผู้ที่เห็นรู้สึกได้ถึงความสงบและความนิ่ง หรือแม้แต่ช่องเปิดรูปปั้นนันทาสตรีที่เป็นเส้นโค้งของเปลือกตาที่กำลังเหลือบต่ำลง แสดงให้เห็นถึงความอ่อนช้อยและอ่อนหวาน ช่วยลดทอนความหนักและการกดลงของสถาปัตยกรรมขอมได้เป็นอย่างดี รวมถึงประติมากรรมนูนสูงฝาผนังสตรีที่มีการสร้างสรรค์ลักษณะผ้าให้แผ่กระจายแต่เป็นระเบียบดูเบาสบาย จะเห็นได้ว่า

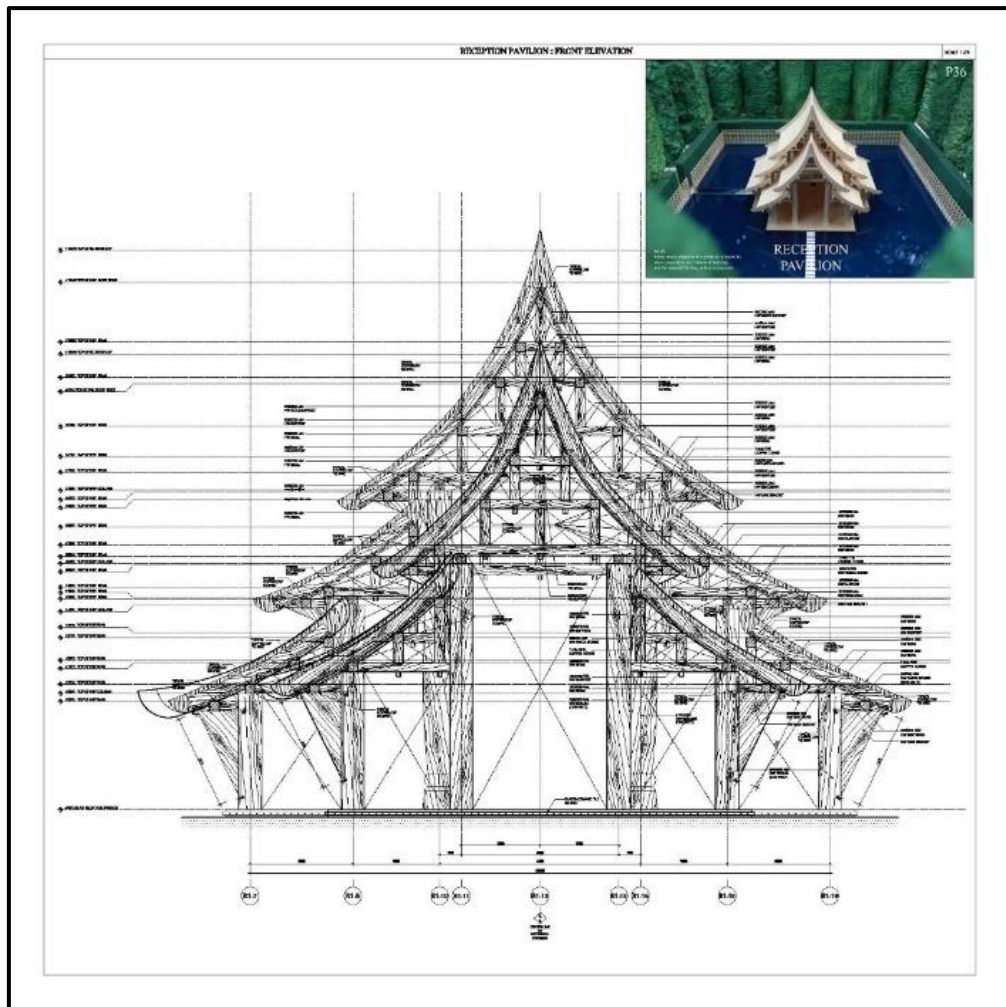
ประติมากรรมนูนต่ำและช่องเปิดรูปนัยน์ตาสตรีนั้น ถูกสร้างสรรค์มาจากภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้งสิ้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการนำความงามของเส้นซึ่งเป็นสองมิติมาสร้างสรรค์งานประติมากรรมซึ่งเป็นสามมิติได้อย่างประณีตและงดงาม การสร้างสรรค์องค์ประกอบอาคารด้วยลวดบัวก็เป็นการเพิ่มความอ่อนช้อยของสุนทรียภาพไทยเข้าไปในสถาปัตยกรรมขอม ดังนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่านายเมธา บุณนาค มีความเข้าใจในสุนทรียภาพความงามเป็นอย่างดี เมื่อประกอบกับความเข้าใจเนื้อหาสาระ (มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้) และแก่นสาร (มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้) ทำให้การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมมีความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าความงามนั้นอาจจะรับรู้ได้ด้วยดวงตา แต่ปัญญาเท่านั้นที่จะสัมผัสสุนทรียภาพได้อย่างลึกซึ้ง

กระบวนการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค มีความชัดเจนมากในผลงานสถาปัตยกรรมนี้ เนื่องจากมีแนวคิดที่เกิดจากมิติแห่งมโนคติที่ต้องการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่ให้ความสงบและความเบิกบานใจ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้ ดังนั้นนายเมธา บุณนาค จึงนำแนวคิดที่เกี่ยวกับศาสนาสถานมาสร้างสรรค์ เนื่องจากให้ความสงบและเบิกบานใจ แต่สถาปัตยกรรมที่ทำเป็นสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จึงจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งสำหรับการสร้างสรรค์แนวคิดนี้ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างเหมาะสมและไม่ขัดต่อบริบทของสังคมและวัฒนธรรม คงไว้ซึ่งความงามที่ไร้กาลเวลา ดังนั้นนายเมธา บุณนาค จึงน่าจะใช้กระบวนการสร้างสรรค์จากนามธรรมสู่รูปธรรม โดยค้นหาลักษณะทางนามธรรมจากมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องไม่ได้นำมาสร้างสรรค์เป็นรูปธรรมผ่านรูปแบบหรือลักษณะของมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่จับต้องได้ ถึงแม้จะเป็นการสร้างมรดกทางวัฒนธรรมไทยให้ผสมผสานกับสถาปัตยกรรมขอม หากแต่นายเมธา บุณนาค มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระและแก่นสารจึงสามารถสร้างสรรค์รูปแบบสถาปัตยกรรมให้เป็นไปตามแนวความคิดและแรงบันดาลใจได้ เช่นมีการสร้างสรรค์วงรอบประตูที่มีลักษณะองค์ประกอบอาคารของขอมหลายชั้นเพื่อให้เกิดมิติทางมุมมอง ทำให้ดูหนักและกดทับลงมา จึงได้นำลูกฟูกกลางซึ่งมีลักษณะเป็นสามเหลี่ยมยอดบนฐานสี่เหลี่ยมประกอบเข้าด้วยกันเพื่อลดทอนความหนักและการกดลง ช่วยให้เกิดความรู้สึกเบาลอยตัวซึ่งเป็นลักษณะนามธรรมไทย

สรุปรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์โรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน เมื่อในอดีตเมื่อไม่มีคำว่าประเทศ ศิลปะจึงไม่มีการแบ่งแยก ในความคิดของนายเมธา บุณนาค การผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมขอมกับมรดกทางวัฒนธรรมไทยทำให้พบว่านายเมธา บุณนาค มีความกล้าที่จะสร้างสรรค์ ผสมผสาน พัฒนา ดัดแปลงและเปลี่ยนรูปลักษณะ ไม่ยึดกับแบบดั้งเดิมอย่างโรงแรมโพธิ์ชนส์ รีสอร์ท เชียงใหม่ แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์และความชำนาญที่เพิ่มขึ้นตามวัย และยังเป็นสิ่งที่ต่อยอดถึงแนวคิดของนายเมธา

ขุนนาค ที่ได้เคยกล่าวไว้ว่า “ไม่มีอะไรเกิดจากความไม่มีอะไร” (Nothing comes from nothing.) กระบวนการสร้างสรรค์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยอาจจะเริ่มจากการใช้นามธรรมหรือสิ่งที่จับต้องไม่ได้มาเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบสถาปัตยกรรมให้เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้นั้นเป็นเพียงวิธีหนึ่งในการสร้างสรรค์และสืบทอด สิ่งที่สำคัญคือผู้สร้างสรรค์จะต้องมีองค์ความรู้ที่ดี เข้าใจในลักษณะ รูปแบบ ธรรมชาติ บริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถกำหนดรูปแบบ สร้างจิตวิญญาณหรือคุณค่า ตลอดจนอัตลักษณ์ของสถานที่นั้นๆ และสิ่งหนึ่งที่นายเมธา ขุนนาค ได้แสดงออกมา คือความเข้าใจในประวัติศาสตร์ เพราะผู้ที่เข้าใจประวัติศาสตร์จะค้นพบความต่อเนื่องระหว่างสิ่งที่เคยเป็น สิ่งที่เป็นอยู่ และสิ่งที่จะเป็น ทำให้สถาปัตยกรรมมีคุณค่าและความงามไร้กาลเวลา

๒.๓ โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ มีการวางผังแม่บทด้วยการใช้น้ำมาเป็นองค์ประกอบในผังแม่บท จัดระบบน้ำแบ่งย่อยออกเป็นห้าสายก่อนระบายสู่ทะเล พร้อมสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อใช้ในฤดูแล้งและป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน และมีการเก็บรักษาต้นไม้เดิมในพื้นที่ไว้ทุกต้น ถือเป็นรูปแบบพื้นฐานวิถีชีวิตคนไทยที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติ โดยเฉพาะน้ำและต้นไม้ นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการสร้างสรรค์การวางรูปแบบอาคารที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติและไม้ให้บังกัน เพื่อให้ผู้มาเยือนจะได้เห็นทิวทัศน์ทะเลอันดามัน มีการวางผังอาคารโดยโอบล้อมที่ว่างภายในอาคารเพื่อลดความทึบตัน ให้ความโปร่ง โล่ง สบาย ด้วยการเปิดพื้นที่ตรงกลางให้โล่ง ให้ลม แสงแดด หรือฝน เข้ามาภายในพื้นที่ มีน้ำเป็นองค์ประกอบภายในผังอาคาร เพื่อส่งเสริมให้อาคารมีความร่มรื่นและเป็นที่ทำกิจกรรมส่วนตัว ซึ่งลักษณะโอบล้อมเช่นนี้เป็นลักษณะสถาปัตยกรรมไทย เช่นวัดที่มีระเบียงคด และจากการเปิดพื้นที่ตรงกลางให้โล่งแสดงให้เห็นถึงการจัดองค์ประกอบของอาคารเพื่อความยืดหยุ่นในการใช้สอยพื้นที่ สามารถใช้รองรับกิจกรรมได้หลายรูปแบบเช่นเดียวกับลักษณะของเรือนไทย เช่น ระเบียง ชาน และพื้นที่ใต้ถุนบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะพื้นที่ที่ได้รับมาจากต้นไม้หรือชายคา ต่างจากสถาปัตยกรรมตะวันตกที่กำหนดประโยชน์การใช้สอยเฉพาะของพื้นที่ตายตัว ดังนั้นลักษณะการโอบล้อมในสถาปัตยกรรมไทยเพื่อให้พื้นที่ส่วนกลางเป็นพื้นที่อเนกประสงค์ เช่น ลาน ชาน สวน และน้ำ นอกจากจะแสดงถึงความโปร่งและโล่งแล้ว ยังแสดงถึงความสัมพันธ์ของธรรมชาติกับมนุษย์ ถือเป็นลักษณะไทยที่โดดเด่นเหมาะกับการสร้างสรรค์โรงแรมหรือรีสอร์ท มีการนำภูมิปัญญาช่างไม้ไทยในอดีตมาใช้เข้าไม้จริงโดยใช้เดือยไม้ทั้งหมด ไม่ใช่ตะปูและเหล็กประกบ หากแต่เป็นวิธีก่อสร้างโครงสร้างไม้และการเข้าไม้แบบปัจจุบันไม่ใช่แบบล้านนาเดิม เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและแม่นยำในการสร้างสรรค์และก่อสร้าง แสดงถึงลักษณะไทยพื้นถิ่นร่วมสมัยที่ก่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะจากการสืบสานภูมิปัญญาไทยที่ปฏิบัติกันมา จากการนำเอาลักษณะเด่นของรูปแบบมาสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพไทยขึ้น

ภาพที่ 114 แบบก่อสร้างศาลาต้อนรับ โรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ
 ที่มา: บริษัท บุนนาค อาร์คิเทคส์ อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนท์ส จำกัด

รูปแบบสถาปัตยกรรมโรงแรมภูเก็ต เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ เกิดจากแรงบันดาลใจของนายเมธา บุนนาค ที่ต้องการที่จะสร้างสรรค์ศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย ล้วนนามผสมผสานกับขอมมอบให้เป็นของขวัญให้แก่ภาคใต้ แต่ยังคงไว้ซึ่งสุนทรียภาพศิลปะอิสลาม ทำให้รูปแบบองค์ประกอบอาคาร องค์ประกอบตกแต่งจริง และองค์ประกอบตกแต่งเสริมที่ผ่านการสร้างสรรค์ ดัดแปลงและผสมผสานศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เกิดรูปแบบแตกต่างไปจากกฎเกณฑ์เดิม แต่มีความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน คงไว้ซึ่งความงดงามและสุนทรียภาพไทยผ่านการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม	ตัวอย่างงานศิลปกรรมจากการตั้งข้อสังเกต
 <p data-bbox="379 878 769 981">ภาพที่ 115 ศาลาต้อนรับ ที่มา : บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ</p>	 <p data-bbox="960 878 1248 981">ภาพที่ 116 วิหารจามเทวี วัดปงยางคค</p>

จากรูปที่ ๑๑๕ และ ๑๑๖ ผู้วิจัยพบว่าศาลาต้อนรับผู้มาเยือนเมื่อแรกถึง มีโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมแบบง่าย ๆ และไม่ซับซ้อน มีการถอดองค์ประกอบตกแต่งออก เน้นให้เห็นถึงความงามของโครงสร้างที่สามารถมองเห็นส่วนประกอบและสัดส่วนที่งดงาม หลังคาทั้งสองหน้าและหลังซ้อนสามชั้นสองตับ แสงสามารถทะลุผ่านหลังคาเข้ามาได้ ผู้วิจัยจึงได้นำไปเทียบเคียงกับวิหารจามเทวี วัดปงยางครก ตำบลปงยางคค อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ซึ่งมีโครงสร้างแบบม้าต่างใหม่ เป็นเอกลักษณ์แบบหนึ่งของศิลปะล้านนา ส่วนของหลังคาหรือวิหารวัดซ้อนสามชั้นสามตับ ทำให้ทรงหลังคาดูลอยขึ้น มีเสาหลวงรองรับหลังคาทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากแนวคิดอันเคร่งครัดของงานช่างโบราณตามแบบแผนประเพณีเพียงอย่างเดียว พบว่าการสร้างสรรค์ศาลาหลังคาซ้อนชั้นมีความไม่เหมาะสม เนื่องจากสถาปัตยกรรมหลังคาซ้อนชั้นจะสร้างสำหรับผู้มีฐานะอันสูงและที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเท่านั้น แต่จากการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดดังกล่าวตั้งแต่เมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมงาน World Exposition ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. ๒๔๐๕ และ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในปีพ.ศ. ๒๔๑๐ ตรงกับรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดสร้างอาคารแสดงนิทรรศการหรือศาลาไทย ซึ่งมีรูปแบบสถาปัตยกรรมทรงปราสาท ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๔๓ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ตรงกับรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รูปแบบของอาคารนิทรรศการสถาปัตยกรรมทรงปราสาทหรือศาลาไทยก็ยังคงเป็นแบบแผนให้กับประเทศไทยในงาน World Exposition มาอย่างต่อเนื่องใน

ทุกครั้ง จนถึงในปีพ.ศ. ๒๕๕๓ ณ เมืองเซียงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน⁷⁵ โดยในปีพ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐบาลได้ประกาศให้ศาลาไทยเป็นสถาปัตยกรรมประจำชาติ เนื่องจากเป็นสถาปัตยกรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาช่างไทย และมีความสง่างามที่โดดเด่น ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย สามารถนำไปส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ชาวต่างชาติได้รู้จักประเทศไทยมากขึ้น⁷⁶ รวมถึงศาลาไทยในต่างประเทศ เช่น ศาลาไทยในสวนสาธารณะควีร์พาร์ค เมืองบาดฮอมบวร์ก ประเทศเยอรมัน หรือศาลาไทยที่ระลึก ณ ออลบริคการ์เดิน เมืองเมดิสัน รัฐวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัจจุบันรูปแบบปราสาทหรืออาคารหลังคาลาดซ้อนได้ถูกนำไปใช้เพื่อการสาธารณะ ซึ่งมีได้เกี่ยวข้องกับงานศาสนาหรือราชสำนัก เช่น สะพานลอยหรือหอนาฬิกา ทำให้เห็นแนวคิดของการสร้างที่เริ่มให้ความสำคัญกับหน้าที่การใช้งานและประโยชน์การใช้สอยมากกว่าตีความหมายตามแบบแผนประเพณี

จากการสัมภาษณ์นายเมธา บุณนาค ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์ศาลาต้อนรับหลังนี้ว่าต้องการมอบศาลาล้านนาหลังนี้ให้เป็นของขวัญแก่ภาคใต้ของไทย⁷⁷ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงเจตนาและความตั้งใจของนายเมธา บุณนาค น่าจะสร้างสรรค์ศาลาต้อนรับเพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์แห่งมิตรภาพ เป็นการสื่อNYSEให้ระลึกถึงมรดกทางวัฒนธรรมไทย และเมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ของการใช้งานศาลาต้อนรับหลังนี้ จะพบว่าไม่ได้สร้างไว้เพื่อการใช้งานหรือประโยชน์ใช้สอยใดๆ เมื่อผู้มาเยือนเดินเข้ามาสู่ศาลาต้อนรับทางด้านหน้า จะออกจากศาลาต้อนรับทางด้านหลัง ไม่สามารถเดินย้อนกลับทางเดิม ถ้าต้องการจะชมอีก จะต้องเดินจากด้านหน้าเข้ามาใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าศาลาต้อนรับแห่งนี้ น่าจะถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อสัญลักษณ์สำหรับผู้มาเยือน ผู้วิจัยพบว่าศาลาต้อนรับได้มีการตัดองค์ประกอบตกแต่งออก เหลือเพียงโครงสร้างสัดส่วนที่งดงาม ตรงกับบทความทางก้าวหน้าของสถาปัตยกรรมไทยของศ. ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล ที่ได้กล่าวไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมไทยโบราณให้ก้าวหน้าต่อไปจำเป็นต้องไปในทางประหยัด เช่นใช้วัสดุที่คงทนแข็งแรง ตัดเครื่องประดับที่ไม่จำเป็น เช่น ซ่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผู้เปลี่ยนแปลงจำเป็นจะต้องมีรสนิยมที่ดีด้วยจึงจะได้ผลดี⁷⁸ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปแนวคิดก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรม

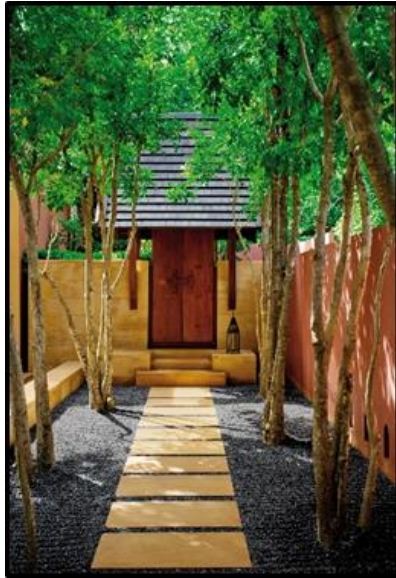
⁷⁵ สมโชค ลินนุกูล, “ปราสาทแบบหลังคาลาดซ้อนชั้นในศิลปะรัตนโกสินทร์,” วารสารดำรงวิชาการ ๑๑, ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๕): ๑๕๙-๑๖๑

⁷⁶ ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง, “สัญลักษณ์ประจำชาติไทย,” วารสารทรัพย์สินทางปัญญา ๑, ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๔๘): ๒

⁷⁷ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

⁷⁸ หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, “ทางก้าวหน้าของสถาปัตยกรรมไทย,” จุลสถาปนิกสาร ๒๕๑๔

ภาพที่ 117 ชุมทางเข้า
ที่มา : บจก. บุณนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

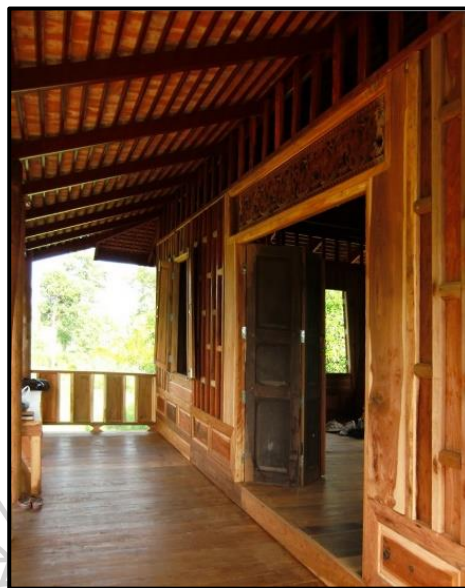
ภาพที่ 118 ชุมประตูเรือนไทย

จากรูปที่ ๑๑๗ และ ๑๑๘ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่านายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ชุมทางเข้าเพื่อเป็นสิ่งที่แสดงการเข้าถึงอาคาร บริเวณกลุ่มห้องพัก โดยสืบทอดแนวคิดเรื่องชุมประตูหรือชุมทางเข้าอาคารสถาปัตยกรรมไทยเดิมมาใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อบอกนัยยะเชิงสัญลักษณ์แห่งความเป็นไทย ผู้วิจัยจึงได้นำรูปชุมประตู ซึ่งเป็นส่วนประกอบของอาคารที่สืบเนื่องจากรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยเดิม ที่จะมีชุมบันไดทางขึ้นไปยังบริเวณนอกชานเรือนไทย มีกรอบเขตหน้าบ้านประตูตอกเสา หลังคามุงกระเบื้องสำหรับคลุมตรงประตูทางเข้าบริเวณนอกชาน มาเทียบเคียงเพื่อให้เห็นรูปแบบและลักษณะความเป็นไทยที่นายเมธา บุณนาค ได้มีการปรับเปลี่ยนและดัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัยและความเป็นปัจจุบัน

ภาพที่ 119 แฉงกันแดด

ที่มา : บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 120

พะไล หรือ พาไล

จากรูปที่ ๑๑๙ และ ๑๒๐ ผู้วิจัยพบว่านายเมธา บุนนาค ได้สร้างสรรค์แฉงกันแดด เป็นส่วนประกอบอาคารมีลักษณะของหลังคาแบบไทย พบได้ในเรือนไทยเดิม แต่มีรูปลักษณะที่ต่างไปจากอดีต ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะของอาคาร ใช้สร้างร่มเงา กันแดด กันฝน และเป็นแผ่นกรองแสง หากเทียบเคียงกับลักษณะขององค์ประกอบอาคารส่วนเรือนก็น่าจะเป็นพะไล หรือพาไล ซึ่งเป็นส่วนที่ต่อจากชายคาที่ยื่นออกมา เช่นเรือนไทย มีหลังคาเอียงสองข้าง ด้านข้างของเรือนตรงทางขึ้นบ้านจะมีการทำชายคาลดชั้นยื่นออกมา ส่วนที่ยื่นเรียกว่าพาไล⁷⁹ ใช้สำหรับป้องกันแดดและฝนเข้าสู่อาคาร จากการสัมภาษณ์นายเมธา บุนนาค ได้กล่าวถึงการทำแฉงกันแดดว่าเป็นการลดขนาดขององค์ประกอบอาคารส่วนหลังคาให้เล็กลง ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง⁸⁰ จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์แฉงกันแดดยังให้ลักษณะโปร่งซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของสถาปัตยกรรมไทย โดยเฉพาะสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นที่จำเป็นต้องจัดให้มีการระบายอากาศที่ดี

⁷⁹ น. ณ ปากน้ำ, แบบแผนบ้านเรือนในสยาม, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๕๕๗, ๓๒๘

⁸⁰ เมธา บุนนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

ภาพที่ 121 ค้ายัน

ที่มา : บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 122

เท้าแขนค้ายันชายคาบ้าน

จากรูปที่ ๑๒๑ และ ๑๒๒ ผู้วิจัยพบว่านายเมธา บุนนาค ได้สร้างสรรค์ค้ายัน เป็นองค์ประกอบตกแต่งอาคารเสริม ทำหน้าที่รับน้ำหนักชายคา สร้างการรับรู้เกี่ยวกับอาคารที่มีลักษณะไทย และมีการสร้างสรรค์ลักษณะเฉพาะเพื่อใช้ในการประกอบและตกแต่งเมื่อนำไปเทียบเคียงกับเท้าแขนค้ายัน ที่ทำด้วยไม้หรือเหล็กติดกับตัวบ้านไปรับชายคาปีกนกในกรณีไม่มีเสานางเรียง ไม้ที่ใช้รองรับหรือค้ำส่วนต่างๆ ของอาคาร เช่น ค้ำกันสาดหรือชายคาบ้าน ซึ่งต่อมาเรียกว่าเท้าแขน หรือ แขนนาง นอกจากนั้นยังใช้ค้ำหน้าต่างหรือหลังคา เมื่อต้องการเปิดรับลมและแสงสว่าง ถ้าต้องการปิดก็เอาไม้ค้ายันนี้ออก พร้อมทั้งใช้เป็นฝาบังแดด บังฝนไปในตัว⁸¹ จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบตกแต่งเสริมแบบไทยนั้น ยังปรากฏให้เห็นในงานสร้างสรรค์ของนายเมธา บุนนาค และสามารถใช้อรรถประโยชน์ให้สอดคล้องกับความต้องการในการใช้พื้นที่อาคารอีกด้วย

⁸¹ น. ณ ปากน้ำ, แบบแผนบ้านเรือนในสยาม, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๕๕), ๓๑๖

ภาพที่ 123 แผงกรองแสงฉลุลวดลาย
ที่มา : บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

ภาพที่ 124 วังยะหริ่ง
จังหวัดปัตตานี

จากรูปที่ ๑๒๓ และ ๑๒๔ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าแผงกรองแสงฉลุลวดลาย ทำหน้าที่ป้องกัน กรองแสงแดดและลดความร้อนที่จะผ่านเข้ามา ฉลุเป็นลวดลายเรขาคณิต โดยจัดจังหวะให้ซ้ำกันอย่างต่อเนื่อง มีการคำนึงถึงความงดงามของช่องไฟ น่าจะเป็นลวดลายประดับสถาปัตยกรรมมลายู ที่มีทั้งลวดลายทั้งแบบแกะสลักและลวดลายฉลุ หรือบางครั้งก็จะผสมทั้งการฉลุและแกะสลักในงานชิ้นเดียวกัน ถือเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมมลายู และเนื่องจากอิทธิพลทางความเชื่อของศาสนาอิสลามมีผลอย่างมากต่อรูปแบบของลายประดับบนเรือนมลายู ลวดลายที่พบจึงมักจะเป็นลวดลายพฤกษชาติ ลายเรขาคณิต ลวดลายที่เลียนแบบธรรมชาติและลวดลายอักษรประดิษฐ์เสียเป็นส่วนใหญ่⁸² ผู้วิจัยได้นำสถาปัตยกรรมวังยะหริ่ง ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี มาเทียบเคียงเพื่อให้เห็นรูปแบบ ลวดลาย จังหวะและลักษณะ จะเห็นได้ว่านายเมธา บุนนาค น่าจะนำเอาอัตลักษณ์พื้นถิ่นมาประยุกต์ใช้ ผสมผสานสร้างสรรค์องค์ประกอบตกแต่งเสริม เพื่อให้เข้ากับบริบทของพื้นที่และวิถีชีวิต ทำให้เกิดความคุ้นเคยง่ายแก่การรับรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้มาเยือน

⁸² Najib Bin Ahmad, บรรยายสาธารณะ: สถาปัตยกรรมมลายูในท้องถิ่นสามจังหวัดภาคใต้ (online), ๒๕๕๙. แหล่งที่มา <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=1043> (๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

ภาพที่ 125 จิตรกรรมฝาผนังหนุ่มสาวชาวล้านนา
ที่มา : บจก. บุณนาค อาร์ตเท็คส์ ฯ

ภาพที่ 126 จิตรกรรมฝาผนังวัดช้างใหญ่
ที่มา : บจก. บุณนาค อาร์ตเท็คส์ ฯ

จากรูปที่ ๑๒๕ และ ๑๒๖ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่านายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์จิตรกรรมฝาผนังหนุ่มสาวชาวล้านนากำลังสนทนาอยู่ด้วยกัน โดยสังเกตจากลักษณะใบหน้ารูปกลมแป้น คิ้วโค้งเป็นรูปครึ่งวงกลม ริมฝีปากเล็กรูปกระจับ ใบหน้าแสดงความรู้สึกออกมาอย่างเต็มที่ เครื่องแต่งกายยังคงลักษณะเดิมของจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ แต่มีการใช้สีที่มีความต่างออกไป เนื่องจากสีคู่หลักของจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ คือสีส้มแดงและสีน้ำเงิน ซึ่งเป็นคู่สีตรงกันข้าม เมื่อสอบถามนายเมธา บุณนาค ได้กล่าวว่ามีการเปลี่ยนโทนสีให้เป็นแบบจิตรกรรมวัดช้างใหญ่⁸³ ตำบลวัดตุม อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเขียนด้วยสีฝุ่น มีเส้นนิ่งสวยและพลิ้วงาม เส้นสีเนื้อใบหน้า ร่างกาย ใช้สีแดงบางมาก สีที่ระบายในระดับหน้าต่าง มีวรรณะของสีเป็นสีหลายสีตัดกัน เช่น น้ำเงิน แดง เขียว ขาว เหลือง ตัดดำเล็กน้อย มีสีที่แปลกตาคือสีฟ้าแกมเขียว ซึ่งใช้เป็นสีพื้นมาก และสีปูนแห้งเป็นสีภูเขา เป็นรสนิยมในการใช้สีในสมัยรัชกาลที่ ๓ ทำให้เห็นได้ว่านายเมธา บุณนาค มีความพยายามที่จะสืบสานจิตรกรรมไทยด้วยการผสมผสานลักษณะเด่นของงานจิตรกรรมเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างสุนทรียภาพไทยให้แก่ผู้มาเยือนได้เกิดความรู้สึกซึมซับถึงความงดงามของจิตรกรรมไทยและทราบถึงวิถีชีวิตไทยในอดีต

⁸³ เมธา บุณนาค, สถาปนิก, สัมภาษณ์ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

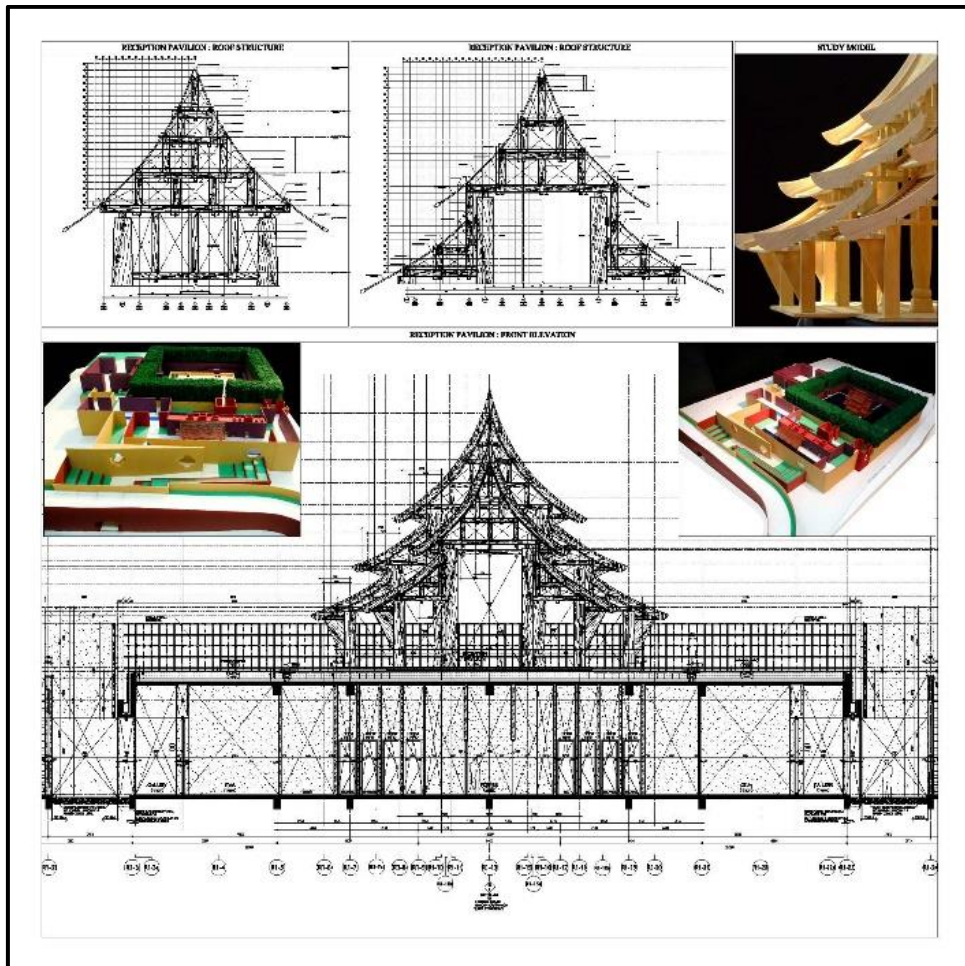
จากการศึกษาโรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ ผู้วิจัยพบว่า นายเมธา บุณนาค ยังคงนำน้ำมาเป็นองค์ประกอบในผังแม่บท มีการจัดระบบน้ำแบ่งย่อยออกเป็น ห้าสายก่อนระบายสู่ทะเล มีอ่างเก็บน้ำเพื่อใช้ในฤดูแล้งและป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน และมีการเก็บ รักษาต้นไม้เดิมในพื้นที่ไว้ทุกต้น เพื่อสร้างความร่มรื่นและความเย็นสบาย นอกจากนี้จะเป็นรูปแบบ พื้นฐานวิถีชีวิตของคนไทยที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติแล้ว ยังเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับงานสถาปัตยกรรมไทยใน อดีตโดยเฉพาะเรือนไทย⁸⁴ เมื่อสร้างสรรค์ผังแม่บทให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติแล้ว การวางรูปแบบอาคาร จึงจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับธรรมชาติและไม่ให้ขัดแย้งกัน เพื่อให้ผู้มาเยือนจะได้เห็นทิวทัศน์ทะเล อันดามัน ซึ่งเป็นจุดขายของโรงแรม จะเห็นได้ว่านายเมธา บุณนาค ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ สภาพ ที่ตั้งและระบบนิเวศ มีความพิถีพิถันในการจัดวางอาคารเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ก่อนสร้างสรรค์ ภูมิทัศน์เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและความงาม และจากผังแม่บทโรงแรมทั้ง ๓ แห่ง ที่นาย เมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ แสดงให้เห็นถึงความผูกพันและการให้ความสำคัญกับน้ำและต้นไม้ของ นายเมธา บุณนาค อย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งก็มีความเหมาะสมเนื่องจากโรงแรมทั้ง ๓ แห่ง เป็น สถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ผังแม่บทจึงควรมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม การตัดต้นไม้เพื่อสร้างอาคารอาจจะเป็นสิ่งที่ง่ายในเบื้องต้นของผู้สร้างสรรค์ทุกฝ่าย แต่ ภายหลังเมื่อโครงการแล้วเสร็จก็ย่อมต้องปลูกต้นไม้คืนกลับไปในพื้นที่ ซึ่งต้นไม้อาจจะเจริญเติบโตไม่ ทันหรือถ้าซื้อต้นไม้ใหม่มาปลูก ก็จะเป็นต้นไม้ใหญ่ก็ยังไม่มีความแน่นอนว่าจะเจริญเติบโตหรือไม่ เพราะอาจจะไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึง วิสัยทัศน์และความรู้ทางด้านภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมของนายเมธา บุณนาค และหากมองในอีกมุม หนึ่ง การนำต้นไม้มาเป็นหนึ่งในโจทย์ของการสร้างสรรค์ ก็อาจจะเป็นสิ่งที่ดีสำหรับนายเมธา บุณนาค เพราะในทุกพื้นที่ย่อมไม่มีความเหมือนกัน ดังนั้นเมื่อต้องเก็บรักษาต้นไม้ไว้ดั้งเดิม การสร้างสรรค์ ผังแม่บทและการวางผังอาคารก็จะมีทางซ้ำกับรูปแบบเดิมอย่างแน่นอน

ในส่วนของการสร้างสรรค์รูปแบบองค์ประกอบอาคารศาลาดอนรับที่ เน้นให้เห็นถึงความงามของโครงสร้างและหลังคาที่สามารถมองเห็นส่วนประกอบและสัดส่วนที่งดงาม แบบง่ายๆ และไม่ซับซ้อน เช่น เสา อะแอส แพลนและระแนง มีการถอดองค์ประกอบตกแต่งออก หลังคาถูกออกแบบให้แสงสามารถทะลุผ่านเข้ามาในพื้นที่ได้ทั้งในกลางวันและกลางคืนเพื่อช่วยเน้นให้ เห็นความงามของสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจุบันความงามได้ถูกแปรผันไปตามการ ตีความหมายของผู้ที่เกี่ยวข้อง ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม การจัดองค์ประกอบ รูปทรงและสัดส่วน แต่ควรคงไว้ซึ่งความอ่อนช้อยและความละเอียดประณีตในงานสถาปัตยกรรมที่ได้ ถูกสร้างสรรค์ขึ้น เนื่องจากเป็นลักษณะเชิงนามธรรมไทย ศาลาดอนรับหลังนี้ได้ถูกสร้างสรรค์โดยมีน้ำ

⁸⁴ วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร, *เปิดมิติเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่*, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๐), ๖-๗

เป็นองค์ประกอบในการวางผังอาคาร โอบล้อมด้วยกำแพงระดับช่องตามประตูปเพื่อใช้จุดไฟในเวลา กลางคืนและต้นโทรใบเล็กอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้นเมื่อแรกเข้ามาสู่โรงแรม ผู้มาเยือนจะต้องผ่านทางเดินที่มีการเลี้ยวหลายครั้งและต้องขึ้นบันได โดยผู้มาเยือนจะเห็นศาลาต้อนรับในระยะไกลแต่ไม่รู้ว่าศาลาต้อนรับอยู่ในน้ำ การสร้างลำดับการเข้าถึงพื้นที่สำคัญเช่นนี้จะพบได้จากโรงแรมเดอะบาราย สวีท แอนด์ สปา แอท ไฮแอต รีเจนซี หัวหิน ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่นายเมธา บุณนาค ประสบเองจากการเดินขึ้นปราสาทหินพนมรุ้งและปราสาทเขาพระวิหาร ดังนั้นเมื่อผู้มาเยือนเดินขึ้นจนสุดบันไดจะพบศาลาต้อนรับอยู่ในน้ำที่นิ่งเนื่องจากถูกโอบล้อมด้วยกำแพงช่องตามประตูปและต้นโทรใบเล็ก ทำให้เห็นภาพเสมือนจริงของศาลาต้อนรับสะท้อนบนพื้นน้ำ เป็นการสร้างความสงบและเบิกบานใจ และการจะเดินเข้าสู่ศาลาต้อนรับนั้น ผู้มาเยือนจะต้องเดินบนพื้นซีเมนต์ก่อก่อที่อยู่เหนือน้ำ ดังนั้นจึงต้องมีความระมัดระวัง ขาดสติไม่ได้ในทุกก้าวก่อนถึงศาลา มิฉะนั้นอาจตกน้ำได้ เมื่อถึงศาลาต้อนรับแล้ว ผู้มาเยือนจะได้รับการต้อนรับและให้เดินออกอีกทางหนึ่ง โดยจะมีรถมารับไปส่งที่อาคารพัก ซึ่งหากพิจารณาให้ดีจะเห็นได้ว่านายเมธา บุณนาค เป็นผู้รู้จักกาลเทศะและพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างดี เนื่องจากการเดินเข้าสู่ศาลาต้อนรับนั้น อาจจะมีผู้มาเยือนบางคนที่ไม่ชอบ รู้สึกไม่ดีในขณะนั้น การจะให้เดินกลับทางเดิมอาจจะสร้างความขุ่นเคืองใจให้ได้ การสร้างสรรค์สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากความตั้งใจที่สร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้มาเยือน และจากการเปรียบเทียบรูปแบบของศาลาต้อนรับซึ่งนายเมธา บุณนาค ได้กล่าวถึงแรงบันดาลใจว่าต้องการนำศิลปะวัฒนธรรมล้านนาและขอมมาสร้างสรรค์ผลงานให้แก่ภาคใต้ ทำให้พบว่านายเมธา บุณนาค มีความตั้งใจและเจตนาที่จะสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทย จึงได้นำเอารูปแบบและลักษณะโครงสร้างของวิหารทางเหนือที่เป็นลักษณะไทยพื้นถิ่น มาดัดแปลงและสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ โดยนำเอาลักษณะเด่นอันงดงามของโครงสร้างมาใช้ด้วยวิธีประกอบชิ้นส่วนสำเร็จรูปจากระบบเรือเครื่องผูกและเรือเครื่องสับซึ่งเป็นภูมิปัญญาช่างไทยในอดีต มาผสมผสานมิติทางกายภาพของศิลปะล้านนาและมิติทางมโนคติของขอมและไทยในเรื่องลำดับความสำคัญของการเข้าถึงเช่นเดียวกับศาสนสถาน เพื่อให้เป็นสื่อเชิงสัญลักษณ์ของไทยในแง่มิตรภาพที่ได้รับการจดจำไปทั่วโลกแก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงการสร้างสุนทรียภาพไทยในผลงานสถาปัตยกรรมดังกล่าว ปัจจุบันงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มีการลดทอนรายละเอียดต่างๆ ลงไปมีแนวโน้มที่ต้องการแสดงถึงความเรียบง่าย ซึ่งน่าจะเกิดจากอิทธิพลศิลปะสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของชาวตะวันตก (Modernism) และอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ก็น่าจะเกิดจากการขาดแคลนแรงงานช่างฝีมือที่ดีด้วย การสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมไทยให้เข้ากับศิลปวิทยาการ เทคโนโลยีการก่อสร้าง และวัสดุสมัยใหม่ อาจทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนประยุกต์รูปแบบและลักษณะจากแบบแผนไทยประเพณีไปสู่ประโยชน์เพื่อการใช้สอยในวิถีชีวิตและบริบทสังคมแห่งความเป็นสมัยปัจจุบันที่ต่างไปจากคติความเชื่อและความหมายเดิม รูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคงมีทั้งด้านบวกและด้านลบในแง่การอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนา ส่วนคุณค่าและความหมายก็คงต้องขึ้นอยู่กับเจตนาของ

ผู้สร้างสรรค์ และมาตรฐานของแต่ละบุคคลเป็นตัวกำหนดตัดสินว่าผิดหรือถูก ดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควรแต่อย่างไร

ภาพที่ 127 แบบก่อสร้างและโมเดลอาคารศาลาต้อนรับ

ที่มา : บจก. บุนนาค อาร์คิเทคส์ ฯ

มีการสร้างสรรค์องค์ประกอบอาคาร เช่น ชุ่มประตูทางเข้า เพื่อสื่อถึงบริเวณพื้นที่ของอาคารที่พักของผู้มาเยือน เนื่องจากโรงแรมภูเก็ต เบย์ อดีทอร์คัลตัน รีเซิร์ฟ เป็นโรงแรมที่สร้างสรรค์ขึ้นให้เป็นอาคารที่พักแบบวิลล่าและพาวิลเลียนส่วนตัว มีห้องนอน ห้องน้ำ สระว่ายน้ำและพื้นที่สวนหย่อมเป็นของตัวเอง การสร้างสรรค์ชุ่มประตูทางเข้า นอกจากจะเป็นการสื่อถึงขอบเขตบริเวณอาคารที่พักแล้ว นายเมธา บุนนาค ยังน่าจะมีความต้องการสื่อถึงความเป็นส่วนตัวของผู้มาเยือนด้วยนัยยะของรูปสัญลักษณ์ของประตู มีการสร้างสรรค์ระเบียง เณลียงและชาน เพื่อเป็นส่วนเชื่อมของอาคารกับสวนภายในบริเวณอาคารที่พัก และเป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนทำกิจกรรมต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต ที่ปัจจุบันจะหาพบยากขึ้นทุกทีเนื่องจาก

สภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิตประจำวันที่เร่งรีบ จึงน่าจะเป็นพื้นที่ที่สร้างนัยยะให้ผู้มาเยือนให้หวนรำลึกถึงความเป็นไทย นำหลังคาคลุมมาดัดแปลงให้เหลือเพียงด้านเดียวเพื่อเป็นแผงกันแดดและเป็นการลดมวลของอาคารให้เล็กลง ก่อให้เกิดความโล่ง โปร่งและเปิดให้แสงจากภายนอกเข้ามาในพื้นที่ด้านในอาคารได้ ซึ่งเป็นการคิดค้นรูปแบบองค์ประกอบอาคารขึ้นใหม่ มีความเหมาะสมกับภูมิอากาศแบบร้อนชื้น และในส่วนค้ำยัน นายเมธา บุณนาค ได้สร้างสรรค์ให้เป็นองค์ประกอบตกแต่งเสริมที่ทำหน้าที่รับน้ำหนัก รวมถึงเป็นองค์ประกอบประดับตกแต่งในตัว จึงทำให้มีหลายขนาดตามแต่หน้าที่และความเหมาะสมที่นายเมธา บุณนาค เห็นควร และจากรูปแบบองค์ประกอบทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้น ล้วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในอดีตของสถาปัตยกรรมไทย แสดงให้เห็นว่านายเมธา บุณนาค มีความรู้และความเข้าใจในสถาปัตยกรรมไทยเป็นอย่างดี ประกอบกับประสบการณ์และความชำนาญ ทำให้มีความกล้าที่จะนำเอามรดกทางวัฒนธรรมไทยในอดีตมาดัดแปลง ประยุกต์และสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบใหม่ที่มิซ้ำกับอดีต แต่ยังคงสื่อและสืบทอดอัตลักษณ์ จิตวิญญาณและสุนทรียภาพไทยได้เป็นอย่างดี

การสร้างสรรค์องค์ประกอบตกแต่งจริง เช่น งานจิตรกรรมบนผิวประตูและผนังของหญิงสาวขอมและชาวล้านนา ภาพธรรมชาติและส่วนของสถาปัตยกรรม ด้วยโทนสีจิตรกรรมฝาผนังศิลปะล้านนาและจิตรกรรมฝาผนังวัดช้างใหญ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ดูสมัยใหม่ โดยไม่ซ้ำกันในแต่ละอาคาร เป็นการสร้างสรรค์จิตวิญญาณและอัตลักษณ์แห่งสถานที่เพื่อให้เกิดความแตกต่างในความทรงจำของผู้มาเยือน และยังเป็นกลยุทธ์ที่สร้างจุดขายทางการตลาดเพื่อดึงดูดให้ผู้มาเยือนกลับมาซ้ำอีก มีการสร้างสรรค์โคมไฟและองค์ประกอบอาคารเพื่อให้เกิดสัมผัสได้ถึงศิลปะอิสลามทางภาคใต้ เช่น การสร้างสรรค์แผงกันแดดฉลุลวดลายเรขาคณิตซึ่งเป็นลักษณะเด่นในสถาปัตยกรรมมลายู การสร้างสรรค์ผนังโค้งภายในอาคารที่พักเพื่อสื่อถึงสุนทรียภาพของศิลปะอิสลามในภาคใต้ และแม้แต่การสร้างสรรค์อ่างอาบน้ำจากประติมากรรมลวดลายประดับดอกไม้กลม เพื่อให้เกิดกลิ่นอายศิลปะอิสลามจากประติมากรรมลวดลายประดับซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย ยังคงตอกย้ำถึงคำว่าศิลปะไม่มีพรมแดนในความคิดของนายเมธา บุณนาค ความต้องการที่สร้างสรรค์เพื่อสื่อหรือให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสถึงสุนทรียภาพแห่งความเป็นชาติ ไม่มีความจำเป็นต้องนำเพียงแต่รูปแบบหรือลักษณะดั้งเดิมเฉพาะมาสื่อเท่านั้น การสร้างสรรค์รูปแบบและรูปทรงใหม่จึงเกิดจากความรู้ มุมมอง ความเข้าใจ เจตนาและการตีความเพื่อสื่อถึงสุนทรียภาพของมรดกทางวัฒนธรรม

กระบวนการสร้างสรรค์โรงแรมภูแลย์ เบย์ อะ ริทซ์-คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ มี การผสมผสานรูปแบบและลักษณะของสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรมใหม่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพไทย โดยมีศิลปะขอมและอิสลามผสมผสานร่วมให้เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยผู้มาเยือนไม่รู้สึกราวว่ามีสิ่งใดเด่นออกมาจนเป็นลักษณะเฉพาะของโรงแรม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว นายเมธา บุณนาค ก็คงจะใช้

รูปแบบผังแม่บทที่อิงกับธรรมชาติ ได้แก่ต้นไม้และน้ำซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่อดีต การวางผังแม่บทและผังอาคารโดยมีพื้นที่โล่งตรงกลางเพื่อให้เกิดความโปร่ง โล่ง ร่มรื่น เย็นสบาย การนำแสงและเงามาช่วยเสริมสร้างและสนับสนุนให้เห็นสัดส่วนและความงามของสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม ซึ่งเป็นลักษณะนามธรรมที่จับต้องไม่ได้มาเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์รูปแบบและรูปทรงทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรมใหม่ เพื่อสื่อหรือสร้างประสบการณ์ตรงที่ต้องการสร้างสรรค์แก่ผู้มาเยือนและคงไว้ซึ่งสุนทรียภาพไทยจากการประยุกต์ ดัดแปลง ผสมผสาน ศิลปะขอมและอิสลาม ดูผิวเผินแล้วจะไม่ใช้สิ่งที่ยาก แต่หากสังเกตให้ดีจะพบว่าเป็นการนำ ศิลปวัฒนธรรมไทย ขอมและอิสลาม มาสร้างสรรค์ร่วมกันเพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวและสามารถ สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้นั้น แสดงให้เห็นว่านายเมธา บุณนาค เป็นผู้มีความรู้ในทาง ศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ จิตวิทยาและปรัชญาเป็นอย่างดี เนื่องจากการจะสร้างสรรค์งานในด้าน ศิลปกรรมใดๆ ก็ตาม จะต้องรู้จักจุดหรือตำแหน่งของความพอดีที่จะเกิดสุนทรียภาพแห่งความงาม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากสำหรับผู้สร้างสรรค์งานศิลปกรรมที่ขาดประสบการณ์และความชำนาญ เพราะการจะ ตัดสินความงามเป็นสิ่งที่ยาก จำเป็นต้องมีคุณสมบัติของความเป็นศิลปิน หลักการและพื้นฐานความรู้ ที่ดี ซึ่งนายเมธา บุณนาค ได้พิสูจน์แล้วถึงความอดทนในศึกษาเรียนรู้ทดลองเพื่อการสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น

สรุปรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์โรงแรมภูเลยย์ เบย์ อะ ริทซ์- คาร์ลตัน รีเซิร์ฟ เป็นการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมจากการผสมผสานรูปแบบและลักษณะร่วมที่เกิด จากการสืบทอดและส่งต่ออิทธิพลทางศิลปะของสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรมจาก มรดกทางวัฒนธรรมไทย ศิลปกรรมขอม และศิลปกรรมอิสลาม เข้าด้วยกันให้กลมกลืนเป็นหนึ่ง เดียวกัน เพื่อให้สร้างสุนทรียภาพไทย มีการสร้างสรรค์องค์ประกอบอาคาร องค์ประกอบตกแต่งเสริม และองค์ประกอบตกแต่งจริงด้วยการลดทอนรูปและรายละเอียด เพื่อให้เข้ากับประโยชน์การใช้สอย และบริบทของพื้นที่ มีการนำรูปแบบเชิงสัญลักษณ์มาใช้เพื่อสื่อความหมายทางนัยยะของลักษณะไทย เพื่อสร้างจิตวิญญาณแห่งสถานที่ (Sense of Place) ซึ่งจะนำไปสู่อัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ (Sense of Identity)

สรุปการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยในผลงานสถาปัตยกรรมของนายเมธา บุณนาค ทั้ง ๓ แห่ง ประกอบด้วยหลัก ๕ ประการ ดังนี้

๑. “สถาปัตยกรรม คือ ศิลปกรรม” จากการที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้อธิบาย ถึงวิจิตรศิลป์แบ่งเป็น “การแสดงออกแห่งศิลป์ ๕ ลักษณะ” คือ วรรณคดี ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นแบบแผนทางศิลปกรรม ทำให้นายเมธา บุณนาค มีความคิด ว่านอกจากการแสดงออกแห่งศิลป์ ๕ ลักษณะแล้ว การออกแบบตกแต่งภายใน ภูมิสถาปัตยกรรม

การวางผังเมือง การอนุรักษ์ผังเมือง โบราณคดี ปรัชญา จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ล้วนมีความสำคัญและความสัมพันธ์ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

๒. ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ หรือ Cosmic Force เป็นอีกสิ่งที่คุณวิจัยพบว่านายเมธา บุณนาค ได้ให้ความสำคัญ เนื่องจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเหล่านี้จะสร้างสรรค์ชีวิตและจิตวิญญาณให้กับสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เคยซ้ำกันเลย ทำให้สามารถสร้างความรู้สึกรับรู้ปัจจุบันขณะ หรือ Sense of Being ให้แก่ผู้มาเยือนได้ตลอดเวลา

๓. อดีต หรือ Past ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นายเมธา บุณนาค ได้นำอดีตมาใช้ช่วยให้ความมั่นใจกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น ณ ปัจจุบันและอนาคต เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว อีกทั้งยังพบว่าอดีตยังช่วยให้แรงบันดาลใจ หรือ Inspiration ให้กับนายเมธา บุณนาค เพื่อการสร้างสมและส่งต่อภูมิปัญญา (Wisdom) ให้เกิดการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอย่างมีคุณค่า

๔. จิตวิญญาณ หรือ Spirituality ในการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีความหมายถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างคน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุล ไม่ได้หมายถึงศาสนาหรือความเชื่อใดๆ ทั้งสิ้น จิตวิญญาณ หรือ Spirituality เป็นคำศัพท์ของชาวตะวันออก ชาวตะวันตกเรียกกันว่าจิตวิทยา หรือ Psychology ซึ่งมีความหมายเหมือนกันแต่ความลึกซึ้งของความหมายแตกต่างกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นายเมธา บุณนาค ได้ให้ความสำคัญและถ่ายทอดแนวคิดด้านจิตวิญญาณ หรือ Spirituality ผ่านผลงานการออกแบบสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสเกิดประสบการณ์ตระหนักรู้ถึงอัตลักษณ์และจิตวิญญาณของสถานที่ (Sense of Place)

๕. ความสร้างสรรค์ หรือ Creativity จากการศึกษาของผู้วิจัยคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า นายเมธา บุณนาค มีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Newness) หรือนำสิ่งที่ไม่รู้ ไม่เคยเห็นมาก่อน (Unknown) ให้ปรากฏเป็นสิ่งที่รู้ ที่เห็นขึ้นมาได้ (Known)

บทที่ ๔

สรุปผลการวิเคราะห์การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย ในสถาปัตยกรรมของศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ (เมธา บุณนาค)

จากผลการวิเคราะห์การสร้างสรรคสถาปัตยกรรมประเภทสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนายเมธา บุณนาค ทั้ง ๓ แห่ง ในประเทศไทยพบว่า นายเมธา บุณนาค เป็นผู้มีความรักและความเคารพในมรดกทางวัฒนธรรมไทย มีความตั้งใจที่จะสืบทอดและสานต่อมรดกทางวัฒนธรรมไทยผ่านสถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น โดยได้รับแรงบันดาลใจจากมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่ได้สืบทอดต่อกันมาจากอดีตและยังคงปรากฏเห็นได้อยู่ในปัจจุบันมาสร้างสรรค์ด้วยการประยุกต์ พลิกแพลง พัฒนารูปแบบใหม่และผสมผสานกับศิลปะวัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความทันสมัย สะดวกสบาย สอดคล้องและเป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ยังคงสุนทรียภาพไทยเพื่อให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสอย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัวจากลักษณะไทยทางนามธรรม (มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้) และลักษณะไทยทางรูปธรรม (มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้) นายเมธา บุณนาค จะเริ่มแนวคิดจากความต้องการของลูกค้ำ สังคม วัฒนธรรม ที่ตั้ง สภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศของโรงแรมที่สร้างสรรค์ ด้วยการเริ่มศึกษาและสร้างสรรค์จากใหญ่ไปเล็ก ตั้งแต่การสร้างสรรคสถาปัตยกรรมให้ผสมผสานกลมกลืนกับผังเมือง ณ ขณะปัจจุบันที่สร้างสรรค์และในอนาคต ผังแม่บท ภูมิสถาปัตยกรรม องค์ประกอบอาคาร องค์ประกอบตกแต่งจริงและองค์ประกอบตกแต่งเสริม เพื่อให้ผลงานสถาปัตยกรรมมีความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกันสร้างความสงบและเบิกบานใจให้แก่ผู้มาเยือนผ่านประสบการณ์จริงทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยนำมรดกทางวัฒนธรรมไทยทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้เข้ามาสร้างสรรค์ให้เกิดลักษณะไทยในรูปแบบใหม่ที่ต่างไปจากกฎเกณฑ์เดิม หรือประยุกต์ผสมผสานลักษณะไทยกับศิลปะและวัฒนธรรมอื่นๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดสุนทรียภาพไทย มีการนำปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Cosmic Force) เข้ามาสร้างสรรค์ความงามให้เกิดแก่สถาปัตยกรรมที่ได้สร้างสรรค์อย่างตั้งใจและแม่นยำ เพื่อสร้างความรู้สึกรับรู้ปัจจุบันขณะ (Sense of Being) อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น (Sense of Identity) และจิตวิญญาณของสถานที่ (Sense of Place) ให้แก่ผู้มาเยือน ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีเจตนาและความตั้งใจสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Creativity) ไม่ให้ซ้ำกับที่เคยทำมาแล้ว โดยไม่มีความพยายามจะแสวงหาหรือสร้างสรรค์เอกลักษณ์จากมรดกทางวัฒนธรรมไทย แต่พยายามจะอนุรักษ์สืบทอดคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระและแก่นสารเพื่อให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสสุนทรียภาพไทยด้วยตัวผู้มาเยือนเอง

มรดกทางวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่ให้ลักษณะไทย สามารถนำไปสร้างสรรค์ ประยุกต์ พลิกแพลง หรือพัฒนา ผสมผสานกับศิลปะวัฒนธรรมอื่นเพื่อการสร้างสรรค์สุนทรียภาพไทยได้ การสร้างสรรค์สุนทรียภาพไทยจำเป็นจะต้องเลือกใช้อองค์ประกอบที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์ความงาม

สามารถโน้มน้าวอารมณ์ผู้มาเยือนและตอบสนองความต้องการในการใช้สอย การสร้างสรรค์และสืบ
ทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยได้ดี จึงจำเป็นต้องมีพื้นฐานความเข้าใจ องค์ความรู้ที่ดีทางด้าน
ศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สังคม การเมือง การปกครอง มีประสบการณ์ ความชำนาญที่
ผ่านการฝึกฝนและการปฏิบัติจริง ความรักและความทุ่มเท เพื่อให้สถาปัตยกรรมมีคุณค่าและแก่นสาร
เข้ากับบริบทของยุคสมัย งดงามและยั่งยืนไร้กาลเวลา

รายการอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. "ธุรกิจบริการ : **สปาและนวดไทย**." เข้าถึงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๒.

<http://www.dtn.go.th/files/94/Media/Mk/spa29-05-55.pdf>.

กรมพระปรมาภิไธยทูลกระหม่อมฯ และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า. "ลักษณะปริศนาคาหกปวิวรรต ปริเฉทที่ ๔."

ปฐมสมโพธิกถา. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๓๙.

กรมศิลปากร, กระทรวงวัฒนธรรม. **งานช่าง คำช่างโบราณ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์
การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๕๓.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท อัม
รินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๕.

คีตศิลป์ ลีเมศรีสกุลวงศ์., "**บารายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษาบารายในจังหวัด
นครราชสีมาและจังหวัดสุรินทร์**." มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และเมธาบุนนาค. **สนทนาหน้าพระลาน**. ๒๕๕๔.

โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. "ปราสาท
ขอมในประเทศไทย." **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ใน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ ๓๐**. ปรับปรุงล่าสุด ๒๕๔๘. เข้าถึงวันที่ ๑๖ เมษายน
๒๕๖๒.

<http://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=3&page=t30-3-infodetail09.html>.

ชาติรี ประกิตนันทการ. "สถาปนิก ความรู้ โรงเรียนสถาปัตยกรรม." **หน้าจั่ว ๑๓**, มกราคม-ธันวาคม
(๒๕๕๙): ๗๖-๑๐๘.

ชาติรี ประกิตนันทการ. **ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร**. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๕๒.

โชติ กัลยาณมิตร. **พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปะเกี่ยวเนื่อง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: เมือง
โบราณ, ๒๕๔๘.

ฐาปกรณ์ เครือระยา. "โฆง ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๕ รูปแบบ เทคนิคและแนวคิดของกลุ่มสกุล
ช่างลำปาง." **วารสารวิชาการหน้าจั่ว ๑๑** (๒๕๕๗): ๖๗-๖๘.

ต้นข้าว ปาณินท์และคณะ. **สนทนาหน้าพระลาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔.

ตรึงใจ บุรณสมภพ. "การนำลักษณะไทยประเพณีมาใช้ในการสถาปัตยกรรมร่วมสมัย". **วารสารวิชาการ
หน้าจั่ว ๑๐**. (๒๕๓๓): ๑๑๕.

- น. ณ ปากน้ำ. **แบบแผนบ้านเรือนในสยาม**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๕๕.
 พลอยชมพู ปุณณวานิชศิริ. "ลวดลายผ้าถุงนางอัปสรที่ปราสาทนครวัด: ที่มาและรูปแบบ".
 มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.
- ภักดิ์ภิญญา สว่างวงศ์. "ปริทรรศน์หนังสือ: อนุรักษ์มรดกไทย." **วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี ๘. ๔**
 มีนาคม-พฤษภาคม (๒๕๕๕): ๑๓๑.
- เมธา บุนนาค. **สถาปัตยกรรม คือ ศิลปกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์
 พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๕.
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. "สัญลักษณ์ประจำชาติไทย." **วารสารทรัพย์สินทางปัญญา ๑ ๒**, มีนาคม-เมษายน
 (๒๕๔๘): ๒.
- รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกุล. "วิวัฒนาการระเบียงคดหลังพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา". **วารสาร**
ดำรงวิชาการ ๑๖. ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม (๒๕๖๐): ๓๑-๕๘.
- วิไลรัตน์ ย้งรอด และรัชชัช องค์กรวิเวทย์. **จิตรกรรมเล่าเรื่องวรรณคดีอมตะ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ:
 มิวเซียมเพรส, ๒๕๕๕.
- วีระ อินพันทัง. **เปิดมิติเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. การก่อรูปทาง
 สถาปัตยกรรม, แก้ไขโดย วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
 ๒๕๖๐.
- วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร. **เปิดมิติเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๐.
- วีระ อินพันทัง. **"เก็บตกสถาปัตยกรรม."** อาษา, มกราคม (๒๕๔๑): ๗๖-๗๗.
- วิศปต์. ชัยช่วย, "สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม: แนวคิดและประเด็นการวิจัย." **วารสารสารสนเทศ**
ศาสตร์ ๓๕. เมษายน-มิถุนายน (๒๕๖๐): ๑๓๓.
- ศูนย์สถาปัตยกรรมล้านนา. "วิหาร". ปรับปรุงล่าสุด ๒๕๕๖. เข้าถึงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.
http://www.lanna-arch.net/art/sculpture_habitat/habitat-4.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. "วัดพระธาตุลำปางหลวง." **เอกสารประกอบการบูรณะพระธาตุลำปางหลวง**.
 (๒๕๕๕): ๘๙, ๙๗.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. **ศิลปะล้านนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๕๖.
- เศรษฐวัฒน์ อุทธา. **ไตรภูมิพิพิธศนาพุทธจักรวาลทัศน์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ เอเธนส์ พับลิชชิ่ง
 จำกัด, ๒๕๕๗.
- สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. "การถ่ายทอดผ่านงานศิลปะสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา".
 ปรับปรุงล่าสุด ๒๕๕๒. เข้าถึงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒.
http://www.sri.cmu.ac.th/~elanna/symbolanna/transmission_page035.html.

- สมคิด จิระทัศน์กุล. **อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๑** กระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙.
- สมคิด จิระทัศน์กุล. **อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๓** องค์ประกอบ “ส่วนเรือน”. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙.
- สมคิด จิระทัศน์กุล. **อภิธานศัพท์ช่างสถาปัตยกรรมไทย เล่ม ๔** องค์ประกอบ “ส่วนหลังคา”. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙.
- สมใจ นิมเล็ก. **สรรพสัตว์ในงานสถาปัตยกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: มติชนเมืองโบราณ, ๒๕๕๗.
- สมโชค สิ้นนุกูล. **"ปราสาทแบบหลังคาลาดชันชั้นในศิลปะรัตนโกสินทร์"**. วารสารดำรงวิชาการ ๑๑. มกราคม-มิถุนายน (๒๕๕๕): ๑๕๙-๖๑.
- สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. **"วิหารจามเทวี วัดปงยางคก"**. ปรับปรุงล่าสุด ๒๕๕๙. เข้าถึงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๒. <http://asaconservationaward.com/index.php/2016-06-13-15-22-21/temple2543/173-governor-wiharnchamthewiwatpongyangkhek-lampang-province>.
- สร้อยดี อ่องสกุล. **ประวัติศาสตร์ล้านนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, ๒๕๕๓.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. **"ศิลปกรรม"**. เข้าถึงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑. <http://www.royin.go.th/?knowledges=ศิลปกรรม-๒๙-ธันวาคม-๒๕๕๑>.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. **ประมวลประวัติคุรุสภาจัดพิมพ์ร่วมเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี กระทรวงศึกษาธิการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๕.
- สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. **"เครื่องเงินล้านนา"**. ปรับปรุงล่าสุด ๒๕๕๗. เข้าถึงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๒. <http://library.cmu.ac.th/ntic/lannalacquerware/about>.
- หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล. **"ทางก้าวหน้าของสถาปัตยกรรมไทย"**. **จุลสถาปนิกสาร ๒๕๑๔**
- หม่อมหลวงปิยลดา เทวกุล ทวีปริงซีพร. **"เรือนไทย รมไม้ และรากลึกแห่งความคิด ชีวิตไทย"**. **สารศาสตร์สถาปัตย์ : วารสารวิชาการภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ๓**. (๒๕๔๒): ๔๗-๕๗.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). **"วัดภูมินทร์"** สูดยอดงานพุทธศิลป์ ถิ่นเมืองน่าน. ปรับปรุงล่าสุด ๒๕๕๖. เข้าถึงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๒. <http://www.dasta.or.th/th/aboutus/item/1656-1656>.
- อรรธรณ บัณฑิตกุล. **"Four Seasons ต้นแบบ Magnet ล้านนา"**. เข้าถึงวันที่ มิถุนายน ๒๕๔๘. <http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=33391>.

Michael Y. Seelig. **The Architecture of Self-Help Communities**. New York: McGraw-Hill, 1978.

Najib Bin Ahmad. "บรรยายสาธารณะ: สถาปัตยกรรมมลายูในท้องถิ่นสามจังหวัดภาคใต้ "
ปรับปรุงล่าสุด ๒๕๕๙. เข้าถึงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒. <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=1043>

UNESCO World Heritage Centre. "**The Criteria for Selection** " Last modified 1992-2019.
เข้าถึงวันที่ 5 May 2019. <http://whc.unesco.org/en/criteria/>.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นฤทัย สุวัฒน์นนท์
วัน เดือน ปี เกิด	2 ตุลาคม 2513
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	- กำลังศึกษาปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร - Master of Science in Economics, University of Nebraska Omaha - ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่อยู่ปัจจุบัน	677/98 ซอยลาดพร้าว 5/1 ถนนลาดพร้าว แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

